

RAPPORT

ARKEOLOGISK SERIE

1988-6

Kristian Pettersen, Torunn Herje, Jørgen Fastner,
Synøve F. Selvik, Birgitta Wik og Jarle Sanden

**Arkeologiske undersøkelser 1987
i forbindelse med planlagt ilandføring
av gass fra Haltenbanken**

Alternativ: Storvik

Universitetet i Trondheim, Vitenskapsmuseet, Rapport, "Arkeologisk serie", vil inneholde stoff hovedsakelig fra det faglige og geografiske ansvarsområde som Arkeologisk avdeling, Universitetet i Trondheim, Vitenskapsmuseet, representerer.

I serien publiseres materiale som en av ulike hensyn finner ønskelig å gjøre kjent. Foruten rapporter vil det dreie seg om vitenskapelige og populærvitenskapelige artikler av mindre omfang. Oppdragsrapporter vil utgjøre en stor del av serien.

Rapport-serien er ikke periodisk, og antall nummer pr. år vil variere. Serien startet i 1973. Det finnes parallelt en "Botanisk serie" og en "Zoologisk serie".

Som regel blir norsk språk brukt. Rapporten bør normalt ha et sammendrag på norsk. Innholdet skal sammenfattes i et innledende abstract. Medarbeidere fra andre land kan skrive rapporten på sitt morsmål, om nødvendig med sammendrag på norsk.

For manuskriptet, illustrasjoner, referanser o.l. følges vanlige retningslinjer. (Jfr. retningslinjer for Universitetet i Trondheim, Vitenskapsmuseet, Gunneria.)

"Arkeologisk serie" trykkes i A4-format i offset. Opplagstallet vil variere.

UTGIVER:

Universitetet i Trondheim, Vitenskapsmuseet
Arkeologisk avdeling
N-7004 Trondheim

Redaksjonskomité:

Kristian Pettersen
Lars F. Stenvik
Birgitta Wik

UNIVERSITETET I TRONDHEIM, VITENSKAPSMUSEET

RAPPORT ARK.SERIE 1988-6

**ARKEOLOGISKE UNDERSØKELSER 1987 I FORBINDELSE MED
PLANLAGT ILANDFØRING AV GASS FRA HALTENBANKEN**

ALTERNATIV: STORVIK

**Rapport ved Kristian Pettersen med bidrag av
Torunn Herje og Jørgen Fastner, Jarle Sanden,
Synøve F. Selvik og Birgitta Wik**

Universitetet i Trondheim
Vitenskapsmuseet

Trondheim, desember 1988, 500 ekspl.

ABSTRACT

Pettersen, Kristian: Archaeological investigations in 1987 in connection with the Plan for Transport of Natural Gas from the Haltenbanken. Alternative: Storvik. With reports by Synøve F. Selvik (Palaeobotanical investigations), Jarle Sanden (Marine archaeology) and Birgitta Wik (Farm mound investigations).

In 1987 Statoil commissioned an archaeological survey of the potential gas-terminal area of Storvik in Frøna k. and the neighbouring area. This is one of five alternative locations in central Norway.

The major objectives of this survey were to find evidence for the earliest habitation in the area and to collect data about possible Iron Age farms. In addition, evidence from other periods of prehistory was recorded.

The investigation was based on systematic test-pitting in selected areas and the observation of visible constructions.

15 Stone Age sites and five finds of scattered flint artefacts indicate habitation in the area from about 9-10 000 B.P. and younger periods of the Stone Age.

From the Iron Age or Bronze Age 12 burial cairns were found in the area. In addition an area with six burial cairns, one boat-house site and some other visible structures were found. This may be an Iron Age farm area. Phosphate analysis of this area provided strong indications of human activity that could be attributed to a farm.

Two caves with distinct, undated traces of habitation were found.

In addition ten more uncertain traces of prehistoric activities of different types were found.

No farm mound was found in the terminal area.

The underwater investigations produced no evidence of archaeological importance.

The palaeo-botanical investigations conclude that there are localities for pollen-analysis which could be used to solve problems connected to prehistoric sites and vegetational history. No suitable localities of shoreline displacement for the investigation are registered in the area.

FORORD

De arkeologiske utredningene i forbindelse med planer om ilandføring av gass fra Haltenbanken kom i stand våren 1987 etter kort varsel. Storvik-alternativet var imidlertid det som en tidligst kjente omfanget av etter at Vågøy-alternativet falt ut.

Museet fikk bare kort tid på seg til organisering og gjennomføring av undersøkelser, slik at dette fordret en betydelig ekstra innsats både på Museet og i felt for å få gjennomført det aktuelle program.

Uten de mange gode medarbeideres hjelp ville dette ha blitt en vanskelig oppgave. Når det gikk så bra, og arbeidet er blitt utført etter det oppsatte program, er det i stor grad deres fortjeneste.

Museet skylder alle medarbeidere nevnt i rapporten samt mange i staben ved Museet stor takk for innsatsen. Ved Museet har Eli Raanes renskrevet manuskriptet til rapporten og Aud Beverfjord har rentegnet skissene.

Vi vil også rette en takk til Teknisk etat i Fræna kommune, som var behjelpelig med utsetting av målepunkter i terrenget, samt utlån av utstyr.

Etter at rapporten ble skrevet, er det kommet to dateringsresultater fra undersøkelsene fra Laboratoriet for radiologisk datering ved NTH, Trondheim. Resultatene samt vurderinger omkring disse er tatt med i et appendiks til slutt i rapporten.

Trondheim, 1. november 1988

Kristian Pettersen

I N N H O L D

ABSTRACT	s 5
FORORD	s 6
RESYMÉ AV UNDERSØKELSEN	s 8
1 BAKGRUNN	s 10
1.1 Utbyggingsplaner	s 10
1.2 Tidligere kjente fornminner i området	s 10
1.3 Forventninger om nye, ukjente fornminner	s 12
2 REFERANSER	s 12
3 FAGLIG - PRAKTISK OPPLEGG	s 13
4 OMRÅDETS EGENART	s 14
5 AKTUELLE FAGLIGE PROBLEMSTILLINGER	s 19
6 REGISTRERINGSMETODE - DATAANALYSE	s 21
6.1 Synlige fornminner (hovedundersøkelsen)	s 21
6.2 Usynlige fornminner (hovedundersøkelsen)	s 21
6.3 Marinarkeologi, fosfatanalyse, gardshaug-registrering og pollenanalyse	s 24
7 REGISTRERINGER	s 24
7.1 Hovedundersøkelsen ved Kristian Pettersen	s 24
7.2 Fosfatundersøkelser ved Torunn Herje og Jørgen Fastner	s 112
7.3 Gardshaugregistrering ved Birgitta Wik	s 118
7.4 Marinarkeologisk befaring ved Jarle Sanden	s 120
7.5 Vegetasjonshistoriske undersøkelser ved Synøve F.Selvik	s 122
Kart med innlagte fornminner	s 135-140
8 RESULTATER	s 141
8.1 Vitenskapelig potensiale	s 141
8.2 Pedagogisk og allment potensiale	s 146
8.3 Gardshaug-registreringen	s 147
8.4 Fosfatanalysen	s 147
8.5 Marinarkeologiske undersøkelser	s 147
8.6 Pollenanalyse	s 148
9 KULTURHISTORISK SKISSE MED BAKGRUNN I FORELIGGENDE DATA	s 148
10 VIDERE UNDERSØKELSER - HVA KAN EN OPPNÅ?	s 149
Litteratur	s 151
11 APPENDIKS	
11.1 Resultater fra ¹⁴ C analysene	s 152

RESYMÉ AV UNDERSØKELSEN

UNIT, Vitenskapsmuseet, Arkeologisk avdeling, har foretatt utredning av fornminneinteresser i Storvik-området, Fræna kommune sommeren 1987 i forbindelse med Statoils planer om ilandføring av gass innen et nærmere angitt areal mellom gårdene Jendemsvorpa og Ytre Hoem.

Arkeologiprojektet omfatter utredning av arkeologiske ressurser i området basert på forundersøkelser (registreringer) etter standardiserte metoder og prosedyrer.

Undersøkelsene er gjort etter Kulturminnelovens §9. Arbeidene er betalt av Statoil.

Undersøkelsene har bestått av flere delundersøkelser. En hovedundersøkelse har tatt for seg registrering/testgraving av usynlige og synlige fornminner, hvor det er lagt særlig vekt på å få fram spor og data omkring Museets aktuelle forskningsemner angående tidlige ervervsstrategier (tidlig steinalder, før 9000 B.P.=før nåtid), samt også, i noe mindre grad, å få fram data omkring jernalderens bosetning (jernaldergården). Til hovedundersøkelsen er det gått med 28 ukeverk i felt.

I tilknytting til problemstillingene omkring jernaldergården er det foretatt fosfatanalyser (spot-test) på ett utvalgt sted. Til denne er det gått med 2 ukeverk i felt.

Det er videre foretatt undersøkelse med henblikk på forhistoriske/middelalderiske gardshauger (2 ukeverk i felt), marinarkeologisk befaring av tilstøtende havområde til terminalområdet, samt en pollenanalytisk undersøkelse (6 dagsverk i felt).

Undersøkelsesmetodene varierer etter de forskjellige disipliners angrepsvinkel på området mht letestrategi. For steinalderundersøkelsene som har vært spesielt vektlagt og mest omfattende i felten, har framgangsmåten vært påvisning av lokaliteter ved prøvestikking i på forhånd utblinkede områder. Videre også testgraving med sålding av prøvestikkens innhold for å finne ut noe mer om lokalitetenes egenart.

Følgende ble registrert, jf kart s 135.

- 15 steinalderlokaliteter, herav 6 testgravd
- 5 flintfunn (løsfunn), noen er usikre
- 2 hellere med bosetningsspor
- 12 gravrøyser, spredt beliggenhet
- 1 fornminnefelt bestående av 6 gravrøyser, 1 nausttuft, samt mulige, men usikre forhistoriske strukturer (steinrekke og jordvoll)
- 10 usikre fornminner av forskjellig type

I tillegg kommer opplysninger om finnested for minst 3 trolig 4 steinalderlokaliteter/-funn kjent fra tidligere fra innmarka på gårdene Storvik og Jendemsvorpa.

Av de ovennevnte var deler av det nevnte fornminnefeltet, samt 10 gravrøyser og 5 usikre fornminner kjent fra før. Resten er nyregistreringer i 1987.

Fosfatanalysen ga klare indikasjoner på at strukturer i det ovennevnte fornminnefeltet (steinrekke og jordvoll) kan være interessante sett i en fortidig mulig gårdssammenheng.

Det ble ikke funnet indikasjoner på gardshauger fra jernalder/middelalder innen terminalområdet.

Den marinarkeologiske befaringen ga ingen funn av automatisk fredete kulturminner.

For vegetasjonshistoriske undersøkelser er det foretatt befaringer, innsamling av materiale og forberedende laboratoriearbeid.

Området gir en sjelden anledning til å foreta pollenanalytiske undersøkelser av myrmaterialer i kontakt med boplasser. Det finnes også lokaliteter for generelle vegetasjonshistoriske undersøkelser, og foreløpige resultater viser at materialet kan utnyttes til å datere innvandringen av or og hassel til området. Det er ikke registrert lokaliteter som egner seg til å undersøke strandforskyvingen.

Området er vurdert å inneha et stort og variert vitenskapelig, pedagogisk og allmennt potensiale, når det gjelder steinalderens spor. Dette gjelder først og fremst eldre steinalder. Her har en en rekke boplasser med tilfredsstillende bevaringsgrad fra det aller eldste avsnitt av vår forhistorie og gjennom eldre steinalder opp til overgangen mot yngre steinalder. Disse ligger på karakteristiske steder, også når det gjelder landskapet som helhet.

Også de sporene som fins etter fastere tilhold i jernalder evt. bronsealder (gravrøyser), samt det ene sammenhengende fornminnefeltet på Simagarden må antas å inneha et betydelig vitenskapelig potensiale. Simagarden-området og Langøya med gravrøyser som har karakteristisk beliggenhet i et urørt landskap, må trekkes fram som interessante i en pedagogisk og allmenn sammenheng.

Landskapet har en del inngrep, først og fremst ved vei, dyrking og kraftlinjer. Men dette er ikke vesentlige skjemmingsfaktorer.

PERIODEINDELING BRUKT I RAPPORTEN

Mesolitikum (eldre steinalder)	ca 10000 - 5000 B.P. (før nåtid)
Tidligmesolitikum (Fosna-tradisjonen)	ca 10000 - 9000 B.P.
Mellom-mesolitikum (tidlig mikroflekke-tradisjon)	ca 9000 - 7000 B.P.
Sen-mesolitikum (sen mikroflekke-tradisjon)	ca 7000 - 5000 B.P.
Yngre steinalder	ca 5000 - 3500 B.P.
Bronsealderen	ca 1800 - 500 f Kr
Jernalderen	ca 500 f Kr - 1030 e Kr
Middelalderen	ca 1030 - 1537 (reformasjonen)

(For de mesolittiske periodene refereres det til periodene brukt i Bjerck 1986b.)

1 BAKGRUNN

1.1 Utbyggingsplaner

I 1985 ble det offentliggjort i pressen at Vågøy i Fræna kommune var ett av flere områder i Midt-Norge som var interessant som mulig ilandføringssted for gass fra Haltenbanken. I januar 1986 ble det foretatt innledende kontakt mellom Vitenskapsmuseet og Statoil som representant for en gruppe oljeselskaper med felles ilandføringsinteresser. Dette med tanke på en eventuell arkeologisk utredning dersom Vågøya også i fortsettelsen skulle være ett av de foretrukne ilandføringssteder.

Først i 1987 ble det fra Statoils side bestemt at et alternativ i dette området skulle utredes nærmere. Det ble imidlertid ikke selve Vågøya, men det tilstøtende areal til denne i S, Storvik-området. Dette arealet skulle da undergis en full konsekvensanalyse. Det samme skulle skje med ett annet alternativ, Lauvøya i Vikna. Fra Statoils side ble det våren 1987 orientert om de aktuelle planer og Vitenskapsmuseet arkeologisk avdeling ble senere engasjert til å utrede fornminneinteressene i de aktuelle areal, herunder Storvik-området.

Prosjektleder har deltatt i møter med Statoil 18.2. og 9.4. 1987. Videre var det informasjonsmøte i Molde 6.5.1987, hvor Statoil, Møre og Romsdal fylkeskommune, Fræna og Aure kommune, samt utredningskonsulenter var til stede. Her redegjorde prosjektleder for de arkeologiske undersøkelsene som ville bli foretatt i Storvik-området. Det har videre vært en rekke møter og ett seminar ved Vitenskapsmuseet omkring emnet, hvor prosjektleder har deltatt. Fræna kommune ble orientert om arbeidene av prosjektleder mens feltarbeidet pågikk.

Utbyggingsplanene i området har Museet ikke fått noe kjennskap til utover det generelle: At de alternative områdene er tiltenkt et større anlegg hvor en kunne tenke seg gassterminal, mulig gasskraftverk og evt. videreføring av gass i rørledning herfra.

Det formelle utgangspunktet for de arkeologiske undersøkelsene er den lovpålagte plikt som tiltakshaver har til å undersøke om et tiltak vil virke inn på faste fornminner, etter Kulturminnelovens §9. Etter samme lov §10 plikter tiltakshaver også å bekoste en slik undersøkelse. Registreringene er bekostet av Statoil.

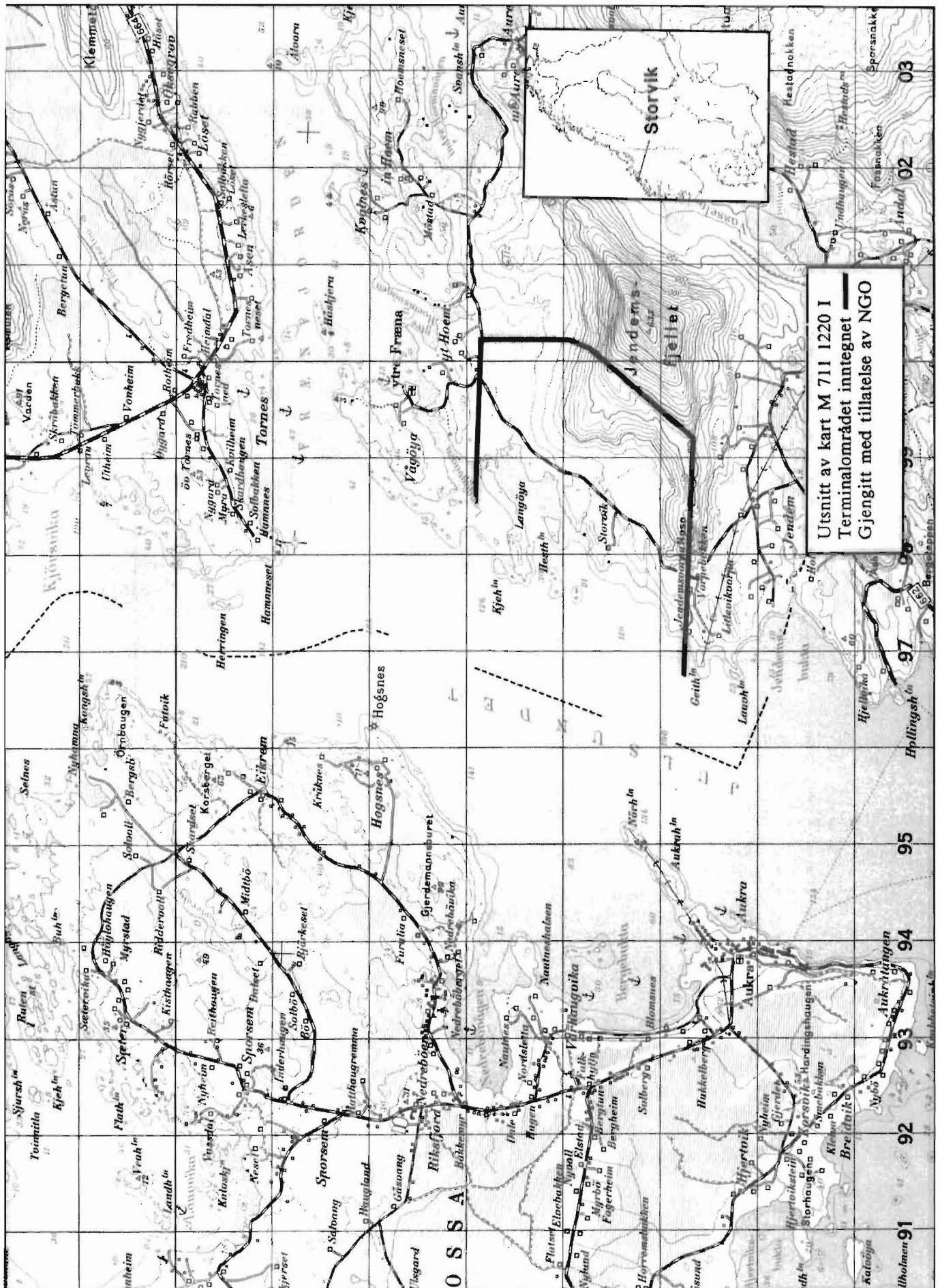
De konkrete geografiske rammer for Museets undersøkelser i området er en grense for terminaltomta inntegnet på kart i M 1:5000, hvor arealet innenfor skulle gis en arkeologisk registrering egnet til å belyse fornminnebestand og -verdi i området. Den arkeologiske utredningen ville da inngå som del av en mer helhetlig analyse.

1.2 Tidligere kjente fornminner i området

De første mer systematiske arkeologiske registreringer i området ble foretatt av Nils Parelius i 1963, 1966, 1967 og 1968 (Parelius 1971). Parelius har også skrevet om fornminnene her i Romsdal Sogelags Årsskrifter for 1963 og 1974. I 1975 ble området registrert i forbindelse med utarbeiding av Økonomisk Kartverk. Lista over fornminner fra tidligere ble komplettert og det ble et totalt registrerings-resultat på 20 fornminner, herav 4 usikre.

Av jordfunn var det i området fra tidligere kjent fire:

Jendemsvorpa:	Del av skiferkniv, fra yngre steinalder. T 19859 (T= museumsnr ved Vitenskapsmuseet)
	Boplassfunn fra steinalderen. T 10264
	Boplassfunn fra steinalderen. T 12119
Storvik:	Boplassfunn fra steinalderen. T 12467

Det må forøvrig tilføyes at det er gjort flere jordfunn samt funn av en lang rekke faste fornminner i tilstøtende areal til terminalområdet i NØ og SV.

1.3 Forventninger om nye, ukjente fornminner

Fra kystområder i Romsdal med lignende topografi som Storvik-området kjennes mange fornminner.

Disse er av to hovedkategorier:

- 1 Gravrøysen fra jernalderen, ca 500 f Kr - 1030 e Kr
- 2 Oppholdssteder fra steinalderen ca 8000 f Kr - 1500 f Kr

Grunnen til at disse er såvidt godt representert er at gravrøysene ofte er lette å se på grunn av iøynefallende beliggenhet og en bevisst formmessig konstruksjon, og oppholdsstedene fra steinalderen avsløres ved funn av tilslått flint under markarbeid.

Begge disse kategorier var det grunn til å ha forventninger om eksistensen av innen det aktuelle terminalområdet. I tillegg kommer også andre typer fornminner som heller-boplasser og tufter etter hus.

Alle disse var det grunn til å ha mer spesielle forventninger til, men en måtte selvsagt også ha i bakhodet muligheten for et stort spekter av spor fra en trolig 10 000 årig beboelse av området.

Etter funnenes og omgivelsenes karakter var det trolig at Storvik-området kunne ha hatt bosetning fra eldste steinalder og opp til i dag. Bosetningen i steinalderen har vært et tradisjonelt forsknings- og observasjonsemne i Romsdal.

2 REFERANSER

Grunnlagsmaterialet for denne rapporten oppbevares i Vitenskapsmuseet, Arkeologisk avdelings arkiv og består av følgende:

- * Program for undersøkelsene. 3. alternativ Storvik. Juni 1987
- * Dagbok fra hovedundersøkelsen
- * Fotobok fra hovedundersøkelsen
- * Registreringsskjema, med tilhørende prøvestikkskjema og tegning av undersøkelsesområdet (hovedundersøkelsen)
- * Fotografier, s/hv. Arkivnr 1919-1922
- * Diapositiver, farge. Arkiv: Kassett 40/III/81-84 samt 47/I/12-61, 47/II/37-84 og 47/III/1-9
- * Oversiktskart M 711 1220 I
- * Kart ØK, M 1:5000 AV 112-5-2, 3 og 4
- * Flyfotografier: Oppgave 8577 N22, 23, O14, 15. Fotografert 19.6.1985
- * Funn fra undersøkelsen: T 21138-21140 og 21193-21205
- * Diverse dokumentasjonsmateriale fra de enkelte delundersøkelsene
- * Rapport fra Eiliv Larsen 22.6.1987, ad strandvoll-undersøkelser m v
- * Arkivopplysninger angående tidligere funn

3 FAGLIG - PRAKTISK OPPLEGG

Undersøkelsene har vært lagt opp som flere delundersøkelser, ulike i emner og omfang. Prosjektleder for hele prosjektet har vært Kristian Pettersen, som også har ledet hovedundersøkelsen, mens øvrige ledere har hatt selvstendig delansvar for sine prosjekter.

Grunneierne i området ble orientert og varslet om registreringene ved brev av 29. mai 1987, som Kulturminneloven foreskriver. Det ble her anmodet om at grunneierne kontaktet Museet dersom de satt inne med opplysninger om fornminner eller oldfunn i området. Undersøkelsen ble også kunngjort i pressen. Det ble tatt kontakt med alle brukerne i området under feltarbeidet.

I tillegg var en i kontakt med en rekke enkeltpersoner og institusjoner for å samle opplysninger om området og informere om våre gjøremål. Her kan nevnes:

Fræna kommune, kultursekretæren og teknisk etat, fylkeskonservator, kulturvernkonsulent og naturvernkonsulent i Møre og Romsdal.

Hovedundersøkelsen

Registreringene har foregått i ulike perioder:

I tiden 10.-26.6 deltok stud.mag.art. Kristine Johansen, Oslo (feltleder), cand.philol. Aud Beverfjord, Trondheim (assistent), stud.real Marianne Moen, Oslo (assistent) og forsker Kristian Pettersen, UNIT.

I tiden 3.-28.8. deltok Kristine Johansen, Aud Beverfjord og prosjektleder. Hovedfagstudent i biologi Mona Gilstad, Trondheim (assistent) og arkitektstudent Gunnar Stenvik, Trondheim (assistent) deltok i perioden 3.-14.8.

Forskningstekniker Elizabeth Peacock UNIT (assistent) deltok i tiden 17.-28.8.

I alt er det gått med 28 ukeverk i felt til hovedundersøkelsen.

Prosjektkoordinator, professor Arne B. Johansen, besøkte Storvik under feltarbeidene.

Pollenanalyse

Pollenanalytiske undersøkelser ble foretatt i tiden 22.-24.8 av cand.real Synøve Fjeldstad Selvik, UNIT (prosjektleder, pollenanalyse), assistert av personer som deltok i hovedundersøkelsen.

Gardshaug-undersøkelse

Det ble i tiden 1.-3.6. foretatt undersøkelser med henblikk på gardshauger fra jernalder/middelalder ved forsker Birgitta Wik, UNIT (leder) og Aud Beverfjord (assistent).

Fosfatundersøkelser

Fosfatundersøkelser ble foretatt i tiden 3.-7.8 av vitenskapelig assistent Torunn Herje og forskningstekniker Jørgen Fastner.

Marinarkeologiske undersøkelser

Marinarkeologiske undersøkelser ble foretatt 1., 9., 12., 20. og 27.9. samt 3. og 4.10. av Molde Dykkeklubb. Samtidig med det aktuelle oppdrag for Storvikområdet er også Vågøy-området befart for Norsk Hydro A/S, som foretar lignende utredning for Vågøy som oljeilandføringssted. Områdene henger sammen og en fant det da både faglig riktig samt ressursbesparende å slå undersøkelsene sammen.

I tillegg har prosjektleder foretatt to éndags befaringer i området, én før og én etter hovedundersøkelsen.

I oversikten her er inkludert tid til transport til området og innen dette under registreringene.

I tillegg kommer de marinarkeologiske undersøkelsene som ikke kan kvantifiseres helt likt med de øvrige. Jf egen rapport, s 120.

I forbindelse med muligheten av at steinalderlokaliteter kunne være overdekket av strandvoller fra tapestransgresjonen, ble kvartærgeolog Eiliv Larsen ved NGU engasjert til å foreta en undersøkelse av om området kunne oppvise strandvoller i aktuell høyde. Slike ble ikke påvist. Det ble imidlertid påvist ett strandhakk innen området omtrent i "tapesnivå" i selve Storvika, hvor det kunne ha vært noe akkumulasjon under dannelsen av strandhaket/terrassen, men dette ble bedømt som svært usikkert (Eiliv Larsen, rapport 22.6.1987).

I tillegg til feltarbeidene er det foretatt etterarbeid i form av analyser og rapport for de enkelte disipliner som har bidratt til å belyse området.

I denne rapporten vil ansvarshavende for de enkelte delundersøkelsene selv redegjøre for det utførte arbeid. Resultatkapitlet og kapitlet om områdets egenart er skrevet av prosjektleder og pollenanalytiker. Den kulturhistoriske skissen til slutt er skrevet av prosjektleder og pollenanalytiker i fellesskap. Redegjørelser for hovedundersøkelsen, samt den øvrige framstilling er forfattet av prosjektleder som også har redigert rapporten.

4 OMRÅDETS EGENART

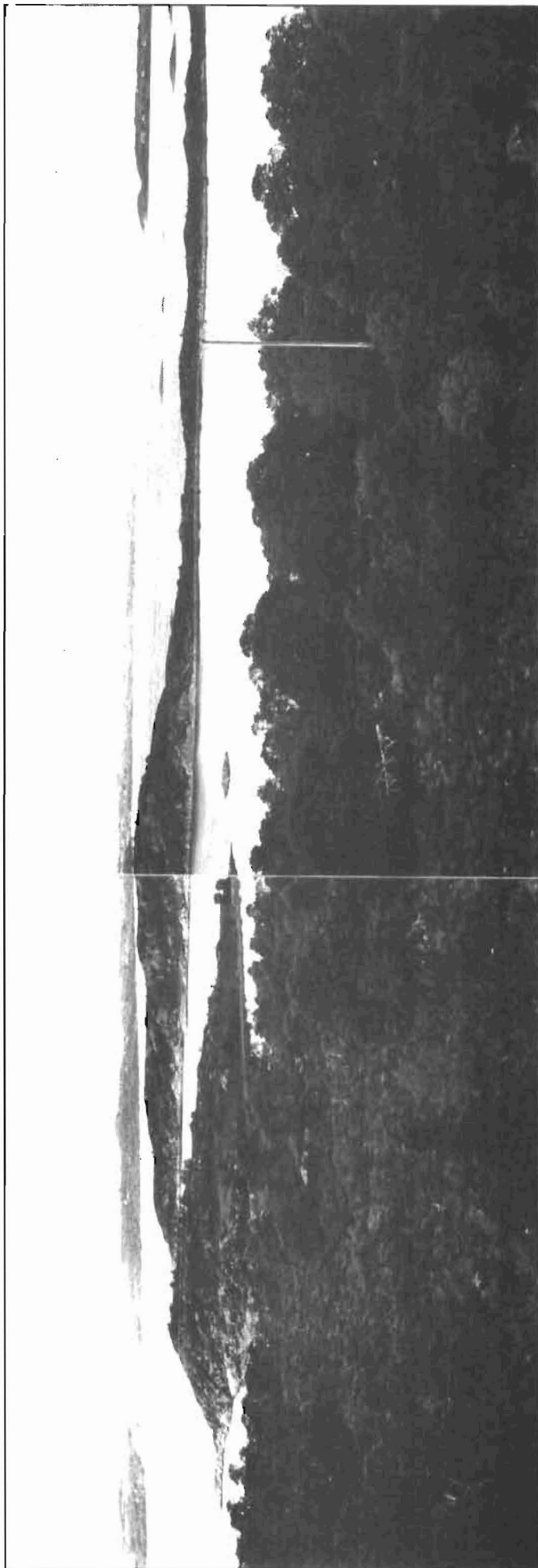
Storvik-området har en variert topografi fra det høyereliggende fjellområdet Jendemsfjellet, Søre Aksla og Pehjellen i Ø via store, nærmere horisontale myr- og dyrkingsarealer ut til lange bergrygger med flatere drag mellom i området ved sjøen, Reithaugane, Langøya og området N for Storvik-gården. For skjellen er relativt stor mellom den NØ-lige og SV-lige del av området. Den NØ-lige delen domineres av et større lavtliggende myrparti og oppdyrket areal, mens landskapet i SV er mer kupert ytterst med bergrygger med strøkretning i NØ-SV-retning før en når opp til de flate myrområdene fra ca. 30 moh og oppover.

Berggrunnen i området består av granittiske og diorittiske gneisser. Kvartærgeologisk sett har området innslag av en del morenemateriale og en del strandavsetninger i varierende dekke (Follestad og Anda in press.). Områdets lavere partier (nedenfor fjellfoten) er en del av strandflaten i Møre og Romsdal (jfr. Larsen og Høltedahl 1985).

Etter at området ble isfritt, ca 12000 B.P. (= før nåtid, 1950) (Sollid og Kjenstad 1980:96) har landet hevet seg, jf den konstruerte strandforskyvingskurven s 18. Ca 9000 B.P. startet imidlertid en transgresjon (havstigning), som varte ved til en gang mellom 6000 og 7000 B.P. og deretter begynte landet igjen å stige.

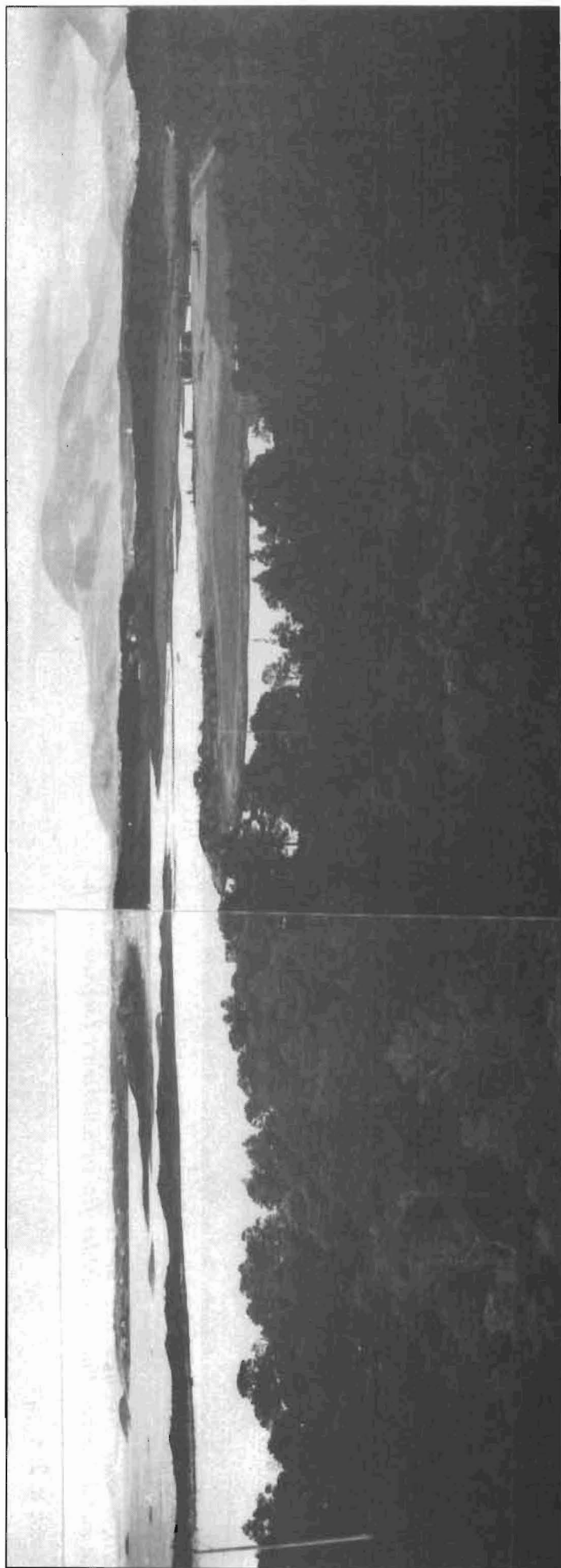
Området har sin egenart ved den lave strandflaten som forland foran høye fjell og er således karakteristisk for en stor del av landskapet i ytre Romsdal.

Området har oseanisk og humid klima med milde vintre (januarmiddel ca -2°C og relativt kjølige somrer (julimiddel 12-14°C), og nedbørsmengden er 1000-1200 mm årlig (Marker 1974). SV-lige og NV-lige vinder er dominerende (Håland 1978).

Utsyn over NV-lige del av terminalområdet med Langøya og Hestholmen, sett ut mot Julsundet. Boplassområder fra steinalderen i forgrunnen t h.

Foto: K. Pettersen

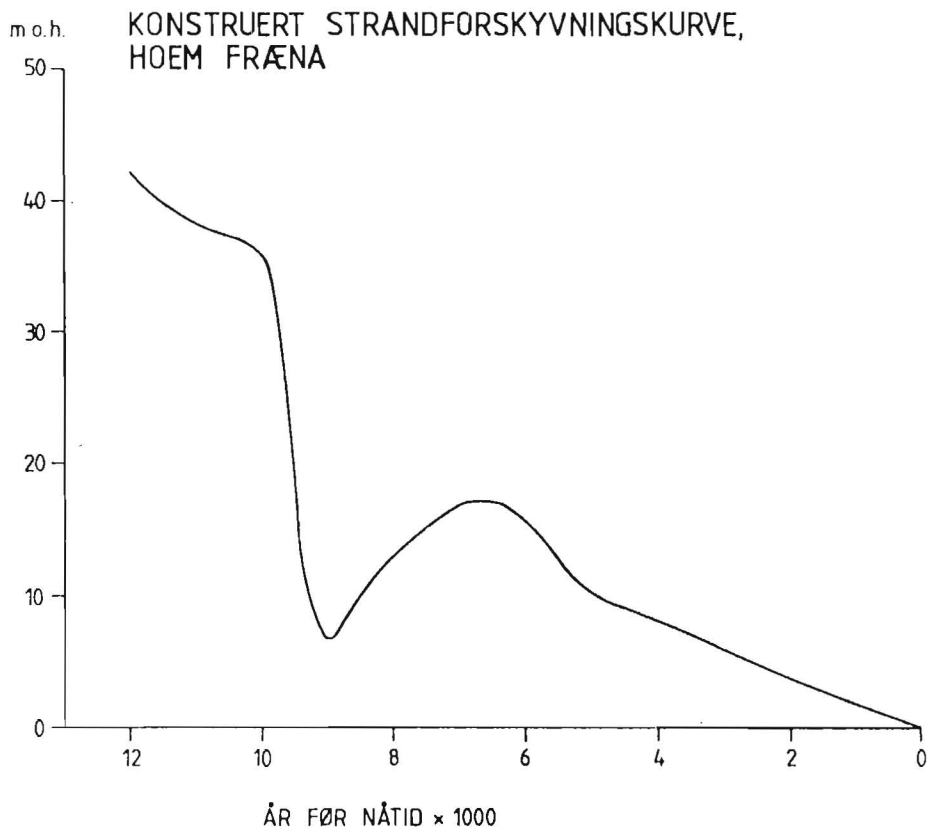
Utsyn over N-lige del av terminalområdet med Vågøy i bakgrunnen, sett fra SV. Boplassområdet fra steinalderen i skogen i forgrunnen.

Foto: K. Pettersen

Store deler av området har myr eller lynghei med spredte trær eller småskog av furu og noe bjørk. I skråningene opp mot V-sida av Jendemsfjellet, finnes tett blandingsskog med mye furu. I dette området ble det ved undersøkelsen også observert forekomster av hassel.

Området innover "Skytebanemyra" med fjellfoten opp mot Jendemsfjellet i bakgrunnen. Sett fra NV. Foto: K.Pettersen.

Konstruert av Eiliv Larsen, på bakgrunn av data i :

*Svendsen, J.I. & Mangerud, J. 1987:
Late Weichselian and Holocene sea-level history
for a cross section of western Norway.
Journal of Quaternary Science, vol 2.*

5 AKTUELLE FAGLIGE PROBLEMSTILLINGER

Hovedundersøkelsen

Programmet for denne var konkretisert slik på forhånd:

"For Møre og Romsdal er det for tiden de tidligste ervervsstrategiene hos menneskene her som søkes belyst gjennom forskningen og dette vil ha betydning for utredningsprosjektet. Det vil bli lagt sterk vekt på å lokalisere og avgrense tilholdssteder fra Fosna-tradisjonen, og ved stikkprøver vil en også se om området evt. kan ha hatt tilhold enda tidligere. Området ble tidlig isfritt, for noe over 12000 år siden. For ca 10000 år siden regner vi at den eldste kjente bosetningen opptrer, og i henhold til strandforskyvningen kan vi anta at spor etter det aller tidligste tilhold er relatert til en strandlinje som i dag ligger ca 30 moh. Fra dette nivå og ned til ca 10 moh forventer vi å finne Fosna-lokaliteter. På grunn av en transgresjon (havstigning) som inntraff senere, er det sannsynlig at de lavestliggende lokaliteter er overleiret av strandgrus og dermed er vanskelige å påvise.

Området synes bra egnet til å påvise slike tidlige lokaliteter.

Det annet hovedaspekt i Midt-Norsk arkeologisk forskning er gårdsbosetningen/sentra. Innen området har en trolig hatt en fastere bosetning i jernalderen i nærheten av gården Storvik. Her er det tidligere påvist et lite gravfelt og mulige andre strukturer som kan settes i sammenheng med dette. Dette er da et brukbart utgangspunkt for en kartlegging av jernalderbosetningen i området. I NØ- og SV-delen av området ligger det gravhauger som kan ha tilhørt de respektive gårder Hoem og Jendem som begge er -heim-gårder og i sin opprinnelse kan antas å gå tilbake til eldre jernalder.

Den øvrige del av forhistorien vil bli gitt 2. prioritet, i den forstand at en vil legge noe mindre vekt på t eks lokalisering av boplasser fra senere steinalder.

For øvrig vil området bli nøye gjennom søkt mht både synlige og usynlige forhistoriske strukturer, uten at en derved taper hovedproblemstillingene av syne."

Steinalderundersøkelsen

En av hovedoppgavene i programmet omfattet da lokalisering og testgraving av lokaliteter fra eldste steinalder (Fosna-tradisjonen, før 9000 B.P. Jf Bjerck 1986b). Testgraving skulle i første rekke gi et begrep om størrelse og forventet innhold/evt. en tolking av lokaliteten. Det var videre av betydning å få ideer om hvordan lokalitetene var tilknyttet spesielle nære og fjerne landskapstrekk for derved å kunne anta noe om hvordan de tidligste menneskene la opp sin livbergingsstrategi (lokaliseringsfaktorer for tilhold).

Landskapet i området egner seg bra til de aktuelle problemstillinger. Av hovedfaktorer kan nevnes:

1 Landhevingen i postglasial tid

Denne har omformet landskapet sterkt. Den sterke regresjonen i preboreal (trolig ca 30 m) har gjort at tilholdssteder etter relativt kort tid kom for langt vekk fra sjøen og oppholdsstedet ble trolig forlatt. Samtidig ble det generelt sett bedre plass i og med at større flater dukket opp av havet. Ved dette fornyet også strandflintressursene seg stadig. Strandflinten var et livsnødvendig hardmateriale som det trolig har vært stor etterspørsel etter. (Jf Pettersen m fl 1988:108).

2 Områdets beliggenhet ut mot et skjermet innhav, Julsundet

Storvik-området er del av et område rundt Julsundet som ligger skjermet til av Gossen som stenger mot Storhavet. Vi kjenner til en rekke funn fra tidlig-mesolitikum (før 9000 B.P.) rundt det bassenget som Julsundet utgjør. Jf Møllenhuis 1977:15, 38, 42-44 og Bjerck 1983:99, 134, 135. Det er da naturlig å se Storvik-området som et utsnitt av denne helheten.

Utenom satsingsområdet eldste steinalder, ble det planlagt foretatt prøvestikking etter steinalderlokaliteter yngre enn 9000 B.P., men dette arbeidet skulle ha mindre omfang.

Gårdsbosetning i jernalderen

For den andre problemstillingen gårdsbosetning/sentra hadde en på forhånd arkeologiske indikasjoner i området i form av gravfelt og nausttuffer på Simagarden, i tillegg til de spredte gravrøysene rundt omkring i nærheten av sjøen. For denne problemstillingen ble det planlagt foretatt nærmere visuelle undersøkelser av Simagarden med bruk av fosfatanalyse (spot-test) for å finne evt usynlige spor. Jf rapport ved Torunn Herje og Jørgen Fastner. I sammenhengen inngår da også registrering av synlige fornminner i hele området. Det ble her planlagt en vanlig overflaterregistrering av synlige fornminner.

I denne sammenheng må også gardshaug-undersøkelsen sees. Dette var en spesialundersøkelse med bakgrunn i Museets pågående forskningsprosjekt omkring fenomenet gardshauger og er redegjort for av Birgitta Wik.

Fosfatanalysen og gardshaugundersøkelsen var selvstendige delundersøkelser i tilknytting til hovedundersøkelsen.

Marinarkeologi

For å få en pekepinn om hva området kunne skjule av kulturminner på havbunnen, tok Vitenskapsmuseet kontakt med Molde Dykkeklubb og Romsdalsmuseet for en marinarkeologisk befarings av områdene på konsulentbasis. Molde Dykkeklubb har tidligere god erfaring med marinarkeologiske undersøkelser etterat klubben foretok utgraving av et 1700-talls vrak ved Viken i Fræna, somrene 1985-86.

I møte på Romsdalsmuseet 27.8. ble det gjort følgende avtale:

Molde Dykkeklubb skulle foreta de nødvendige søk utenfor Storvik/Vågøy. Romsdalsmuseet ved Jarle Sanden skulle foreta tilrettelegging, arkivstudier og rapportering for undersøkelsen i samarbeid med Dykkeklubben. Rapporten skulle avleveres til Vitenskapsmuseet innen 1. november 1987.

Pollenanalyse

For å få en vurdering av hvilket datapotensiale Storvik-området inneholdt mht pollenanalyse i kombinasjon med de rent arkeologiske data, ble det programfaset en undersøkelse av disse forhold. En var særlig interessert i data fra pollenanalyse som kunne supplere det arkeologiske tilfang innen tidlig mesolitikum (tidligste bosetning). Som relevant eksempel kan nevnes en eventuell ettersporing av hva en brukte som brensel og hvilket omfang dette har hatt i denne tidlige fasen hvor en skulle tro at det må ha vært knapt med slik energi. Har en t eks gjort seg avhengig av oppvarming av bosted eller er brenning av ved skjedd utelukkende til andre formål, som t eks matlaging? En slik

ettersporing ville kunne skje via en pollentelling, men ville også kunne verifiseres via telling av kullstøvpartikler. Biresultat av dette vil kunne bli at en får et bedre innblikk i bosetningens datering og varighet.

En var også interessert i en kvalifisert vurdering av hvilke områder her som kunne egne seg til uttakssteder for pollenprøver til bruk for å lage en strandforskyvningskurve. Det samme kan en også si om det å få til data for et bakgrunns- eller referansediagram.

Til slutt må også bemerkes at en i en eventuell fortsettelse av et arkeologiprojekt her var interessert i et mangfold av typer påvirkninger av vegetasjonen fra mennesker, slik at en så langt mulighetene tilsa i år også fikk en antydning om eventuelle muligheter som grunnlag for en videre analyse i en neste fase.

6 REGISTRERINGSMETODE - DATAANALYSE

6.1 Synlige fornminner

For leting etter synlige fornminner er det brukt visuell observasjon evt supplert med prøvestikk i områder som tilsa dette. De aktuelle fornminner er beskrevet, fotografert og evt tegnet inn på skisse. De er inntegnet på ØK-kart i målestokk 1:5000. I letingen har en også brukt grøftebor i utstrakt grad til å bekrefte/avkrefte at mistenkelige forhøyninger og fordypninger i terrenget var kunstig formet og evt. kunne være fornminner. Området er gått systematisk over av registreringsgrupper på to personer. Til dette er det gått med i alt 12 dagsverk. I tillegg har prosjektleder foretatt en omfattende letevirksomhet etter synlige fornminner i forbindelse med befaring av leteområder for steinalder.

Grunneiere/-brukere i området ble også oppsøkt for informasjon om mulige fornminner eller spesielle funn i jorda.

6.2 Usynlige fornminner

For leting etter steinalderlokaliteter er det brukt mer spesielle metoder. Utgangspunktet for dette var en konstruert strandforskyvningskurve, laget for anledningen av kvartærgeolog Eiliv Larsen, NGU, på bakgrunn av data fra Svendsen og Mangerud 1987 (Eiliv Larsen pers medd).

I grove trekk må kurven antas å gi et riktig bilde av strandforskyvingen i området, mens detaljene kan være usikre. Denne kurven har vært til god hjelp både under letearbeidet i marken og ved analyse av dateringsspørsmål. Det må imidlertid sterkt understrekes at dette er en konstruert kurve, og når denne er brukt for å antyde dateringsforslag, så gjelder det noe usikre ca-tall.

Kurven viser en sterk regresjon i tidsrommet ca 10000-9000 B.P. på rundt 29 m, fra ca 36 - ca 7 m. Regresjonsminimum oppnås ca. 9000 B.P. og det skjer deretter en transgresjon som når sin topp på ca 17 moh, mellom 7000 og 6000 B.P. Deretter ny regresjon. Steinalderens slutt ca. 3500 B.P. har en strandlinje på ca 7 moh.

Ut fra denne strandforskyvningskurven og sterk formodning om strandtilknyttet bosetning, ble området inndelt i imaginære høydebelter på 10 m mellom kartkotene, fra 40 m og nedover. De to øverste beltene omfattet da områder hvor en vesentlig kunne forvente tidligmesolittisk tilhold, beltet fra 20-10 m også

senere mesolittisk tilhold samt spor fra yngre steinalder i nedre del. Under 10 m forventet en vesentlig yngre steinalders tilholdssteder, evt transgrederte mesolittiske tilholdssteder.

Flybilder over området ble deretter studert og en valgte ut områder innenfor de enkelte høydesoner for undersøkelse. Utvalget var først og fremst gitt ut fra kvaliteter ved de enkelte steder i relasjon til de lokaliseringsfaktorer som en mente burde gi forventninger om tilhold.

Men også andre områder, dårligere egnet for tilhold ble undersøkt. Dette både fordi en var interessert i å se om våre forhåndskalkyler for tilholdssteder stemte og for å kunne gi en mer helhetlig dekning undersøkelsesmessig innen det store og topografisk varierte areal.

Metoden med leting i høydebelter er tidligere brukt under ØK-registreringene på Averøy 1984 og Tustna 1985 (Pettersen in prep). Samtidig er en slik metodes anvendelse, i en videre og mer helhetlig forstand iaktatt ved Vega-prosjektet de siste årene, og det er skjelt til denne under feltarbeidet i år (Bjerck 1985a).

Prøvestikking, testgraving og oppmåling

En har benyttet tre forskjellige registreringsmetoder, samt testgravd på enkelte lokaliteter. Dette for å få en variert innfallsvinkel i letestrategien, at denne ikke ble for stereotyp med de mangler i resultat det kan medføre.

1 Prøvestikking over større areal, samt testgraving

Framgangsmåten har vært prøvestikking. Det vil si at i de enkelte utblinkede områder er det gravd ut rektangulære prøveruter, ca 30x40 cm ned til noe under steril grus- eller sandbunn evt fast fjell eller blokker. Prøvestikkene er uttatt systematisk med ca 10 m's mellomrom, evt. noe mindre dersom topografi og forhold ellers tilsa dette. Ved konstatering av tilslåtte artefakter i stikk, gikk en over fra leting til testgraving hvor en forsøkte å "omringe" lokaliteten ved hjelp av prøvestikk eller også ved terrengelementer som ga avgrensing (berg, blokker, sterk skråning m v).

Testgravingen foregikk ved at prøvestikkets minerogene innhold ble vannsåldet med en maskevidde i såldet på ca 3 mm. Ved hjelp av en statistisk metode med grunnlag i denne prøvestikkmetoden, er det forsøkt gitt en grov oversikt over størrelse av og innhold av artefakter (redskaper og avfall fra redskapstiltvirkning) på lokalitetene. Metoden er hentet fra Vega-undersøkelsene (Bjerck 1986a), og det går ikke nøyere inn på den her. Det kan sies at vi ved metoden har oppnådd et idealisert bilde av funnførende areals omriss og en klasseinndeling mht forventet antall artefakter på lokaliteten.

Sålding av prøvestikk viste seg dessuten effektivt på grunn av det ofte svært våte jordsmonn.

Hvert prøvestikk er dokumentert på et skjema som angir størrelse, stratigrafi, funnomstendigheter, funn m v. Skjemaet er utarbeidet av Hein Bjerck og utprøvd via de seneste års undersøkelser på Vega. Dette har vært en standard prosedyre ved steinalder-undersøkelsene i alle de alternative terminalområdene.

Alle prøvestikkene og den videre sammenheng de er satt inn i, er dokumentert og analysert etter samme mønster, enten det ble gjort funn eller ikke. Derved gir stikkene oss også negativ informasjon, at et område ikke inneholder de spor en leter etter. Vekselvirkningen mellom de negative og positive data gir oss da pekepinner om hva et område inneholder og er et bra grunnlag for en videre forståelse av et område undersøkt ved prøvestikk.

Hvert undersøkelsesområde er oppmålt med målebånd. Det er videre laget en tegning over prøvestikk i relasjon til et grovt omriss av omgivende terreng, berg, blokker etc. Oppmålingen har delvis skjedd ved hjelp av "målebåndmetoden", med to målebånd i 100^g vinkel på hverandre, delvis ved triangelmåling mellom de enkelte prøvestikkene. Dette skulle gi en brukbar nøyaktighet til det aktuelle formål. I tillegg til prøvestikkene, har en målt inn topografiske særtrekk.

Undersøkelsesområdet er deretter inntegnet på kart i M 1:5000. I de fleste tilfeller lar dette seg gjøre nøyaktig, men i noen tilfeller må en regne med at grensene på kartet er litt romslige i relasjon til det undersøkte område, men da slik at dette i sin helhet bør ligge innen den inntegnede grensen. På dette kartet er det referert til to nr, nemlig områdenr og registreringsnr med bindestrek mellom. T eks 14-5 betyr undersøkt område 14 og at lokalitet nr 5 i denne undersøkelsen er funnet på stedet. Videre er undersøkelsesområdene dokumentert ved beskrivelse og fotografier/slides.

For hvert av de undersøkte områder etter denne metoden er det satt opp forventninger til hva en kunne finne ut fra nærmere angitte lokaliseringfaktorer. Forventningene til det enkelte sted er gitt ut fra tilfredsstillende grader av aktivitetsflate, ly-forhold og landingsmulighet med båt i nærheten. En har gradert mulighetene fra 1 (gode) til 3 (dårlige).

Det er også forsøkt å sette de enkelte testgravde lokaliteter inn i en enkel tolkningssammenheng med basis i størrelse og artefaktinnhold.

To områder med lave forventninger ble tatt med her for å gi terminalområdet en brukbar dekning geografisk.

Her er da brukt de samme kriterier som ved den tilsvarende undersøkelsen på Grisvågøy i 1987, jf Pettersen m fl, 1988:26-27.

Arbeidene etter denne metoden tok ca 21 ukeverk.

2 Prøvestikking kun i påvisningsøvede

Ved denne metoden har en gått inn i antatt sentrale deler av steder hvor en har hatt ulike forventninger om steinaldertilhold og tatt noen få prøvestikk for å se om området rommet relevante spor. En har ikke gjort forsøk på å avgrense lokaliteten ved hjelp av stikk. I disse områdene manglet ofte en eller flere av antatt viktige lokaliseringfaktorer. I noen tilfeller kunne også forventningene være mer diffuse. Det er fulgt omtrent samme, men litt enklere dokumentasjonsprosedyre som under metode 1.

Arbeidene etter denne metoden tok ca 2 ukeverk.

3 Intuitiv metode

Ved den intuitive metoden håpet en å kunne påvise steinalderspor i områder som var noe forskjellige fra de som var utblinket ut fra bestemte rammer hva angikk topografiske trekk (bestemte indre lokaliseringfaktorer.) En gikk da inn i områdene uten spesielle forventninger ut over det at det stedet en valgte for undersøkelse måtte være egnet til en eller annen rasjonell aktivitet i steinalder.

De områdene dette gjaldt ble observert visuelt og vurdert. Det ble prøvestukket og en stakk også med grøftebor for å få indikasjoner på tilhold i form av spesiell stratigrafi/spesielt jordsmonn. De vurderte områdene ble tegnet inn omtrentlig på kart, og det ble foretatt en meget enkel beskrivelse av jordsmonnets stratigrafi evt terrengbeskrivelse.

Etter denne metoden er det tatt 116 prøvestikk (Område I-XX). Ingen av disse

er såldet. 3 av disse i området XVIII, Langøya, er dokumenterte ved stratigrafiskjema.

Arbeidene etter denne metoden tok ca 8 dagsverk.

I tillegg til dette har en lett etter spor i alle blotninger i overflaten som var relevante for formålet. Innen området er det relativt lite av naturlige blotninger, og dette skyldes delvis det forhold at terrenget utenfor bart fjell har relativt tykt torvlag. Ca 10 større kunstige blotninger som grøfter, åpen dyrkemark mv ble gjennom søkt.

Grovdatering ved strandlinjehøyder

Lokalitetens høyde over havet er vurdert delvis ut fra terrenget og delvis ved interpolasjon mellom koter og angir en ca-høyde sentralt evt. et ca. høydebelte for lokalitetens eller prøvestikkområdets avgrensning.

For boplassenes relasjon til aktuelle strandlinjer vil jeg henvise til diskusjon i Pettersen m fl, 1988:26. Jeg antar at samme synspunkter som er gjort gjeldende for området på Grisvågøy stort sett vil gjelde også for Storvik-området som ligger i nær tilknytning til ytre kyststrøk.

Ved denne framgangsmåten mente en å oppnå følgende:

- 1 Å komme inn i alle de mest aktuelle områder for tilhold i forhistorisk tid og middelalder og foreta relevante undersøkelser.
- 2 Å vektlegge problemstillingene omkring tidlige ervervsstrategier samt jernaldergården med tilsvarende mindre vekt på yngre deler av steinalderen/ evt senere perioder.

6.3 Marinarkeologi, fosfatanalyse, gardshaug-registrering og pollenanalyse

For de ovennevnte delprosjekter er det metodiske opplegg presentert i de respektive delrapporter.

7 REGISTRERINGER

7.1 Hovedundersøkelsen

Forklaring til registreringsskiemaet:

Den form opplysninger om de enkelte fornminner har fått, er blitt et kompromiss mellom framstillingsmåte ved ØK-registreringer og mer spesielle uttrykksmåter egnet til å belyse data og aspekter av mer spesiell karakter, t.eks. i forbindelse med testgraving på steinalderlokaliteter. En del av opplysningene er helt skjematisk og fordrer nærmere forklaring.

Generelt må sies:

Opplysningene i registreringsskiemaet gjelder først og fremst den enkelte steinalderlokalitet, dersom en slik ble funnet i leteområdet. Dersom leteområdet ikke ga funn, gjelder opplysningene leteområdet som sådant.

Reg nr: Betegner fornminnets nr. i denne rapporten

Område + nr: Betegner et bestemt, avgrenset undersøkelsesområde. Disse er satt opp i numerisk orden. På kartet er områdenr og registre-

ringsnr påført etter hverandre, jf s 23.

- Lok.navn:** Er navnet som stedet ble gitt ved undersøkelsen. På grunn av få stedegne navn inntegnet på kart, er storparten av lokalitetsnavnene "nynavn" gitt under registreringene
- Uttrekning:** For leteområder er det beregnet at 1 prøvestikk dekker ca 10 x 10 m areal. Av tegninger framgår hvilke prøvestikk som er funnførende, samt en forsøksvis inntegnet uttrekning av funnførende areal.
- Stratigrafi:** Opplysninger om jordsmonnets stratigrafi i stikkområder og på steinalderlokaliteter er tatt med summarisk. En mer fullstendig oversikt over dette framgår av den originale stikkdokumentasjon som ikke gjengis her. Spesielle stratigrafiske forhold som avviker fra de mer "normale" omtales mer utførlig.
- Funn:** I denne rapporten er funn = flint tilslått av mennesker, dersom ikke annet spesielt er nevnt. Når usikre omtales, betyr dette usikre flintartefakter dersom ikke annet spesielt er angitt. For katalogisering av tilslåtte artefakter er vesentlig brukt katalogiseringsforslaget til Helskog, Indrelid og Mikkelsen 1976. Når det gjelder bruksspor/retusj, er det her ment tydelige slike, erkjent ved visuell observasjon. I funntabellen er funn med bruksspor/retusj inkludert i antall under type.
- Alle fragmenter av en type er forøvrig klassifisert sammen med hele i én gruppe. I flekker er også tatt med flekkelignende avslag.
- I usikre inngår t eks vannrullede og skjørbrante stykker uten sikre slagflater, men med viss mulighet for at de kan være tilslått.
- Når det gjelder prognoser for et sannsynlig artefaktomfang på lokaliteten, er dette her inndelt i 4 størrelseskategorier:
- A: 1 - 1000 artefakter
 B: 1000 - 10000 artefakter
 C: 10000 - 50000 artefakter
 D: Over 50000 artefakter
- Tolkning:** I: Liten lokalitet, trolig en fangststasjon.
 II: En boplass, hvor i det minste en del av en sammenhørende større gruppe har holdt til (leir).
 III: En boplass som kan ha rommet et større samfunn over noen tid (hovedboplass).
- Den vesentlige forskjell mellom kategoriene ligger i størrelsen av funnførende areal/funnmengde. I: vil vanligvis ha funnførende areal av størrelsesorden 100 m² eller mindre. II: vil ha samme av størrelsesorden 2-500 m² og III: større enn 500 m². Disse vil da som regel ha et forventet artefaktinnhold av størrelse henholdsvis A, B-C og D. Det synes vanskelig å trekke mer eksakte grenser. En stasjon, kategori I, vil da også ha et markert høyere %-innhold av redskaper i relasjon til redskapsavfall enn lokaliteter av kategoriene II-III.
- Datering:** I tilfeller hvor det kan være aktuelt med strandlinjedateringer,

er en slik forsøkt vurdert ut fra terrengmessige forhold. Det er ikke i noe tilfelle beregnet lavere strandhøyde enn ca 2 m under lavestliggende funnførende prøvestikk.

Generelt sett er det lite i funnmaterialet som kan belyse dateringsspørsmål noe nøyere. Dette er da dratt inn i vurderingene bare når det foreligger daterende artefakter, eller dersom det generelle preg skulle tilsi positive eller negative dateringsindikasjoner.

Tidligere registreringer

Når det gjelder de tidligere arkeologiske registreringene i forbindelse med Økonomisk Kartverk, så er følgende gjort ved registreringen i 1987:

- 1 Alle fornminnene er sjekket mht tilstand pr. dato.
- 2 Den originale tekst fra ØK-registreringen er benyttet med mindre nye og eldre observasjoner gir betydelige avvik. Nødvendige tilføyelser er satt med kursiv foran eller etter hver beskrivelse. Nyregistreringene er tilføyd tidligere rapport.
- 3 I noen få tilfeller er fornminnet omklassifisert fra sikkert til usikkert eller vice versa. Dette gjøres da oppmerksom på i starten og i tilføyelsen til slutt.
- 4 Fornminnenes originale referanser er beholdt.
- 5 Registreringene er i denne rapporten satt opp etter registreringene fra hovedundersøkelsen.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn Gnr./bnr.

Storvik av Hoem Ytre 32/2

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Erling Storvik

Adresse

6408 Aureosen

PRØVESTIKKOMRÅDE MED MULIG STEINALDERLOKALITET
(enkeltfunn av flintavslag)

Reg nr 1. ØK-kart: AV 112-5-2. Område 1
Flyfoto 8577 N22.
Reg v/ Kristian Pettersen 15.06.1987

Lokalitetsnavn:
Kristinehamn

Lokalisering:

Området starter i SV ca 100 m NØ for våningshuset på Storvik. Det brer seg utover i et belte mot ØNØ, og ender ca 60 m NV for høyspentstolpe på kraftlinje i retning NØ-SV. Ca 29-34 moh. Se kart s 136.

Terrengets art:

Flatt og for størstedelen jevnt drag med langsgående bergknauser på begge sider, i hovedretning VSV-ØNØ. Øverste parti utgjøres av ei horisontal flate, som fra utkantene skråner svakt ned mot VSV og ØNØ. Bevokst med furuskog, undervegetasjon einer og lyng.

Prøvestikkområdets utstrekning:

Ca 165 m ØNØ-VSV, ca 10-45 m NNV-SSØ.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Områdets sentrale deler og også noe ut mot begge sider i ØNØ og VSV er tørrlendt med jevn bunn over det hele. Aktivitetsflaten her er stor og må kunne karakteriseres som meget god (1). Det er svært godt ly av bergknausene mot N, noe mindre av knausene i S. I lengderetningen er området åpent, men på den horisontale flaten øverst har en hatt godt ly dersom et bosted ble trukket inn mot berget i N. Oppå flaten her utvider arealet seg noe slik at bergryggen skjærer en del for vind også i passets lengderetning. (2-1) Landingsmulighetene bør ha vært gode, da området kan nås med båt fra bukt både i SV og NØ. (1).

Undersøkelse:

Det ble tatt 49 prøvestikk, hvorav ett ble såldet. Såldedam ble anlagt i et

vannfylt grøftehull V for det såldete stikk.

Prøvestikkene søker over et areal av ca 3700 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 35 cm. Det ble gjort funn i ett av stikkene, i SV-lige, lavestliggende del av området.

Jordsmonnet var noe forskjellig i de enkelte deler av dette store området. På den horisontale flata i øverste nivå var det vesentlig ca 8-20 cm torv/humus over siltig sand med noe stein et stykke nedi dette laget. Aur/morenebunn kom inn ca 20-40 cm under overflaten.

Området viste et tydelig podsoleringsprofil med et markert utvaskingssjikt.

I de øvrige deler av området varierte stratigrafien en del. Mot NØ forsvant podsoleringsprofilen. Her kom det inn steinblandet grus og sand rett under torv/humuslaget som var omtrent av samme tykkelse som på flata øverst. Mot SV var stratigrafien også annerledes enn på flata øverst. Under torv/humuslag av omtrent samme tykkelse som tidligere nevnt, kom i det vesentlige stein, ofte tett pakket. I de fleste prøvestikkene både i NØ og SV ble det observert spredt trekull nederst i torv/humuslaget, delvis også i det minerogene lag rett under dette.

Data for lokaliteten:

Usynlig fornminne (enkeltfunn), kun mulig å erkjenne ved graving. SV og V for funnførende stikk er området omrotet en del, slik at en eventuell lokalitet av noe omfang her er skadet.

Omfang:

Det er ikke mulig å si noe sikkert om evt. omfang av lokaliteten, da undersøkelser mangler i det omrotede areal V for det funnførende prøvestikket. Trolig er dette enten indikasjoner på en meget liten lokalitet (få m²) eller et enkeltstående funn.

Stratigrafi:

Funnførende prøvestikk viste ca 27 cm torv/humus over ca 5 cm silt på grusblandet sand som var steril etter ca 6 cm. Det ble observert spredt trekull nederst i humuslaget og i siltlaget. Funnet ble gjort i siltlaget.

Funn: T 21193

Antall/ type	Med bruksspor/ retusj	Kommentar
1 avslag		Patinert og skjørbrønt
5 usikre og råflint		

I det øvrige prøvestikkområdet ble det i tillegg funnet 11 stykker usikre/råflint.

Det spinkle materialet kan ikke gi oss spesielle antydninger om tolkning eller datering.

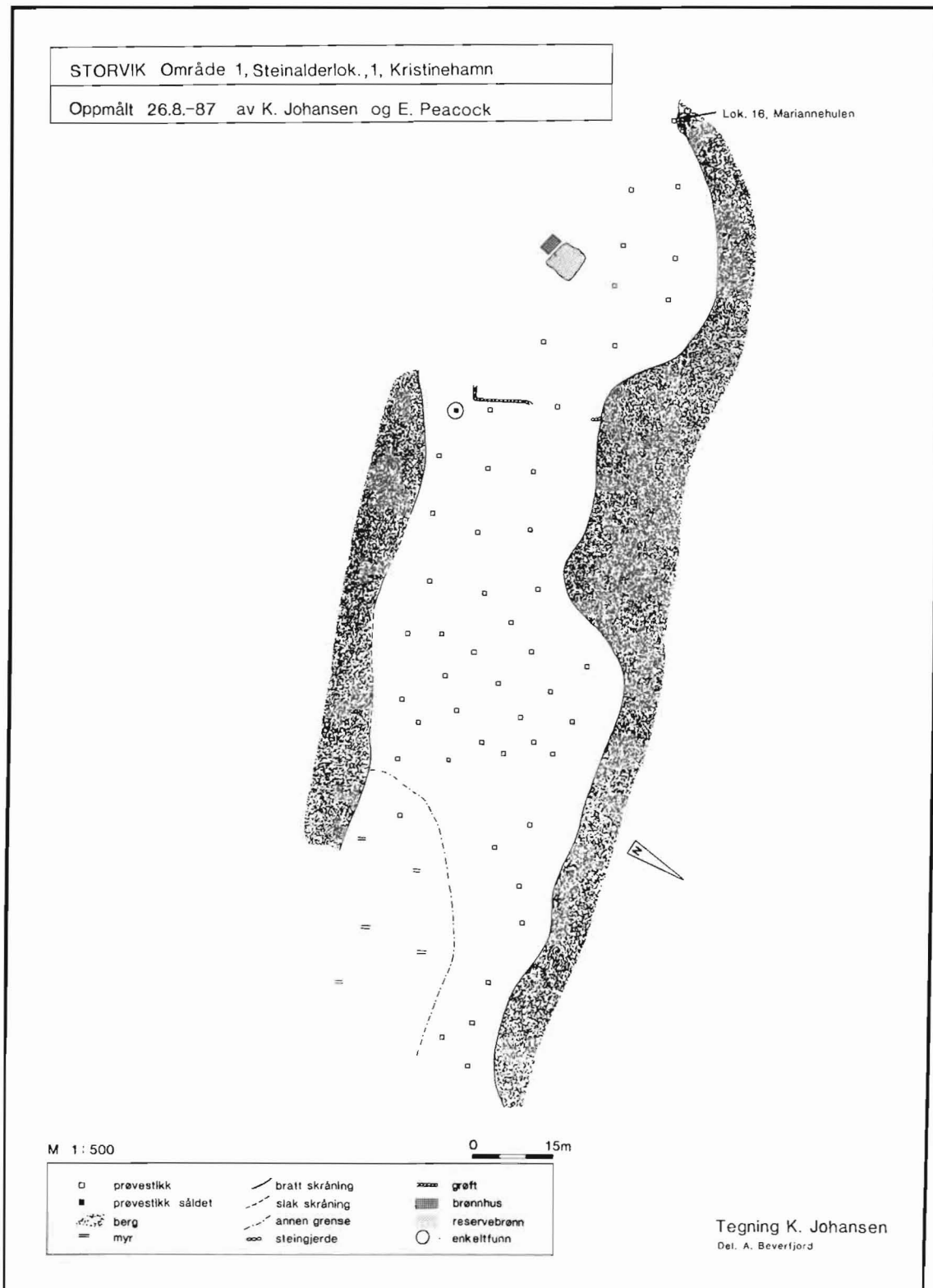
Det er i dette tilfelle riktig å nevne en viss, liten usikkerhet forbundet med det flintavslaget som ble funnet, da det er patinert og skjørbrønt.

Kommentar:

Område 1 ble gitt en meget grundig undersøkelse. I første del av letefasen tok en prøvestikk for hver 10. m. Senere gikk en tilbake til områdets høyestliggende del (ca 34 moh) og tok prøvestikk ca hver 5. m her. Dersom vi skulle ha unngått en steinalderlokalitet her, må den ha vært meget liten, mens området for oss syntas å innby til det helt motsatte: Her forventet vi en stor lokalitet,

relatert til et havnivå ikke lavere enn rundt 31 moh. Etter strandforskyvingskurven tilsvarer 31 moh mellom 9700 og 9800 B.P. og gir i så fall en meget tidlig datering av en tenkt lokalitet i nærheten av strand her.

Det er da mulig at en i dette området rett og slett befinner seg for høyt, at en er i grensesonen for den aller tidligste bosetningen her og at stedet og omgivelsene ikke har vært bebodd ved det aktuelle nevnte strandnivå.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn
Hoem Ytre
Vågøy Søndre

Gnr./bnr.
32/7
33/2

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Ole Hoem (32/7), Martin L. Gjendem (33/2)

Adresse

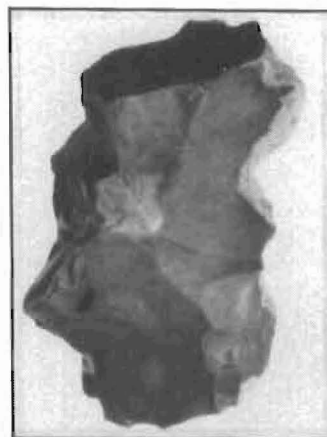
6408 Aureosen

STEINALDERLOKALITET

Reg nr 2, ØK-kart: AV 112-5-2. Område 2
Flyfoto 8577 N22.
Reg v/ Kristian Pettersen 17.06.1987

Lokalitetsnavn:
Høyden

*Lok. 2, m 1:1
Flintkjerne
Foto: P. Fredriksen*

Lokalisering:

Ca 50 m Ø for høyde 25 moh. Ca 60 m V for høyspentstolpe på ledning som går NØ-SV. Ca 27-29 moh. Se kart s 136.

Terrengets art:

Lave bergknauser med svakt hellende terreng mellom ned mot VSV. Vekslede tørrlendte og myrlendte partier. Spredte furutrær med undervegetasjon lyng.

Lokaliteten ligger på den svakt hellende flata med berg på begge sider i hovedretningen.

Fornminnets utstrekning:

Ca 30 m NØ-SV, opptil ca 25 m NV-SØ.

Beskrivelse:

Lokaliteten ble oppdaget ved funn av en flintkjerne i en naturlig blotning.

Forventninger til området:

Jevn og stor aktivitetsflate (1). Noe ly av de oppstikkende bergknauser, dårlig mot N da knausene her er lave (2-3). Topp landingsforhold fra skjermet bukt i SV (1).

Undersøkelse:

Det ble tatt 29 prøvestikk i området, hvorav 17 ble såldet. Såldedam ble anlagt inne på myra N for området. Stikkene søker over et areal av ca 1750 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 36 cm. Det ble gjort sikre funn i 9 av stikkene. Det ble også gjort funn i blotning i overflaten i nærheten av to

prøvetikk.

Data for lokaliteten:

Usynlig fornminne. Trolig liten skade ved frostsprenging i blotninger, hvilket har medført at artefakter har vandret opp til overflaten.

Omfang:

Prøvestikk og det omgivende terreng avgrenser en sammenhengende funnførende del av lokaliteten til ca 180 m². I tillegg antydes ytterligere funnareal av to enkeltfunn og en konsentrasjon.

Stratigrafi:

5-25 cm torv/humus over vesentlig sand ned til en dybde av 53 cm under overflaten. Nederst i sandlaget kom enkelte steder iblanding av litt grus og enkelte stein, andre steder fortsatte sanden videre nedover. Generelt kan sies at undergrunssanden er relativt steinfri og går dypt nedover under gravebunnen. Spredt trekull fra et stykke nedi torvlaget nesten til bunns i sandlaget. Ett prøvestikk viste et sjikt av humusiblanding omtrent midtveis nedi sandlaget. Funna ble gjort fra et stykke oppi torvlaget til ned mot gravebunnen.

Funn: T 21140

Antall/ type	Med bruksspor/ retusi	Kommentarer
12 avslag 30 splinter 2 flekker 1 kjerne 34 usikre og råflint	1	Herav 2 i kvarts Herav 1 mikro-(flis) Uregelmessig
45 + 34 usikre/råflint	1	

Blotningsfunn av disse: 3 avslag, 2 splinter samt kjerne.

Sannsynlig artefaktomfang innen sammenhengende funnførende areal: B

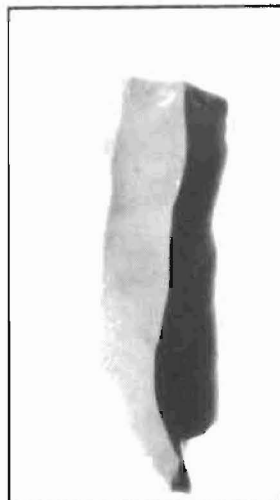
Sannsynlig artefaktomfang, øvrige funn: ?

Tolkning:

Lokaliteten kan forsøksvis tolkes som en leir, kategori II.

Datering:

Lokaliteten har hatt åpning mot strand i SV. Den kan trolig relateres til en strandlinje ca 25 moh. Etter strandforskyvingskurven tilsvarer dette ca 9600 B.P. (Fosna-tradisjonen). Artefaktmaterialets generelle preg støtter opp om en slik tidlig datering.

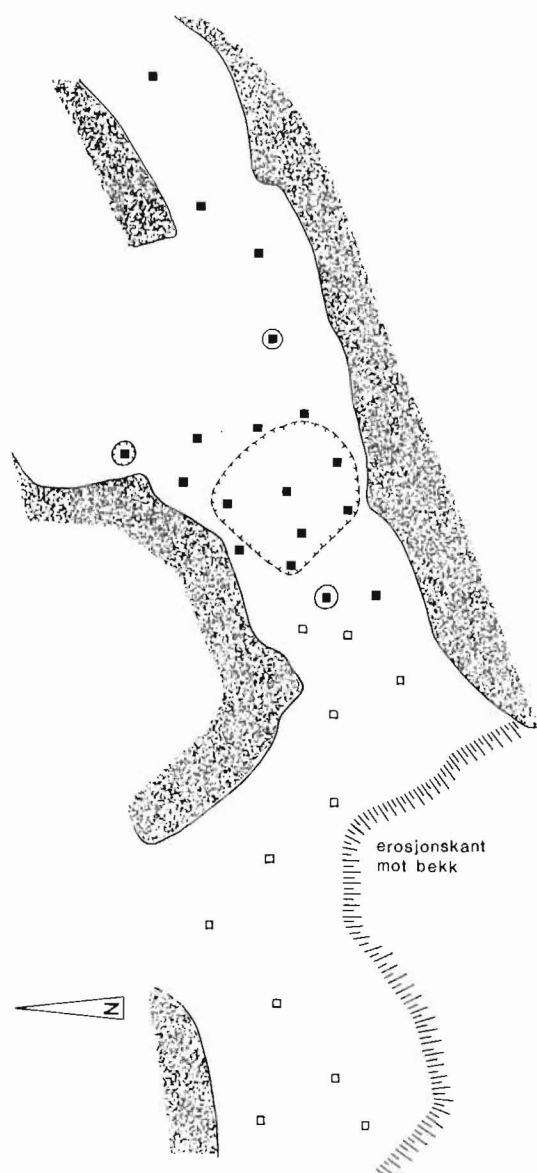
Lok. 2, m 1:1

Flintflekke

Foto: P. Fredriksen

STORVIK Område 2, Steinalderlok., 2, Høyden

Oppmålt 28.8.-87 av E. Peacock og K. Pettersen

M 1 : 500

0 15m

□	prøvestikk		skråning
■	prøvestikk, såldet	- - -	trolig utstrekning av funnstrøm
⊗	berg	○	funn, trolig del av større enhet
		○	enkeltfunn

Tegning K. Pettersen

Del. A. Beverfjord

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Hoem Ytre

32/7

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Ole Hoem

Adresse

6408 Aureosen

PRØVESTIKKOMRÅDE

ØK-kart: AV 112-5-2. Område 3

Flyfoto 8577 N22.

Reg v/ Kristine Johansen 16.06.1987

Lokalisering:

Ca 150 m NV for rettstrekning på veien Gjendem-Hoem. Rett under NØ-SV-gående høyspentlinje. Ca 20 m fra elv i SSV. Ca 25-26 moh. Se kart s 136.

Terrengets art:

Nærmere horisontal terrasseflate med lengderetning VNV-ØSØ bratt avskåret av bekkedal mot SV. Flaten heller meget svakt ned mot V. Omgitt av bergdrag i N-Ø. Åpent mot SØ og ut mot elveleiet på S-siden. Bevokst av spredt furu og lyng.

Prøvestikkområdets utstrekning:

Ca 40 m NV-SØ, opptil 20 m SV-NØ.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Stor og jevn aktivitetsflate (1). Tilfredsstillende ly unntatt ut mot elva, men dette har trolig spilt mindre rolle på grunn av lav beliggenhet i terrenget i en større sammenheng (1-2). Gode landingsforhold inntil stedet i SV, i bukt som skjærer seg inn fra NV (1).

Undersøkelse:

Det ble tatt 8 prøvestikk i området. Stikkene søker over et areal av ca 640 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 37 cm.

Jordsmonnet viste ca 15-18 cm torv/humus med spredt trekull nederst. Over varierende minerogent lag, oftest steinblandet grus med noe sand ned til 40 cm under overflaten.

Funn: Det ble ikke gjort sikre funn.

Av usikre og råflint ble det funnet 6, herav 1 stykke kvarts.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Hoem Ytre

32/7

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Ole Hoem

Adresse

6408 Aureosen

STEINALDERLOKALITET

Reg nr 3, ØK-kart: AV 112-5-2. Område 4 og 5

Flyfoto 8577 N22

Reg v/ Kristian Pettersen 19.06.1987

Lokalitetsnavn:

Askr

Lokalisering:

Ca 10 m SØ for høyde 26 moh, N for og inntil høyde 25 moh. Ca 23-26 moh.
Se kart s 136.

Terrengets art:

Lave bergknauser med lyngkledde flater innimellom. Spredte furutrær. Lokaliteten ligger på en lett skrånende, avlang flate ned mot VSV. I NV og SØ går lave bergrygger i flatens lengderetning.

Fornminnets utstrekning:

Ca 50 m VNV-ØSØ, opptil ca 30 m NNØ-SSV.

Beskrivelse:

Område 4 og 5 for prøvestikking lå inntil hverandre, nr 5 ved SØ-lige utkant av nr 4. I løpet av undersøkelsen ble det klart at de funn som ble gjort i begge områdene tilhørte et sammenhengende funnareal. Områdene blir da her beskrevet under ett.

Forventninger til området:

Området har stor og jevn aktivitetsflate (1). Stedet ligger ikke spesielt gunstig til med hensyn til ly. Relativt dårlig ly av de lave knausene ut mot NV (2). Trolig meget gode landingsforhold ca 40 m VSV for lokaliteten, i bukt som kommer inn fra V (1).

Undersøkelse:

Det ble tatt 36 prøvestikk i området, hvorav 25 ble såldet. Såldeam ble anlagt inne på myra Ø for lokaliteten. Stikkene søker over et areal av ca 2670 m². Gjennomsnittlig dybde av prøvestikkene var 44 cm. Det ble gjort sikre funn i 9 av stikkene.

Data for lokaliteten:

Usynlig fornminne, kun mulig å erkjenne ved graving. Området har hatt erosjon i mindre partier hvor undergrunnssanden stikker opp uten torv over. Skader på lokaliteten ved erosjonen er trolig små.

Omfang:

Prøvestikkene avgrenser en sammenhengende funnførende del av lokaliteten til ca 310 m². I tillegg antydes ytterligere funnareal av ett enkeltfunn og to konsentrasjoner.

Stratigrafi:

Vesentlig fra 30 cm torv/humus, evt. blottet sand, over silt og/eller sand som fortsatte ned til auren og ble gravd ned i en største dybde på 54 cm under overflaten. Trekull observert nederst i torvlaget og øverst i silt-/sandlaget.

Funn: T 21138

Type/ antall	Med bruksspor/ retusj	Kommentar
80 avslag	1	Herav 4 i kvarts
178 splinter		Herav 5 i kvarts
4 flekker	2	Herav 2 mikroflekke og 1 fragment
1 kjerne		Ensidig, kvarts
30 usikre og råflint		Herav 3 kvartsstykker
263 + 30 usikre/råflint	3	

Blotningsfunn: Fra blotning ved prøvestikk 17

15 avslag	
6 splinter	
1 flekke	mikroflekke
1 usikker	
22 + 1 usikker	

Sannsynlig artefaktomfang på lokaliteten: Sammenhengende areal: D

Øvrige funnområder: ?

Tolkning:

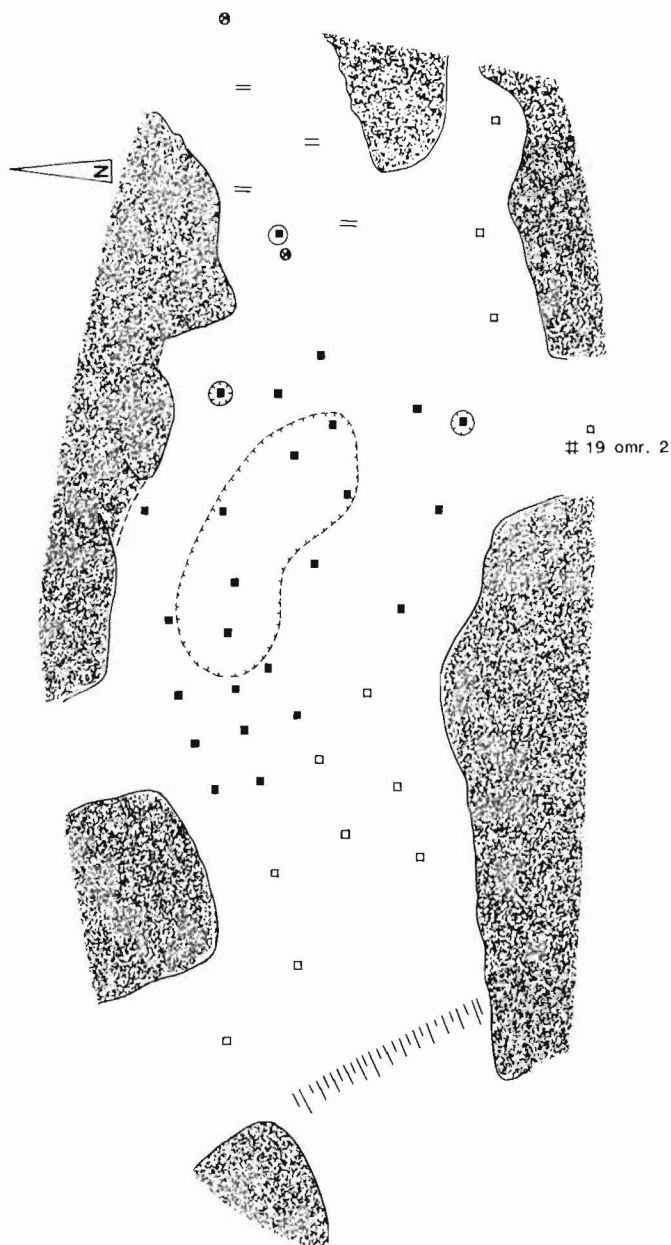
Lokaliteten kan forsøksvis tolkes som en leir, kategori II.

Datering:

Lokaliteten har trolig hatt åpning mot strand i VSV og kan da relateres til en strandlinje rundt 20-21 moh, ca 30-40 m VSV for stedet. Etter strandforskyvingskurven tilsvarer 21 m ca 9600 B.P. (Fosna-tradisjonen). Artefaktmaterialets generelle preg sammen med den ensidige kvartskjernen støtter opp om en slik tidlig datering.

STORVIK Område 4, Steinalderlok., 3, Askr

Oppmålt 27-28.8 1987 av Kr. Pettersen og E. Peacock

M 1:500

0 15m

□	prøvestikk	=	myr
■	prøvestikk, såldet		skråning
⊙	pollenprøveuttak	---	slak skråning
⚡	berg	---	trolig utstrekning av funnområde
○	enkeltfunn	⊙	funn, trolig del av større enhet

Tegning K. Pettersen
Del. A. Beverfjord

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn	Gnr./bnr.
Hoem Ytre	32/5
Kommune	Fylke
Fræna	Møre og Romsdal
Eier(e)	
Inga S. Rødal og Alma Vestad	
Adresse	
6408 Aureosen	

STEINALDERLOKALITET

Reg nr 4, ØK-kart: AV 112-5-2. Område 6
Flyfoto 8577 N22
Reg v/ Kristian Pettersen 23.06.1987

Lokalitetsnavn:
Mandagsvik

Lokalisering:
Ca 30 m SSV for høyspentstolpe (linja går rett over lokaliteten). Ca 125 m VNV for veien Gjendem-Hoem. Ca 22-23 moh. Se foto s 38, kart s 136.

Terrengets art:
Svakt skrånende eller horisontale partier mellom bergrygger i hovedretning VSV-ØNØ. Bevokst med furu og undervegetasjon lyng.

Lokaliteten ligger i svakt skrånende terreng ned mot ØSØ. Mot SV ligger en overgrodd bergkulle, mot NNV går skråningen over i ei horisontal flate. Lokaliteten ligger inntil en lav bergkulle i ØNØ. Mot ØSØ er det åpent.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Stedet har tilfredsstillende aktivitetsflate mht størrelse og jevnhet (1). Det er tilfredsstillende ly, unntatt mot V hvor det er åpent. Mot ØNØ er det også noe åpent, men her er det beskyttende fjellpartier (2-1). Landingsmulighetene er gode i skjermet bukt inn fra Ø (1).

Undersøkelse:

Det ble i området tatt 13 prøvestikk, alle ble såldet. Sålde dam ble anlagt inne på myra V for lokaliteten. Stikkene søker over et areal av ca 1300 m². Gjennomsnittlig dybde av prøvestikkene var 39 cm. Det ble gjort sikre funn i 7 av stikkene.

Data for lokaliteten:

Usynlig fornminne, kun mulig å erkjenne ved graving. Synes urørt.

Omfang:

Prøvestikkene og det omgivende terreng avgrenser en sammenhengende funnførende del av lokaliteten til ca 520 m². I tillegg antydes ytterligere funnareal av

ett enkeltfunn.

Stratigrafi:

9-23 cm torv/humus over det funnførende sand- og gruslag med enkelte stein ned på auren, dypest ca 43 cm under overflaten. Enkelte stikk viste tydelig podsolering. Ett av disse hadde et anrikningslag som trolig var humusblandet, og tydelig humusiblanding nedover i grusen ble også konstatert i to andre stikk. (Rester av nedbrutt kulturlag?) Trekull observert i alle stikk fra nederst i torva til et godt stykke nedi grusen.

Funn: T 21194

Antall/ type	Med bruksspor/ retusj	Kommentar
13 avslag	2	
18 splinter		
3 flekker	1	Herav 1 mikroflekk + 1 antatt fragment
<u>41 usikre og råflint</u>		<u>Herav 5 kvartsstkr.</u>
34 + 41 usikre	3	

Sannsynlig artefaktomfang på lokaliteten: C

Tolkning:

Lokaliteten kan forsøksvis tolkes som en leir, kategori II.

Datering:

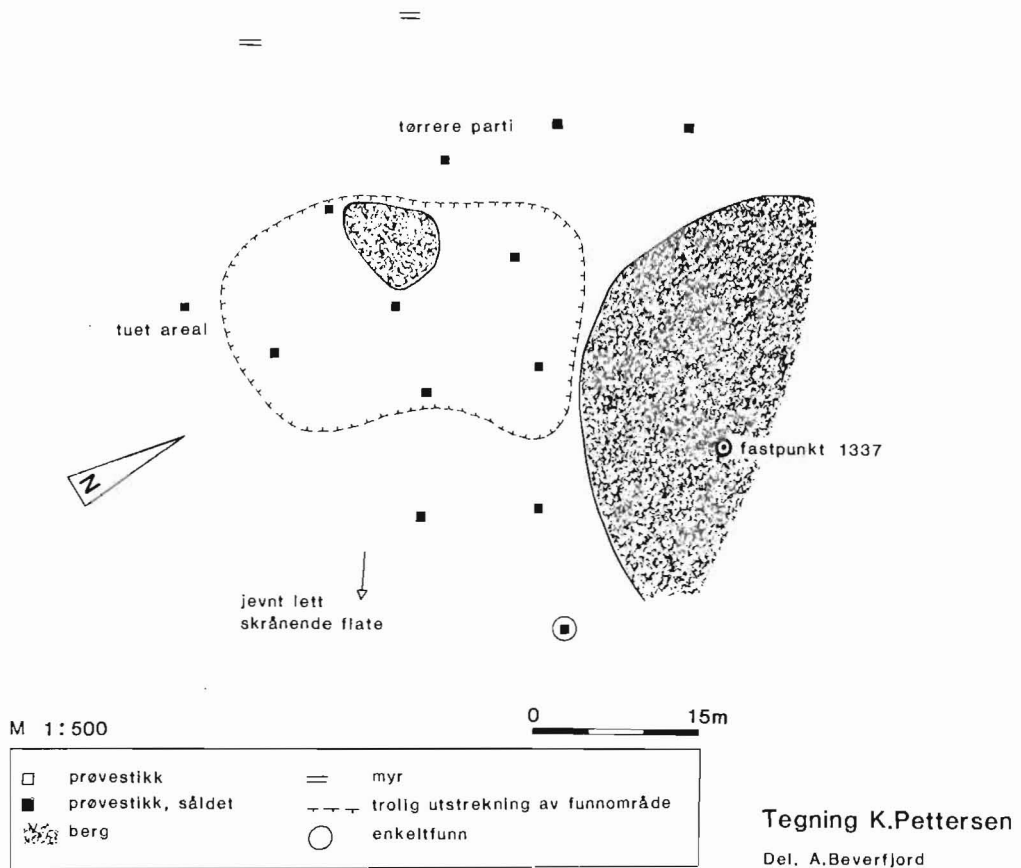
Lokaliteten har trolig ligget i nærheten av strand i NØ, og kan relateres til en strandlinje ca 20 moh. Etter strandforskyvingskurven tilsvarer dette ca 9500 B.P. (Fosna-tradisjonen).

*Steinalderlokalitet nr 4, Mandagsvik, beliggende ved pilen. Sett fra SSV.
Foto: K. Pettersen*

STORVIK Område 6, Steinalderlok., 4, Mandagsvik

Oppmålt 26.8.-87 av A.Beverfjord og K.Pettersen

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn
Hoem Ytre
Vågøy Søndre

Gnr./bnr.
32/5
33/2

Kommune	Fylke
Fræna	Møre og Romsdal

Eier(e)
Inga Sofie Rødal og Alma Hoem Vestad (32/5)
Martin L. Gjendem (33/2)

Adresse
6408 Aureosen

STEINALDERLOKALITET

Reg nr 5, ØK-kart: AV 112-5-2. Område 7
Flyfoto 8577 N22
Reg v/ Kristian Pettersen 23.06.1987

Lokalitetsnavn:
Heidrun

Lokalisering:
Ca 25 m N for høyde 40 moh. Ca 5 m SØ for høyspentstolpe på NØ-SV-gående kraftlinje. Ca 27-28 moh. Se kart s 136.

Terrengets art:
Stor sammenhengende myrlendt flate mellom bergrygger i hovedretning NV-SØ. Bevokst av furuskog og lyng.

Lokaliteten ligger øverst på flaten på overgangen til horisontal myr mot VSV og inntil en lav overgrodd bergknaus i NV. I S til SØ er det brattere berg. Mot NØ skråner flaten svakt nedover.

Fornminnets utstrekning:
Ca 50 m NV-SØ, opptil ca 30 m NØ-SV.

Beskrivelse:

Forventninger til området:
Stor og jevn aktivitetsflate (1). Noe ly av den oppstikkende bergknausen i NV, men åpent innover myra mot VSV og mot NØ. Godt ly av bratt oppstigende bergrygg i S (2-1). Gode landingsmuligheter i bukt inn fra NØ (1).

Undersøkelse:
Det ble tatt 14 prøvestikk, hvorav 11 ble såldet. Sålde dam ble anlagt inne på myra i VSV. Prøvestikkene søker over et areal av ca 2100 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 53 cm. Det ble gjort funn i 8 av stikkene.

Data for lokaliteten:
Usynlig fornminne, kun mulig å erkjenne ved graving. Synes urørt.

Omfang:
Prøvestikk og det omgivende terreng avgrenser et sammenhengende funnførende

areal til ca 580 m². I tillegg antydes ytterligere funnareal av et enkeltfunn samt en funnkonsentrasjon utenfor førstnevnte areal i SØ.

Stratigrafi:

15-35 cm torv/humus over vesentlig 15-65 cm grusblandet sand med stein et stykke nedi. Spredt trekull nederst i torvlaget som også hadde et siltig innslag i nedre del i enkelte stikk. Funna gjort fra silthorisont og nedover i sand-/gruslaget.

Funn: T 21195

Antall/ type	Med bruksspor/ retusj	Kommentar
14 avslag	3	
10 splinter		
31 usikre og råflint		Herav 2 kvarts- stykker
24 + 31 usikre		

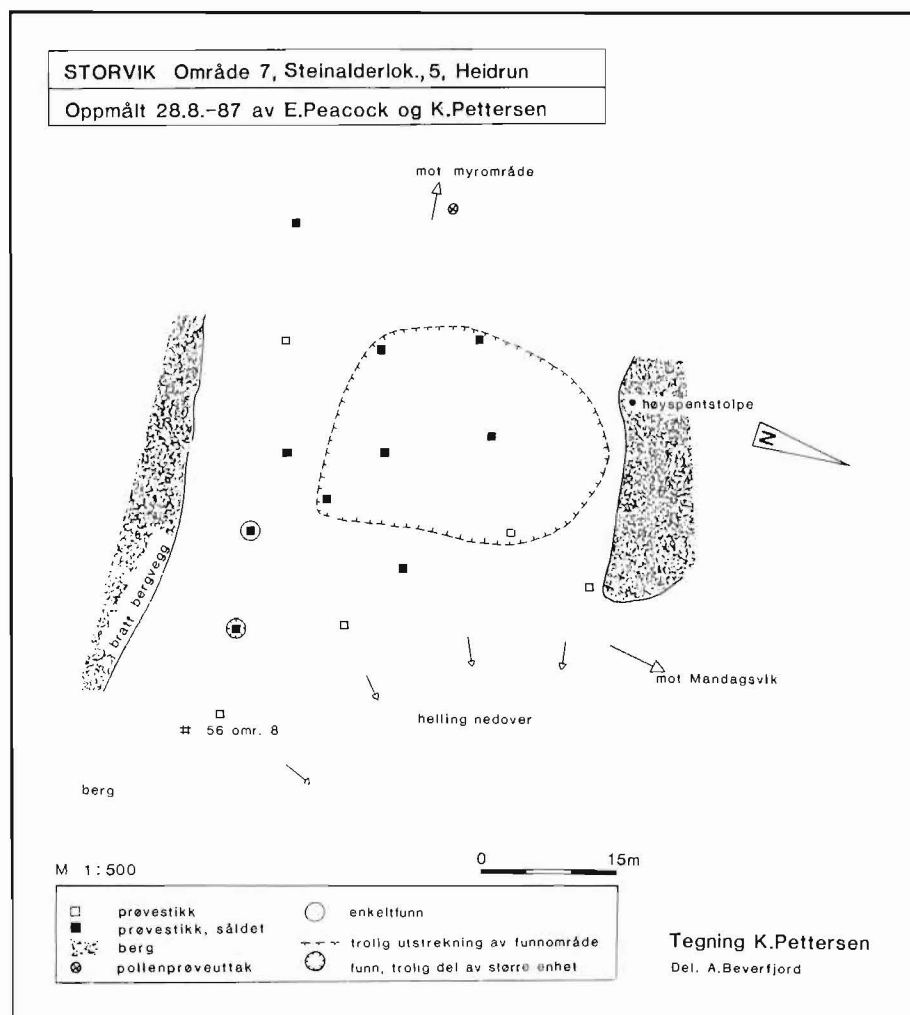
Sannsynlig artefaktomfang på lokaliteten: C

Tolking:

Lokaliteten kan forsøksvis tolkes som en leir, kategori II.

Datering:

Lokaliteten har hatt åpning mot strand i ØNØ og kan da relateres til en strandlinje rundt 25 moh. Etter strandforskyvingskurven tilsvarer dette ca. 9600 B.P. (Fosna-tradisjonen).

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn
Hoem Ytre

Gnr./bnr.

32/5

Kommune Fræna	Fylke Møre og Romsdal
------------------	--------------------------

Eier(e) Inga S. Rødal og Alma Vestad

Adresse 6408 Aureosen

2 STEINALDERLOKALITETER

Reg nr 6 og 7, ØK-kart: AV 112-5-2. Område 8.

Flyfoto 8577 N22

Reg v/ Kristian Pettersen 04.08.1987

Lokalitetsnavn:

Storbukta A og B

Lokalisering:

Ca 40-50 m V for veien Gjendem-Hoem. Ca 70-90 m SØ for høyspentstolpe på NØ-SV-gående kraftlinje. A ca 20-21 moh, B ca 18-20 moh. Se kart s 136.

Terrengets art:

Vid slette, svakt skrånende ned mot N. Myrlendt flate med spredt furuskog, gress og lyng som undervegetasjon.

Fornminnets utstrekning:

Sammenhengende funnførende areal NNV-SSØ ca 55 m, 15-25 m i motsatt retning.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Meget stor og jevn aktivitetsflate (1). Tilfredsstillende ly av bergrygger og høyereliggende terreng, unntatt mot N og kanskje også noe mot Ø (2). Brukbare landingsforhold i bukt inn mot lokaliteten fra N, men trolig noe ut-satt for bølger inn fra N til NV (2).

Området ble valgt da en ville se hva som kunne skjule seg over et vidt areal ovenfor en fortidig bred bukt.

Undersøkelse:

Det ble i området tatt 67 prøvestikk, hvorav 34 ble såldet. Sålde-dam ble anlagt i myrlendt skråning ca 15 m N for N-ligste lokalitet. Stikkene søker over et areal av ca 6150 m². Gjennomsnittlig dybde av prøvestikkene var 44 cm. Det ble gjort sikre funn i 13 av stikkene.

Data for lokalitetene:

På grunn av at en her har et langstrakt funnområde med ulikt omriss i N og S over relativt stor avstand mellom ytterkantene og med meget liten funnfrekvens midt innpå området, er det rimelig å se dette som et areal som kan ha

to lokaliteter adskilt i tid. I den videre framstilling vil disse da bli holdt adskilt. Det skal imidlertid bemerkes at delelinjen mellom disse er noe usikker. Området kan også deles slik at A blir ca 70 m² mindre og B tilsvarende større.

Usynlige fornminner, kun mulig å erkjenne ved graving. Synes urørte.

"Storbukta A", reg.nr. 6

Omfang:

Prøvestikkene avgrenser en sammenhengende funnførende del av lokaliteten til ca 230 m², med tillegg av areal for et enkeltfunn.

Stratigrafi:

15-40 cm torv/humus over vesentlig sand ned til 62 cm under overflaten. Spredt trekull enkelte steder i torva, i ett stikk også øverst i sandlaget.

Funna ble gjort i sandlaget. Prøvestikket der enkeltfunnet ble gjort utenfor sammenhengende funnareal, viste en avvikende stratigrafi: Her var det 7 cm torv/humus over 14 cm grå sand på ei ca 2 cm tykk stripe av kullholdig jord, over brun sand ned til aurdhella i 48 cm's dybde under overflaten. Funnet ble her gjort i det kullholdige jordlaget.

Funn: T 21196 A

Antall/ type	Med bruksspor/ retusj	Kommentarer
18 avslag	2	
21 splinter		
6 flekker	2	Herav 3 mikro-
2 kjerne		Uregelmessige
10 usikre og råflint		
47 + 10 usikre	4	

Sannsynlig artefaktomfang på lokaliteten: B

Tolkning:

Lokaliteten kan forsøksvis tolkes som en leir, kategori II.

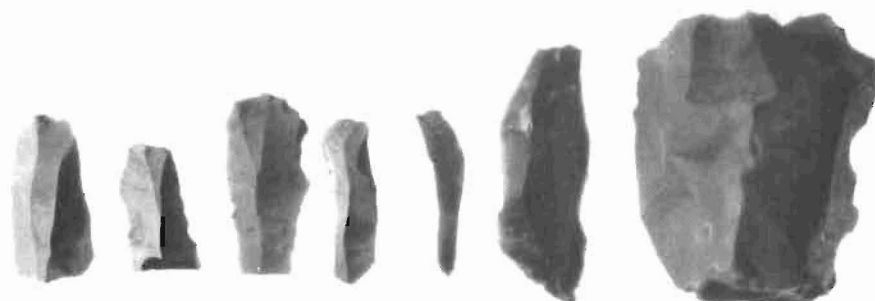
Datering:

Lokaliteten har hatt åpning mot strand i N og kan trolig relateres til en strandlinje rundt 17 moh. Strandforskyvingskurven gir oss da to muligheter:

9400 B.P. (Fosna-tradisjonen)

6700 B.P. (Sen mikroflekketradisjon)

Ut fra materialet er det neppe mulig å peke på sikre indikatorer som peker i noen bestemt retning. Når det gjelder flekke-/mikroflekkematerialet, synes mesteparten å komme fra en og samme kjerne. Ut fra materialets generelle preg med fravær av indikatorer som skulle antyde sen mikroflekketradisjon, vil jeg anta at en datering innen Fosna-tradisjonen er mest sannsynlig.

Lok. 6, m 1:1. Foto: P. Fredriksen
6 flintflekker samt flintkjerne (th).

"Storbukta B", reg.nr. 7

Omfang:

Prøvestikkene avgrenser en sammenhengende funnførende del av lokaliteten til ca 450 m².

Stratigrafi:

18-74 cm torv/humus over litt varierende lag av grusig sand med noen få steiner, hvor sandinnholdet synes å øke mot bunnen i en maksimal dybde av ca 75 cm under overflaten (i nederste del av lokaliteten mot N). Trekull nederst i torvlaget i flere av stikkene samt konstatert øverst i sandlaget. Funna ble gjort i sandlaget.

Et av de funntomme stikkene i området inneholdt et grusig sandlag over sand med mer spredt grusinnslag. Overgangen er noe flytende, men en kan her ha to lag som er avsatt til forskjellig tid. Det er da naturlig å tenke på transgresjonen i og med at vi her befinner oss bare et par meter over den beregnede transgresjonstoppen.

Funn: T 21196 B

Antall/ type	Med bruksspor/ retusj	Kommentarer
32 avslag	4	Herav 1 i kvarts, herav 1 mulig stikkelavslag
18 splinter 1 flekke		Mikro-
	Basalparti av spiss	Med A4-retusj
<u>39 usikre og råflint</u>		
51 + 39 usikre	4 + basalparti av spiss	

Sannsynlig artefaktomfang på lokaliteten: C.

Lok. 7, m 1:1
Basalfragment av
flintspiss
Foto: P. Fredriksen

Tolkning:

Lokaliteten kan forsøksvis tolkes som en leir, kategori II.

Datering:

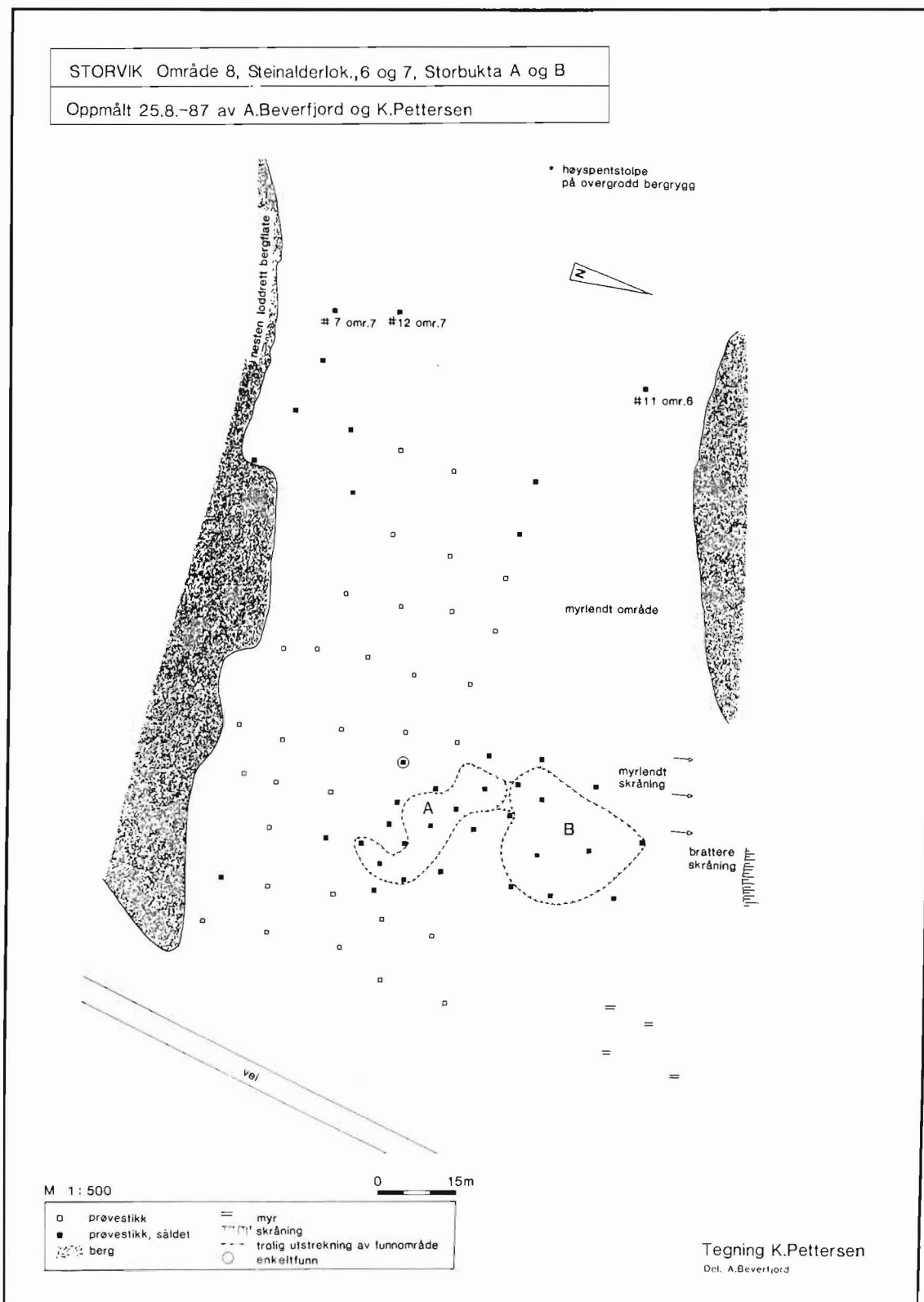
Lokaliteten har hatt åpning mot strand i N og kan trolig relateres til en strandlinje rundt 15 moh, i kanten av en brattere helling enn terrenget ovenfor. Strandforskyvingskurven gir oss da 3 muligheter:

- 9500 B.P. (Fosna-tradisjonen)
- 7600 B.P. (Tidlig mikroflekke-tradisjon)
- 5800 B.P. (Sen mikroflekke-tradisjon)

Transgresjonen har neppe virket inn på lokaliteten ved omroting. Funna er gjort i øvre del av sandlaget, og det ble ikke påvist sikre vannrullede artefakter. I og med at materialet heller ikke viser noen entydig daterende artefakter, gir dette oss heller ingen sikre holdepunkter. Materialets generelle preg med fravær av ethvert innslag som kunne antyde den siste dateringen, vil jeg forsiktig ta til inntekt for at en av de to førstnevnte mulighetene er mest sann-

synlig.

For hele området "Storbukta" hadde en ved undersøkelsene in mente den eventualitet at dette kunne være et brukbart sted for en neolittisk (yngre steinalders) lokalitet som ikke spesielt var relatert til strand. Det er intet i de framkomne data som gir holdepunkter for dette.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn
Jendemsjøen

Gnr./bnr.
35/1

Kommune
Fræna

Fylke
Møre og Romsdal

Eier(e)
Kåre Petter Gjendemsjø

Adresse
6400 Molde

PRØVESTIKKOMRÅDE

ØK-kart: AV 112-5-4. Område 9.
Flyfoto 8577 N22
Reg v/ Kristian Pettersen 07.08.1987

Lokalitetsnavn:
Gjørmhol

Lokalisering:
Ca 25 m SSV for elva som renner gjennom Simondalsgrova. Ca 60 m VSV for høyspentstolpe. Ca 65 m NNV for høyspentstolpe. Ca. 27-31 moh. Se kart s 139.

Terrengets art:
Slak, til dels myrlendt skråning ned mot NV. Bevokst av furu, lyng og lauvskog, oftest i kratt.

Stikkområdet ligger i skråningen samt noe inn på tørrere mark i N og SV.

Prøvestikkområdets utstrekning:
Ca 70 m NNV-SSØ, opptil ca 30 m ØSØ-VNV.

Beskrivelse:

Forventninger til området:
En gikk inn i dette området med undersøkelse da dette var det eneste sted mellom Simondalsgrova og Jendemsvorpa som ble vurdert å ha noenlunde rimelige muligheter for å huse en strandtilknyttet steinalderlokalitet i mesolitikum. Forventningene var imidlertid relativt små og diffuse.

Tilfredsstillende aktivitetsflate hva størrelse angår, men trolig berg med lite løsmasse som bunn i stor og sentral del av arealet (2-3). Helt åpent ut mot V, skjermet noe av landskapet i de andre himmelretningene (3-2). Trolig relativt dårlige landingsforhold i uskjermet vik inn fra V (3-2).

Undersøkelse:
Det ble i området tatt 16 prøvestikk samt stukket med grøftebor på tre steder innimellom prøvestikkene. 12 av prøvestikkene ble såldet. Til såldedam brukte en elva gjennom Simondalsgrova N for området. Stikkene søker over et areal av ca 1800 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 37 cm. Jordsmonnet på stedet besto vesentlig av 11-42 cm torv/humus over noe varierende minerogen undergrunn av grus, sand og stein. Ofte var det bare et tynt minerogent lag

(silt, forvitringssand og -grus) på en bunn av berg eller kompakt steinlag i dybde på opptil 49 cm under overflaten. Trekull ble observert i det minerogene lag i enkelte stikk. Observasjonsforholdene var meget dårlige da lokaliteten ble undersøkt på den verste regnværsdagen i årets sesong.

Det ble ikke gjort sikre funn. I ett prøvestikk ble det funnet et skjørbrent flintstykke (krakelert i overflaten).

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn Gnr./bnr.
Jendemsjøen av Jendem 35/1

Kommune	Fylke
Fræna	Møre og Romsdal

Eier(e) Kåre Petter Gjendemsjø

Adresse 6400 Molde

PRØVESTIKKOMRÅDE

ØK-kart: AV 112-5-2. Område 10
Flyfoto 8577 N22
Reg v/ Kristine Johansen 06.08.1987

Lokalitetsnavn:
Terrassen.

Lokalisering:
Ca 250 m SSV for fjøset på Storvik. Ca 30 m SØ for hytte. Ca 17-21 moh. Se kart s 136.

Terrengets art:
Svakt hellende terreng ned mot NV. Noe svaberg i dagen i Ø. Området bevokst med noe furu og lyng, men er for det meste tørr-myrområde. Prøvestikkområdet ligger på en terrasselignende hylle.

Prøvestikkområdets utstrekning:
Ca 45 m Ø-V, opptil ca 22 m N-S.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Disse var diffuse. Området ble undersøkt for å få med en stikkprøve på hva arealene mellom Storvik og Simondalsgrova kunne inneholde av steinalderspor. Dette området ble på grunn av en brukbar størrelse på aktivitetsflata ansett for å være det mest sannsynlige leteområdet for steinalderspor i mesolitikum i denne delen av terminalområdet. Forøvrig er området åpent ut mot NV, med dårlig ly og dårlige landingsforhold.

Undersøkelse:

Det ble tatt 8 prøvestikk i området. Stikkene søker over et areal av ca 800 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 44 cm. Jordsmonnet viste 6-40 cm torv/humus over sandig lag under torva, videre med varierende sand, grus og stein ned til berg i en maksimal dybde av ca 60 cm under overflaten. I ett stikk ble det påvist trekull nederst i torv/humuslaget. Det ble her også påvist trekull i ett stikk (det lavestliggende) i siltig lag under ca 20 cm med sand, grus og stein. Det er mulig at denne stratigrafien kan være forårsaket av transgresjonen som kan ha skylt opp strandgrus over en tidligere markoverflate. Nivået stemmer bra da dette stikket er tatt omtrent i det beregnede nivå for transgresjonstoppen.
Det ble ikke gjort funn.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Storvik av Hoem Ytre

32/2

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Erling Storvik

Adresse

6408 Aureosen

PRØVESTIKKOMRÅDE

ØK-kart: AV 112-5-2. Område 11.

Flyfoto 8577 N22

Reg v/ Kristian Pettersen 07.08.1987

Lokalitetsnavn:

Hylla

Lokalisering:

Ca 30-40 m N og NV for gårdshusa på Storvik. Ca 22-33 moh. Se kart s 136.

Terrengets art:

Stedet ligger på en avsatslignende skråning inntil bergdrag i N og med bratt skråning ned mot gårdshusa på Storvik i S. Bevokst av furu med undervegetasjon lyng og gress.

Prøvestikkområdets utstrekning:

Ca 145 m VSV-ØNØ, opptil ca 25 m NNV-SSØ.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Stor aktivitetsflate over flere nivåer nedover mot sjøen. Denne, som på forhånd var antatt å være god, viste seg imidlertid å være en del ujevn med mye stein (2-3). Meget godt ly mot N av den oppstikkende bergryggen som går nedover mot Storvikneset. Åpent ut mot V (2). Landingsforhold burde være til stede, kanskje særlig i SØ, men det er vesentlig åpent ut mot V uten skjerming (2-3).

Forventningene ble således betraktelig mindre etter at undersøkelsene var påbegynt og flaten stort sett viste seg mindre gunstig enn en på forhånd hadde trodd.

Undersøkelse:

Det ble tatt 29 prøvestikk i området. Stikkene søker over et areal av ca 2500 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 29 cm. Jordsmonnet viste torv/humuslag fra 3-45 cm over varierende minerogent lag.

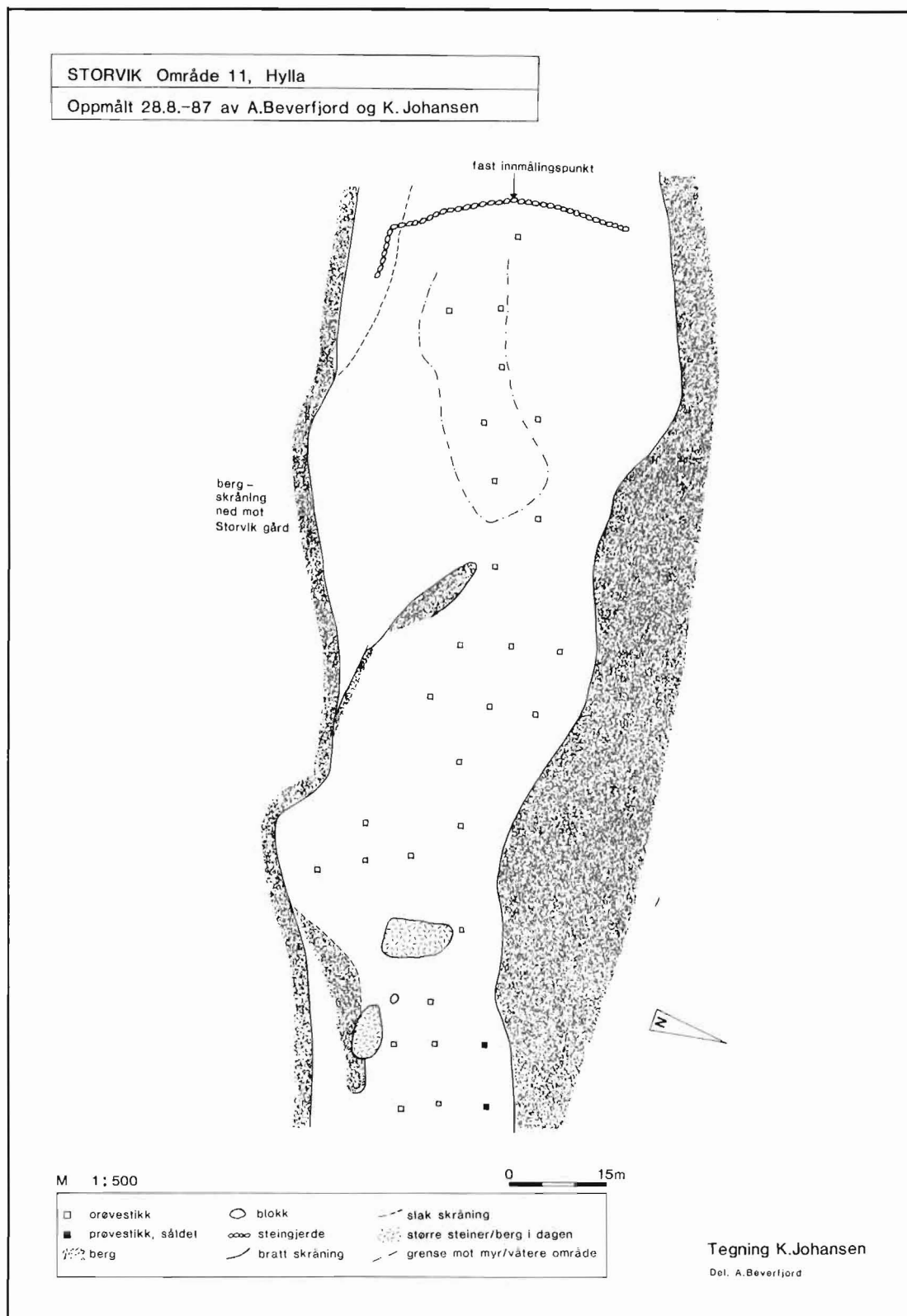
I øverste del av området (beste mulighet for aktivitetsflate, best skjerming og beste landingsmuligheter) kom det et siltlag under torva, noen steder trekullholdig. Dette varierte i tykkelse fra et meget tynt sjikt opp til ca 8 cm. Deretter kom det enten inn sand eller en kom over på sand/grus og noe stein ned

til en dybde av 37 cm under overflaten.

I midtre del av området kom det inn mer stein i det minerogene lag av sand og grus, til dels i kompakt lag. Her var det tydelig vesentlig snakk om forvit-ringsmasse. På de fleste steder var jordsmonnet grunt, opptil rundt 25 cm fra overflaten og ned på berg evt. kompakt steinlag. Det ble her observert trekull øverst i det minerogene lag og nederst i torv/humuslaget i flere stikk.

I nederste del av området var det vesentlig torv/humus med noen få cm grus og sand nederst over berggrunn eller stein/blokker. Også her ble det to steder observert trekull øverst i det minerogene lag.

Det ble ikke gjort funn.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Storvik av Hoem Ytre

32/2

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Erling Storvik

Adresse

6408 Aureosen

STEINALDERLOKALITET (to enkeltfunn), samt lag av bjørkenever

Reg nr 8, ØK-kart: AV 112-5-2. Område 12

Flyfoto 8577 N22

Reg v/ Kristian Pettersen 12.08.1987

Lokalitetsnavn:

Storvik

Lokalisering:

Innmark på Storvik, SØ for og inntil VSV-ØNØ-gående gårdsvei, ca 25 m Ø for verksted. Ca 21-27 moh. Se foto s 52, kart s 136.

Terrengets art:

Dyrket mark som heller svakt nedover mot VSV. Strekker seg som en avlang flate i retning ØNØ-VSV med lange bergrygger inntil på begge sider i samme retning.

Prøvestikkområdets utstrekning:

Ca 165 m VSV-ØNØ, ca 20-35 m i motsatt retning.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Området ble valgt til undersøkelse ut fra de vanlige lokaliseringsfaktorer med vekt på at det her fantes en meget stor aktivitetsflate. En hadde også in mente at det var gjort flintfunn tidligere på gårdens innmark. Størst sannsynlighet mente en det var for å finne steinalderlokaliteter i nederste del av området rett før det begynner å skråne brattere nedover. Ved tilhold i øverste del av området blir det svært langgrunt utenfor åpningen mot strand, slik at sannsynligheten for spor her ble vurdert som mindre.

Stor og jevn aktivitetsflate (1). Skjermet område, unntatt mot V, hvor det er helt åpent (2-3). Brukbare til dårlige landingsforhold. Det fins ikke skjerming i sektoren NV-V-SV (2-3).

Undersøkelse:

Det ble tatt 39 prøvestikk i området. Ingen ble såldet, både på grunn av at jorda var relativt tørr og ga gode observasjonsforhold, og fordi området ble brukt til beite (etter sålding blir prøvestikkene stående som dype hull i bakken). Stikkene søker over et areal av ca 4200 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 35 cm. Det ble gjort sikre enkeltfunn i to stikk. Etter funn av

avslag i ett prøvestikk, tok en tre stikk nært inntil dette uten funn. Området ble oppmålt med nivellérkikkert.

Jordsmonnet viste vesentlig et vanlig dyrkingsprofil. Med pløyselag øverst av humus iblandet sand og grus på aur i varierende dybde. I nedre del av området var det relativt tynt matjordlag over steril sand og grus. I øvre og øverste del mot ØNØ var det et innslag av myr.

I Ø-lige del kom det inn noe dypere humus enn i V, og her ble det i to stikk under humuslaget funnet sammenpresset bjørkenever i lag opptil ca 5 cm i tykkelse over et lag av tettpakket småstein. Dette ble ikke undersøkt nærmere.

Data for lokaliteten:

Spredte enkeltfunn fra omrotet kontekst i oppdyrket areal.

Funn: T 21197

Prøvestikk 23 (lengst i Ø):	1 mikroflekk med bruksspor
Prøvestikk 18 (lengst i V):	1 avslag med bruksspor
I hele området:	22 usikre og råflint, herav 1 kvartsstykke

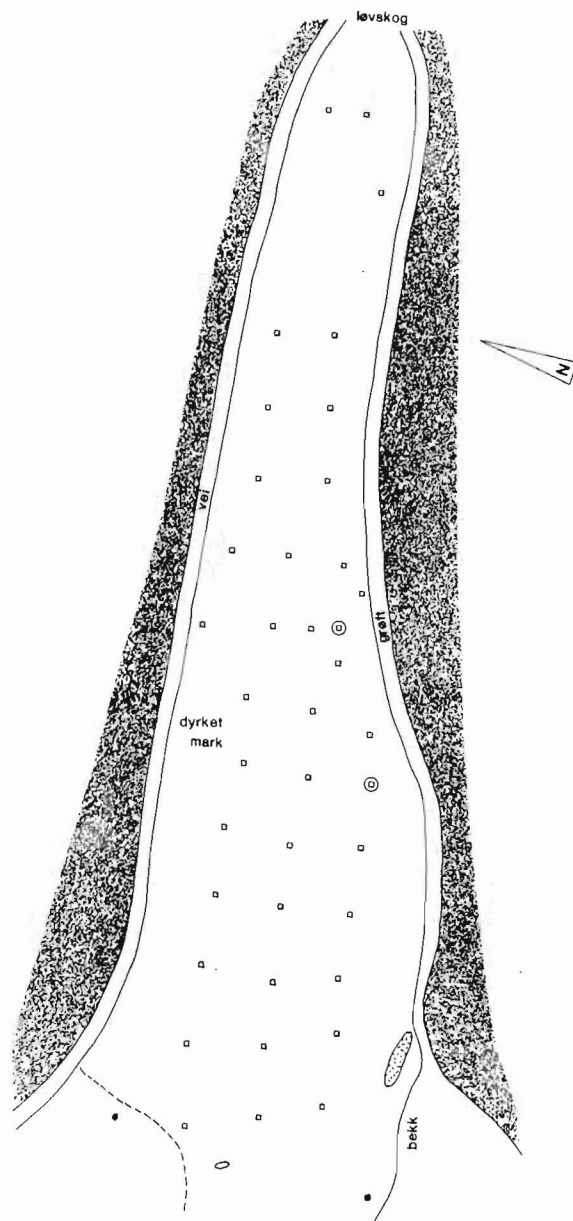
Tolkning og datering blir problematisk med bakgrunn i det spinkle datatilfang. Det som trolig kan sies er at det på denne flata ikke har ligget noen boplass av mellomstørrelsen eller større (ikke større enn ca 100 m²). Det er trolig at artefaktene er minner etter mer tilfeldige aktiviteter i området i steinalderen, ettersom begge er innen redskapskategorien. En må også ta i betraktning at funna er gjort i omrotet kontekst og derved kan ha vandret noe rundt i området ved pløying og harving.

Prøvestikkområde nr 12, innmarka på Storvik. Sett fra SV. Foto: K. Pettersen.

STORVIK Område 12, Steinalderlok., 8, Storvik

Oppmålt 11. og 12.8.-87 av K.Pettersen

M 1:500

0 15m

□ prøvestikk	• steinrøys
▨ berg	• fastpunkt
○ blokk	○ enkeltfunn

Tegning K.Pettersen

Del. A.Bevortjord

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn Gnr./bnr.

Kringsvold av Hoem Ytre 32/6

Kommune	Fylke
Fræna	Møre og Romsdal

Eier(e)

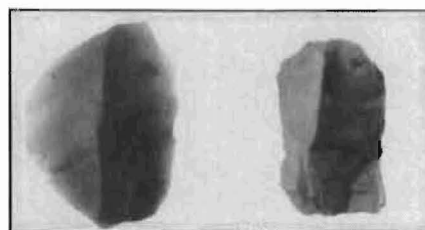
Olav Halstensgård

Adresse

6408 Aureosen

STEINALDERLOKALITET

Reg nr 9, ØK-kart: AV 112-5-2. Område 13
Flyfoto 8577 N22
Reg v/Kristine Johansen og
Kristian Pettersen 19.08.1987

*Lok. 9, m 1:1
Flintskraper t.v.
Bipolar flintkjerne t.h.
Foto: P. Fredriksen*

Lokalitetsnavn:
Rån

Lokalisering:

Ca 75 m NV for veien Jendem-Hoem. Rundt og inntil kraftlinjestolpe innpå lokaliteten. Ca 16-17,5 moh. Se kart s 137.

Terrengets art:

Flate som heller ned mot SV. Myrlendt øverst, tørrere i lavere steinete partier ned mot myr i SV. Enkelte oppstikkende bergknauser. Vegetasjon av lyng, gress og spredt furu og bjørk.

Lokaliteten ligger på nærmere horisontal flate mellom tre oppstikkende bergknauser, hvorav den største er en rygg i retning ØNØ-VSV. Lokaliteten vider seg ut noe mot Ø og på N-siden av bergryggen.

Fornminnets utstrekning:

Ca 50 m Ø-V, 26-34 m N-S

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Stor og jevn aktivitetsflate (1). Noe ly av bergknaus inntil lokaliteten i V, ellers åpent i alle retninger (2) (Her er det vel trolig at skog kan ha gitt ly). Dersom en tenker seg havet i nærheten av lokaliteten ca 15 moh i dag, ligger lokaliteten stort sett åpent ut mot en langgrunn flate med dårlige landingsforhold. Ved landing på Ø-siden av lokaliteten gir trolig bergknausen her noe skjerming (3-2).

Undersøkelse:

Det ble i området tatt 27 prøvestikk, hvorav 23 ble såldet. Såldedam ble anlagt i myrpartiet S for lokaliteten. Stikkene søker over et areal av ca 1310 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 45 cm. Det ble gjort sikre funn i 20 av stikkene.

Data for lokaliteten:

Usynlig fornminne, kun mulig å erkjenne ved graving. Lite inngrep i lokalitetens SV-lige utkant ved at det har foregått fundamentering av en høyspentstolpe.

Omfang:

Prøvestikk og det omgivende terreng avgrenser en sammenhengende funnførende del av lokaliteten til ca 710 m². Grensene er noe usikre, særlig mot N, der det virker som at lokaliteten har sin periferi ute i myra. Ettersom funnfrekvensen her var meget lav, ble det ikke tatt flere prøvestikk i denne retningen, da en regnet med at myrområdet i det vesentlige avgrenset lokaliteten her.

Stratigrafien antyder at aktivitetsflaten og det funnførende areal trolig er en del større enn det som her er beregnet. Særlig i SV strekker funnførende areal seg trolig forbi det ytterste prøvestikk.

Det virker som om mesteparten av det brukbare areal på stedet er brukt.

Stratigrafi:

Denne varierte noe innen området. På flata mellom bergknausene (sentral del av lokaliteten) var lagfølgen i det vesentlige 5-30 cm torv/humus med spredt trekull nederst med en tynn utvaskingshorisont under. Dette over et funnførende sand- og siltlag med noe grus og stein som gikk ned til auren med aurrelle i varierende dybde. Lagfølgen over en del av dette arealet var som de utregnede profiler i stikk 2 og 5 viser, se s 56.

Snittet viser at det under utvaskingshorisonten kom et gråsort funnførende lag som besto av trekullholdig grusig og sandig silt. Dette laget skilte seg fullstendig ut og kan trolig best tolkes som et meget omdannet og nedbrutt kulturlag. Helt i bunnen av prøvestikk 5 kom det en tynn stripe av humus som må være utvasket gjennom det overliggende lag.

I prøvestikk 2 fant en igjen det kullholdige laget under utvaskingshorisonten. Her videt det seg ut i dybden, og det ble konstatert stort innslag av skarpkantet skjorbrent stein og mye trekull. Dette kan muligens være rester etter ei kokegrop eller et ildsted. Fra bunnen av dette laget ble det tatt en trekullprøve for ¹⁴C datering.

Ut mot myra økte torvtykkelsen og i begge de to ytterste funnførende prøvestikkene mot N, var den oppe i 70-75 cm over grus og sand. Her ble det utelukkende gjort ett funn i den minerogene massen i hvert stikk. Det ble også her konstatert trekull i underkant av torvlaget, samt stedvis lenger opp i torva.

Funn: T 21198

Antall/ type	Med bruksspor/ retusj	Kommentarer
45 avslag	5	Herav 1 i kvarts
104 splinter		Herav 1 i kvarts
1 flekke		
1 kjerne		Bipolar
42 usikre og råflint		Herav 4 i kvarts
1 skraper (avslag m/ retusj)		Med fin retusj
151 + 1 skraper + 42 usikre	5	

Blant de usikre er klassifisert et sprengt råflintstykke (knoll) med merker etter mulig tilslagning langs en kant. Vekt ca 400 g.

Funnene har et dominerende innslag av tynne splinter av god flintkvalitet, trolig produsert fra bipolare kjerner. Det skal forøvrig bemerkes at det i tillegg til den ene bipolare kjernen også ble funnet én annen som tilfredsstiller kriteria for bipolar kerne, men er så liten (største dim 8 mm), at den nærmest må betraktes som "avslag".

Det synes da som at denne lokaliteten generelt oppviser relativt høy flintkvalitet og også høy utnyttelsesgrad av materialet.

Sannsynlig artefaktomfang på lokaliteten: C

Tolkning:

Lokaliteten kan forsøksvis tolkes som en leir, kategori II. Selv om funnarealet her er relativt stort, er funnfrekvensen relativt liten over storparten av arealet. Muligheten er imidlertid til stede for at den store aktivitetsflaten her kan ha rommet et større samfunn og ha utgjort en hovedboplass.

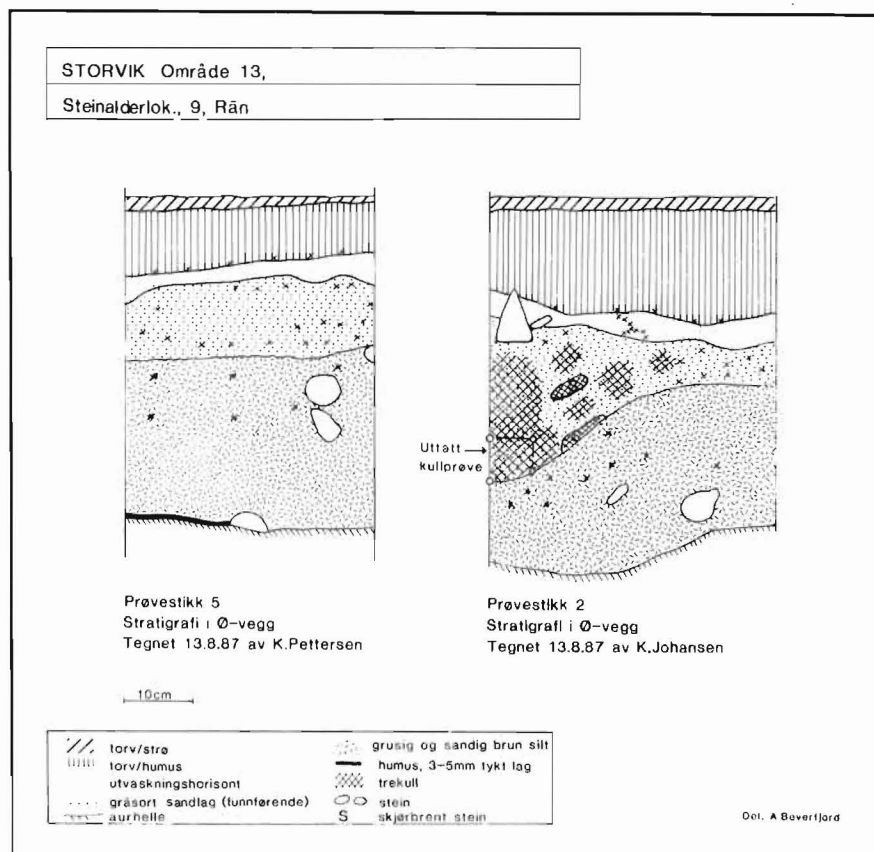
Datering:

Lokaliteten har trolig hatt åpning mot strand i SV. Den kan relateres til en strandlinje ca 14 moh. Strandforskyvingskurven gir oss da 3 muligheter på grunn av transgresjonen:

- 1 ca 9500 B.P. (Fosna-tradisjonen)
- 2 ca 7800 B.P. (Tidlig mikroflekketradisjon)
- 3 ca 5700 B.P. (Sen mikroflekketradisjon)

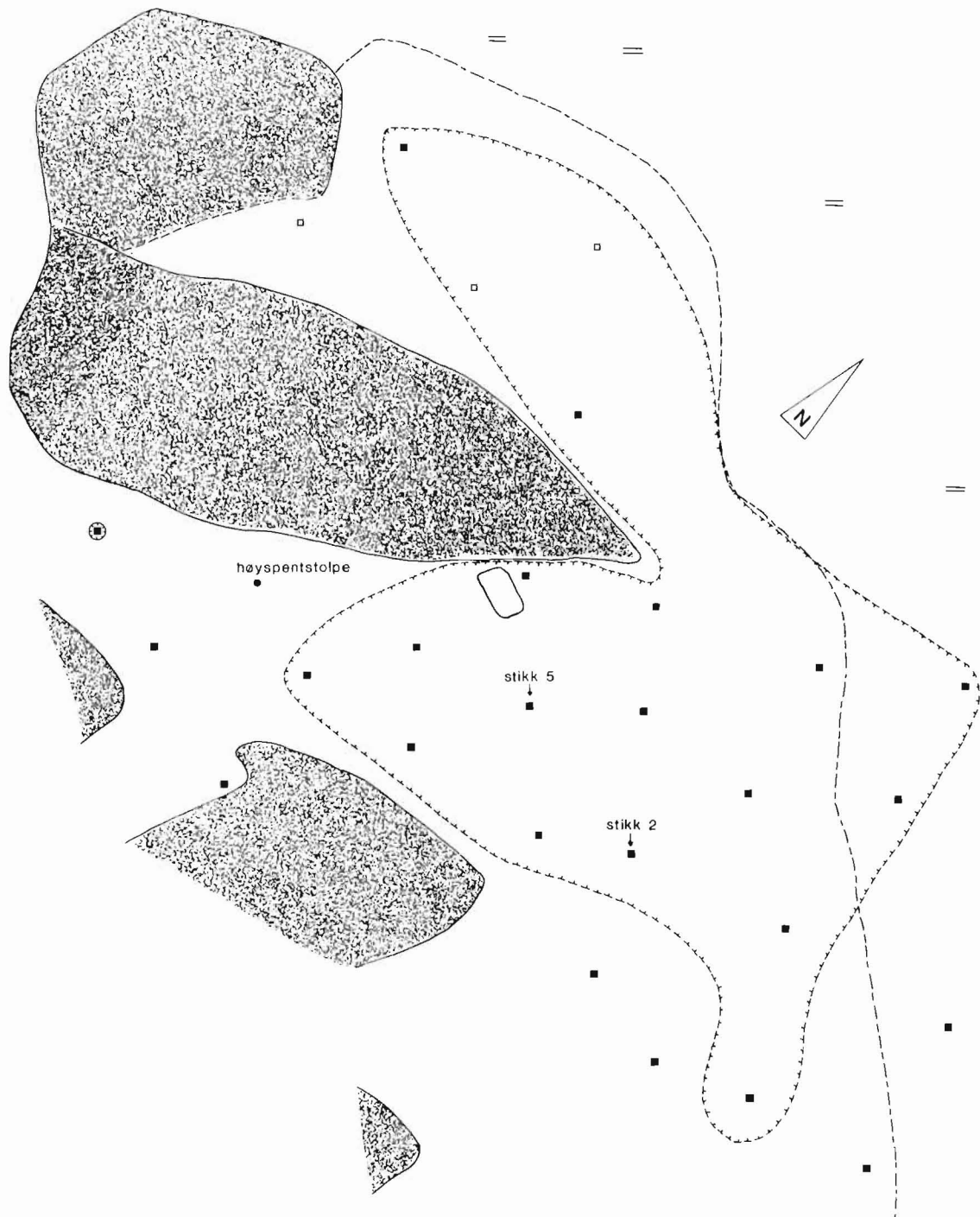
Lokaliteten ligger omtrent i nivå med transgresjonstoppen. Det kan slås fast at i alle fall de sentrale deler av lokaliteten ikke er transgredert. Jordlagene er klare og funnhorizonten øverst i det minerogene lag likeså. Mulighet nr. 1 og 2 kan ut fra dette skyves i bakgrunnen.

Mulighet 3 faller innen sen mikroflekketradisjon. Ettersom en trolig har hatt en utstrakt bruk av bipolare kjerner og brukt mye høykvalitets flint, framheves da denne muligheten som den mest sannsynlige.

STORVIK Område 13, Steinalderlok., 9, Rån

Oppmålt 17.8.-87 av A.Beverfjord og K.Johansen

M 1:200

0 15m

□ prøvestikk	= myr
■ prøvestikk, såldet	- - - grense mot myr
stippled berg	- - - trolig utstrekning av funnområde
○ blokk	⊙ funn, trolig del av større enhet

Tegning K.Johansen

Del. A.Beverfjord

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn Gnr./bnr.
Kringsvold av Hoem Ytre 32/6

Kommune	Fylke
Fræna	Møre og Romsdal

Eier(e) Olav Halstensgård

Adresse 6408 Aureosen

STEINALDERLOKALITET (enkeltfunn)

Reg nr 10, ØK-kart: AV 112-5-2. Område 14
Flyfoto 8577 N22
Reg v/ Kristine Johansen 19.08.1987

Lokalitetsnavn:
Rannveig

Lokalisering:
Ca 50 m NV for veien Gjendem-Hoem. Ca 100 m Ø for høyspentstolpe. Ca 13 moh. Se kart s 137.

Terrengets art:
Slak, myrlendt bakkehelling ned mot S. Bevokest av spredt furu, bjørk og lyng.
Stedet ligger på en nærmere horisontal forhøyning i hellingen.

Uttrekning:
Ukjent

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Stor aktivitetsflate med noe ujevn undergrunn (steinet) (2). Dårlig ly, evt noe av en oppstikkende bergknatt ca 75 m mot VSV (3-2). (Også mulighet for ly av tenkt skog.) Antatt noenlunde brukbare landingsmuligheter ØSØ for lokaliteten dersom sjøen her gikk relativt nært innpå (2).

Undersøkelse:

Det ble tatt 5 prøvestikk i området. Stikkene søker over et areal av ca. 450 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 42 cm. Det ble gjort et funn i ett av stikkene.

Data for lokaliteten:

Enkeltfunn, usynlig fornminne, kun mulig å erkjenne ved graving.

Stratigrafi:

Ca 20 cm torv/humus over 13 cm sandblandet humus på steinbunn i en dybde av ca 40 cm. Funna ble gjort i den sandblandete humus.

Funn: T 21199, 1 avslag

Tolkning og datering blir usikre ut fra det spinkle datagrunnlag.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Hoem Ytre

32/5

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Inga S. Rødal og Alma Vestad

Adresse

6408 Aureosen

PRØVESTIKKOMRÅDE

ØK-kart: AV 112-5-2. Område 15

Flyfoto: 8577 N22

Reg v/Kristian Pettersen 19.08.1987

Lokalisering:

Ca 100 m SØ for veien Gjendem-Hoem. Ca 20 m NV for høyde 15 moh. Ca 13 moh. Se kart s 137.

Terrengets art:

Myrlendt flate mellom oppstikkende berg.

Prøvestikkområdets utstrekning:

Ca 20 m N-S, ca 10 m Ø-V.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Disse var noe diffuse og først og fremst knyttet til aktivitetsflatens størrelse som her syntes bra. Området har ligget på et nes som stakk ut i havet ved en vannstand ca 10 moh.

Undersøkelse:

Det ble tatt to prøvestikk i området med ca 10 m's mellomrom, og disse søker da over et areal av ca 200 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 39 cm. Jordsmonnet viste varierende stratigrafi med 21-28 cm torv/humus over ca 12 cm sand på berg i det ene stikket. Steinblandet grus i det andre ned til 38 cm under overflaten. Ett av stikkene viste trekull nederst i torvlaget.

Det ble ikke gjort funn.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Hoem Ytre

32/5

Kommune
Fræna

Fylke
Møre og Romsdal

Eier(e)
Inga S. Rødal og Alma Vestad

Adresse
6408 Aureosen

STEINALDERLOKALITET

Reg nr 11, ØK-kart: AV 112-5-2. Område 16

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristine Johansen 20.08.1987

Lokalitetsnavn:

Ty

Lokalisering:

Ca 140 m SØ for veien Jendem-Hoem. Ca 25 m Ø for høyde 15 moh. Ca 12-13 moh. Se kart s 137.

Lokaliteten ligger inntil ei blokk i NV. På dennes V-lige ende er merket "16" med rød spraylakk.

Terrengets art:

Tørr til noe våtlendt nesten horisontal flate, gress- og lyngvokst med spredt furu. Dyrkamark inntil området i NØ. Myrområde inntil i SØ.

Fornminnets utstrekning:

Ukjent. Kan etter topografien å dømme dekke mesteparten av et areal av ca 20 x 10 m i lengderetning NV-SØ evt noe mer mot NV. Dette vurderes som sannsynlig.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Topografien er noe vanskelig å vurdere i relasjon til evt fortidig strand, da området her har svært lavt relieff i relasjon til omtrent horisontal myr rundt. Stedet kan ha ligget innenfor den ytterste forhøyning på et nes ut mot V (mest trolig) eller på ei nokså lav øy. Siden området omkring er såvidt flatt med myr og uten markeringer, blir vurderinger av lokaliseringsfaktorer usikre. Aktivitetsflaten er tilfredsstillende (1), trolig kan en her maksimalt ha oppnådd et middels ly av bergknausen i V (2-3), og det kan ha vært gunstige landingsforhold i grunn brukt inn fra S evt. også fra N (2-1).

Undersøkelse:

Det ble tatt tre prøvestikk i området i påvisningsøyemed. Stikkene søker over et areal av ca 160 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 40 cm. Det ble gjort sikre funn i to av stikkene.

Data for lokaliteten:

Usynlig fornminne, kun mulig å erkjenne ved graving. Synes urørt.

Omfang:

Ukjent, trolig liten eller middelstor lokalitet (under 200 m²).

Stratigrafi:

Vesentlig 11-18 cm torv/humus over tynt utvaskingssjikt på et anrikningslag av grusblandet sand med noe stein. Sistnevnte ble gravd ned til ca. 40 cm under overflaten. Trekull ble observert i overgangen humus/sand samt i laget under. Laget rett under torv/humus var funnførende. Rent umiddelbart kunne øverste del av det minerogene lag minne om et tynt, nedbrutt kulturlag.

Funn: T 21200

Type/ antall	Kommentarer
4 avslag	
3 splinter	
1 kjerne	Mulig bipolar
5 usikre og råflint	Herav 1 kvarts- stykke
8 + 5 usikre	

Det er vanskelig å sannsynliggjøre noen tolking av stedet ut over det som tidligere er vurdert mht omfang, da så lite er gravd.

Datering:

Det er ikke gitt at denne lokaliteten har ligget i nærheten av strand. En skal imidlertid merke seg at ved en vannstand ca 10 moh blir dette stedet (neset) ett av svært få steder i området her som peker seg ut som mulig tilholdssted med strandtilknytting. Det er derfor rimelig å tro at lokaliteten kan ha ligget i nærheten av datidig strand, ca 10 moh i dag. Etter strandforskyvingskurven får vi ved 10 moh tre muligheter på grunn av transgresjonen:

1. 9300 B.P. (Fosna-tradisjonen)
2. 8500 B.P. (Tidlig mikroflekketradisjon)
3. 4900 B.P. (Yngre steinalder)

Ettersom lokaliteten åpenbart ikke er transgredert kan vi anse en datering i nærheten av forslag nr. 3, innen yngre steinalder, som sannsynlig.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Hoem Ytre

32/13

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Martin L. Gjendem

Adresse

6408 Aureosen

PRØVESTIKKOMRÅDE

ØK-kart: AV 112-5-2. Område 17.

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristian Pettersen 20.08.1987

Lokalisering:

Ytterst på nes ut mot Langøya. Ca 5 m Ø for høyeste punkt. Ca 225 m NV for veien Gjendem-Hoem, ca 35 m fra flomålet i V. Ca 7 moh. Se kart s 138.

Terrengets art:

Stedet ligger på en bergknaus i svakt Ø-hellende terreng, bevokst av gress, lyng og spredt furu. Dyrkamark inntil i Ø.

Prøvestikkområdets utstrekning:

Ca 25 m NØ-SV, opptil ca 15 m NV-SØ.

Beskrivelse:

Stedet ligger lavt og en lokalitet her kunne neppe være eldre enn fra helt på slutten av steinbrukende tid, jfr område 18.

Forventninger til området:

Forventningene til dette stedet var diffuse. Her fins en liten aktivitetsflate, som viste seg å bestå av torv over berg eller blokker. Det er dårlig ly og trolig middels adkomstforhold med båt. Stedet ligger likevel strategisk til på et nes som også tidligere har stukket ut i sjøen.

Undersøkelse:

Det ble tatt 4 prøvestikk i området. Stikkene søker over et areal av ca 300 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 49 cm. Jordsmonnet viste 19-60 cm torv/humus over fast fjell eller steiner. Det ble videre stukket med grøftebor over mesteparten av arealet innen og rundt område 17. De fleste stikkene viste myr over berg. Det ble ikke gjort funn.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Hoem Ytre

32/5

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Inga S. Rødal og Anna Vestad

Adresse

6408 Aureosen

PRØVESTIKKOMRÅDE

ØK-kart: AV 112-5-2. Område 18.

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristian Pettersen 20.08.1987

Lokalisering:

Ca 25 m SØ for Hesteholmleira (områdets V-lige del). Ca 50 m SV for høy-spentstolpe. Ca 5-7 moh. Se kart s 136.

Terrengets art:

Gress- og lyngvokst flate, svakt hellende ned mot N med spredt furu. I S går flaten opp mot en bergrygg som strekker seg mot V.

Prøvestikkområdets utstrekning:

Ca 65 m VNV-ØSØ, opptil ca 25 m NNØ-SSV.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Området ligger lavt og relatert til en strandlinje maksimalt 3-5 m over dagens. Etter strandforskyvingskurven tilsvarer dette ca 2600-1600 B.P. En forventet egentlig ikke steinaldertilhold her, men ville ta en sjekk på om det kunne finnes spor i området fra evt sen steinbrukende tid/evt en overgangsfase til jernalder. Dette er ett av få steder i aktuell, lav høyde i terminalområdet som ble vurdert som noenlunde brukbart for formålet.

Området har tilfredsstillende aktivitetsflate (1-2), det er åpent ut mot V og N og har trolig hatt relativt dårlig ly (3-2). Landingsforholdene trolig brukbare i bukt inn fra N ved at Langøya og Hestholmen skjærer mot N og V (1-2).

Undersøkelse:

Det ble tatt 7 prøvestikk i området. Stikkene søker over et areal av ca 700 m². Gjennomsnittlig stikkdybde var 45 cm. Jordsmonnet på stedet viste 23-53 cm torv/humus over sand og grus, vesentlig fra forvitring ned til en maksimal dybde av 60 cm under overflaten. I de fleste stikkene ble det observert trekull nederst i humuslaget.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Hoem Ytre

32/5

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Inga S. Rødal og Anna Vestad

Adresse

6408 Aureosen

PRØVESTIKKOMRÅDE

ØK-kart: AV 112-5-2. Område 19.

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristian Pettersen 20.08.1987

Lokalisering:

Ca 80 m S for stranda (leira) Ø for Hestholmen. Ca 55 m NV for høyspent-stolpe. Ca 22 moh. Se kart s 136.

Terrengets art:

Prøvestikkområdet ligger i VSV-lige utkant av en myrlendt flate, rett før den heller ned mot NV, bevokst av spredte furutrær, gress og lyng. Inntil en lav, overvokst bergrygg i N og Ø-V-gående langstrakt bergrygg i S.

Prøvestikkområdets utstrekning:

Ca 25 m Ø-V, opptil ca 15 m N-S.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Tilfredsstillende aktivitetsflate med delvis ujevn bunn (2). Relativt dårlig ly, helt åpent ut mot Julsundet i V (3-2). Landingsmulighetene mot V er uten skjerming og må karakteriseres som dårlige (3).

Undersøkelse:

Det ble i området tatt 4 prøvestikk. Stikkene søker over et areal av ca 400 m². Gjennomsnittlig stikkdybde var 40 cm. Jordsmonnet på stedet viste ca 11-34 cm torv/humus over vesentlig 2-5 cm sandig silt på varierende lag av grus, sand og til dels større stein ned til 50 cm under overflaten. I ett av stikkene kom det humusiblanding et stykke nedi sand/grus. I dette stikket ble det også observert trekull nederst i humuslaget.

Det ble ikke gjort sikre funn.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn
Vågøy Søndre

Gnr./bnr.

33/2

Kommune
Fræna

Fylke
Møre og Romsdal

Eier(e)
Martin L. Gjendem

Adresse
6408 Aureosen

STEINALDERLOKALITET (enkeltfunn)

Reg nr 12, ØK-kart: AV 112-5-2. Område 20
Flyfoto 8577 N22
Reg v/Kristian Pettersen 20.08.1987

Lokalitetsnavn:
Surprise

Lokalisering:
Ca 70 m SV for sjøen ved Hestholmleira. Ca 160 m VNV for høyspentmast. Ca 17 moh. Se kart s 136.

Terrengets art:
Lokaliteten ligger på en myrlendt avsatslignende flate mellom overgrodd berg-helling i S og markert liten bergknaus i NNV. Gress- og lynggrodd drag med spredte furutrær. Terrenget i området heller ned mot NØ.

Fornminnets utstrekning:
Ukjent.

Beskrivelse:

Forventninger til området:
Trang, men tilfredsstillende aktivitetsflate (2). Ligger åpent til ut mot Julsundet uten ly (3). Landingsforholdene trolig dårlige, da stedet har liten skjerming i sektor V-NV (3-2).

Undersøkelse:
Det ble tatt 3 prøvestikk, alle såldet. Prøvestikkene ble uttatt utelukkende i påvisningsøyemed. Det ble ikke gjort forsøk på avgrensing av lokaliteten. Stikkene søker over et areal av ca 150 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 58 cm. Det ble gjort ett funn i ett av prøvestikkene.

Data for lokaliteten:
Usynlig fornminne, kun mulig å erkjenne ved graving. Synes urørt.

Omfang:
Ukjent. Myrdraget der lokaliteten ligger er ca 15 m bredt. Dette må være omtrent maksimal utstrekning i retning NNV-SSØ. Lokaliteten kan imidlertid strekke seg et stykke nedover mot VSV.

Stratigrafi:

53 cm torv/humus over sand ned til 80 cm under overflaten. Funnet ble gjort i sandlaget.

Funn: T 21201

Type/antall

1 mulig kjernefragment
3 usikre og råflint

Tolkning og datering blir usikre da så lite er gravd.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Hoem Ytre

32/7

Kommune
Fræna

Fylke
Møre og Romsdal

Eier(e)
Ole Hoem

Adresse
6408 Aureosen

STEINALDERLOKALITET

Reg nr 13, ØK-kart: AV 112-5-2. Område 21

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristian Pettersen 21.08.1987

Lokalitetsnavn:

Vik

Lokalisering:

Ca 60 m ØNØ for hytte. Ca 55 m VNV for høyde 25,5 moh. Inntil elv i SV. Ca 13 moh. Se kart s 136.

Terrengets art:

Slak helling i avlang flate ned mot V mellom bratt oppstigende bergrygger på begge sider. For enden av hellingen vider området seg ut videre mot SV og går i brattere skråning nedover mot V. Bevokst med furutrær, einer og lyng.

For enden av hellingen er det ei nesten horisontal slette hvor lokaliteten ligger.

Fornminnets utstrekning:

Ca 25 m Ø-V, opptil ca 20 m N-S.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Området har tilfredsstillende aktivitetsflate med hensyn til størrelse og jevnhet (1). Det er godt ly på stedet særlig av de høyt oppragende bergryggene på begge sider (1). Trolig er det også gode landingsforhold i bukt inn fra V, kanskje med unntak av når været står rett inn fra V (1-2).

Undersøkelse:

Det ble tatt 15 prøvestikk i området, hvorav 2 ble såldet. Til såldedam ble brukt elva SV for lokaliteten. Stikkene søker over et areal av ca 1450 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 35 cm. Det ble gjort sikre funn i 2 av stikkene.

Data for lokaliteten:

Usynlig fornminne kun mulig å erkjenne ved graving. Usikkert om elva i SV kan ha erodert inn i lokalitetens ytterkant, men trolig liten skade i så fall.

Omfang:

Det er trolig at lokaliteten har naturlig avgrensing av bergryggene i N og S og at den stopper ved kanten av skråningen ned mot V og før elva i SV. Ettersom nøyere avgrensing ved hjelp av prøvestikk ikke er foretatt er det vanskelig å si noe mer eksakt om størrelsen. Med bakgrunn i de funn som ble gjort, er det likevel forsøkt gitt en trolig ca-avgrensing. En skulle etter dette ha et sammenhengende funnførende areal på ca 300 m².

Stratigrafi:

13-22 cm torv/humus over et lag av vesentlig grå grus og sand mellom 5 og 10 cm tykt, som gikk over i brun aur, som ble gravd ned til 45 cm dybde under overflaten. To av prøvestikkene viste et meget tynt kullholdig siltlag mellom humus- og gruslaget. Forøvrig ble det observert en del trekull i grusen som stedvis kunne ha et preg av iblanding av trekullstøv.

Funna ble gjort fra under siltlaget og til nedi auren.

Funn: T 21202

Antall/ type	Med bruksspor/ retusj	Kommentarer
7 avslag 5 usikre og råflint	4	Herav 1 patinert mulig avslag og 1 mulig vannrullet av- slag

Sannsynlig artefaktomfang på lokaliteten: Noe usikkert, men trolig: B, nært til A.

Tolkning:

Ut fra den formodete størrelsen skulle denne lokaliteten kunne tolkes som en leir, kategori II. Ettersom hele 57% av artefaktene hadde bruksspor og området er antatt å ha lav funntetthet, er det trolig rimeligere å tolke dette stedet som en stasjon, kategori I.

Datering:

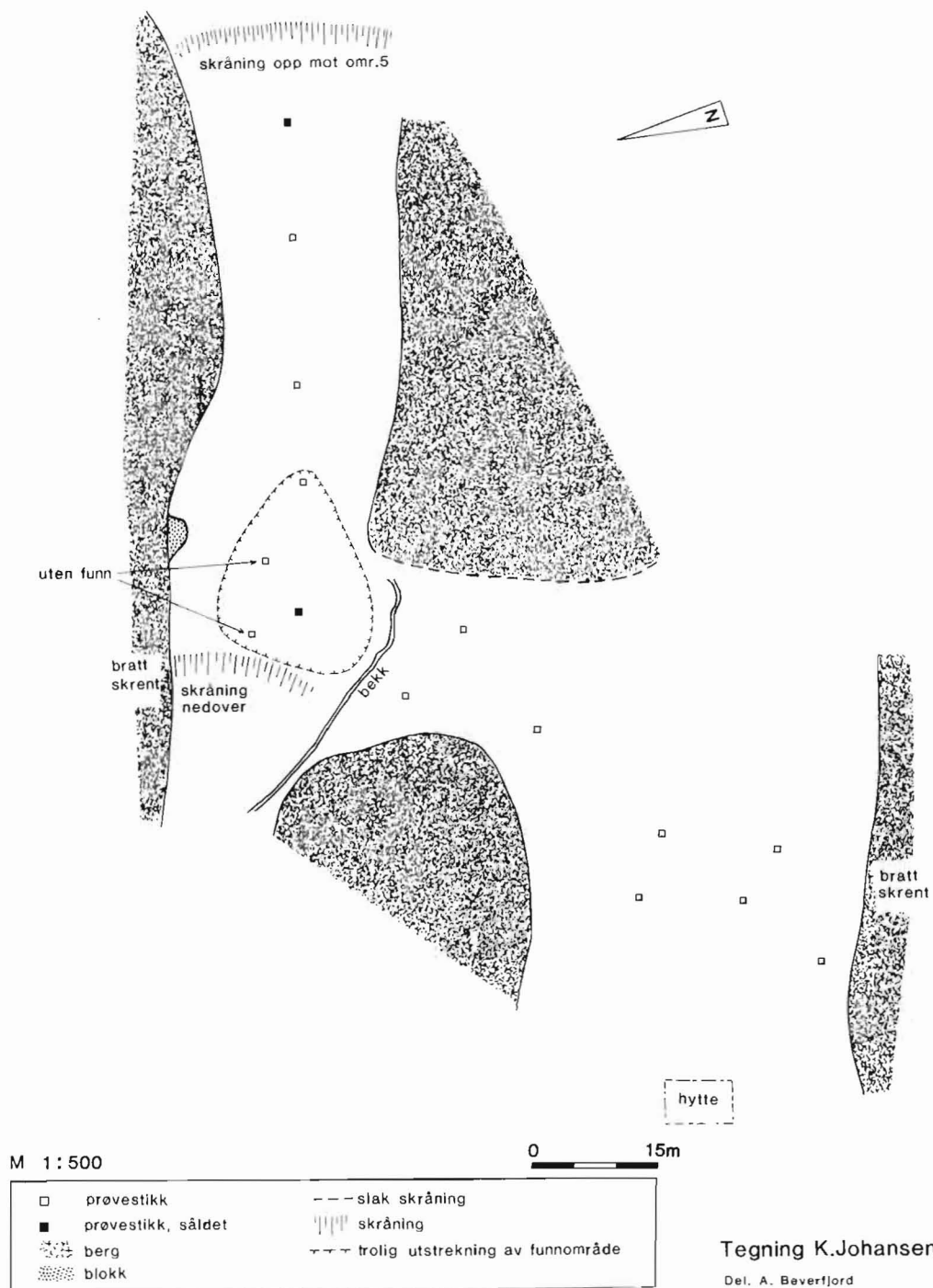
Lokaliteten har trolig vært relatert til et strandnivå ca 10-11 moh. Strandfor-skyvingskurven gir oss ved 10 moh 3 muligheter på grunn av transgresjonen:

- 9300 B.P. (Fosna-tradisjonen)
- 8500 B.P. (Tidlig mikroflekke-tradisjon)
- 4900 B.P. (Yngre steinalder)

Det synes ikke som om lokaliteten har vært transgredert, og en datering i nærheten av sistnevnte dateringsforslag vil være mest sannsynlig. Et mulig vannrullet avslag kan imidlertid gi indikasjon på det motsatte.

STORVIK Område 21, Steinalderlok. 13, Vik

Oppmålt 21.8.-87 av K.Johansen

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Hoem Ytre

32/7

Kommune
Fræna

Fylke
Møre og Romsdal

Eier(e)
Ole Hoem

Adresse
6408 Aureosen

STEINALDERLOKALITET

Reg nr 14, ØK-kart: AV 112-5-2. Område 23

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristine Johansen 25.08.1987

Lokalitetsnavn:

Libby

Lokalisering:

Ca 10 m SØ for høyde 25,5 moh. Ca 20 m SV for elv som renner nedover mot NV. Ca 23 moh. Se kart s 136.

Terrengets art:

Delvis myrlendt terrasseflate mellom høydedrag i SV og lite elvedalføre i NØ. Vegetasjon av furuskog og lyng. Lokaliteten ligger lengst V på terrassen, inntil en bergkalle i NV.

Fornminnets utstrekning:

Ukjent. Prøvestikk tatt over et område ca 25 m NV-SØ, opptil ca 14 m NØ-SV.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Området har stor, men delvis ujevn aktivitetsflate (2). I arealet inntil kollen i NV er det trolig bra ly selv om området rundt virker noe åpent, særlig mot VSV (2). Gode landingsmuligheter ved stedet i NØ, fra skjermet bukt som kommer inn fra NV. Landing også mulig i bukt rett V for lokaliteten (1).

Undersøkelse:

Det ble tatt 4 prøvestikk i området i påvisningsøyemed. Alle ble såldet. Stikkene søker over et areal av ca 270 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 39 cm. Det ble gjort ett sikkert funn i ett av prøvestikkene.

Data for lokaliteten:

Usynlig fornminne, kun mulig å erkjenne ved graving. Synes urørt.

Omfang:

Ukjent.

Stratigrafi:

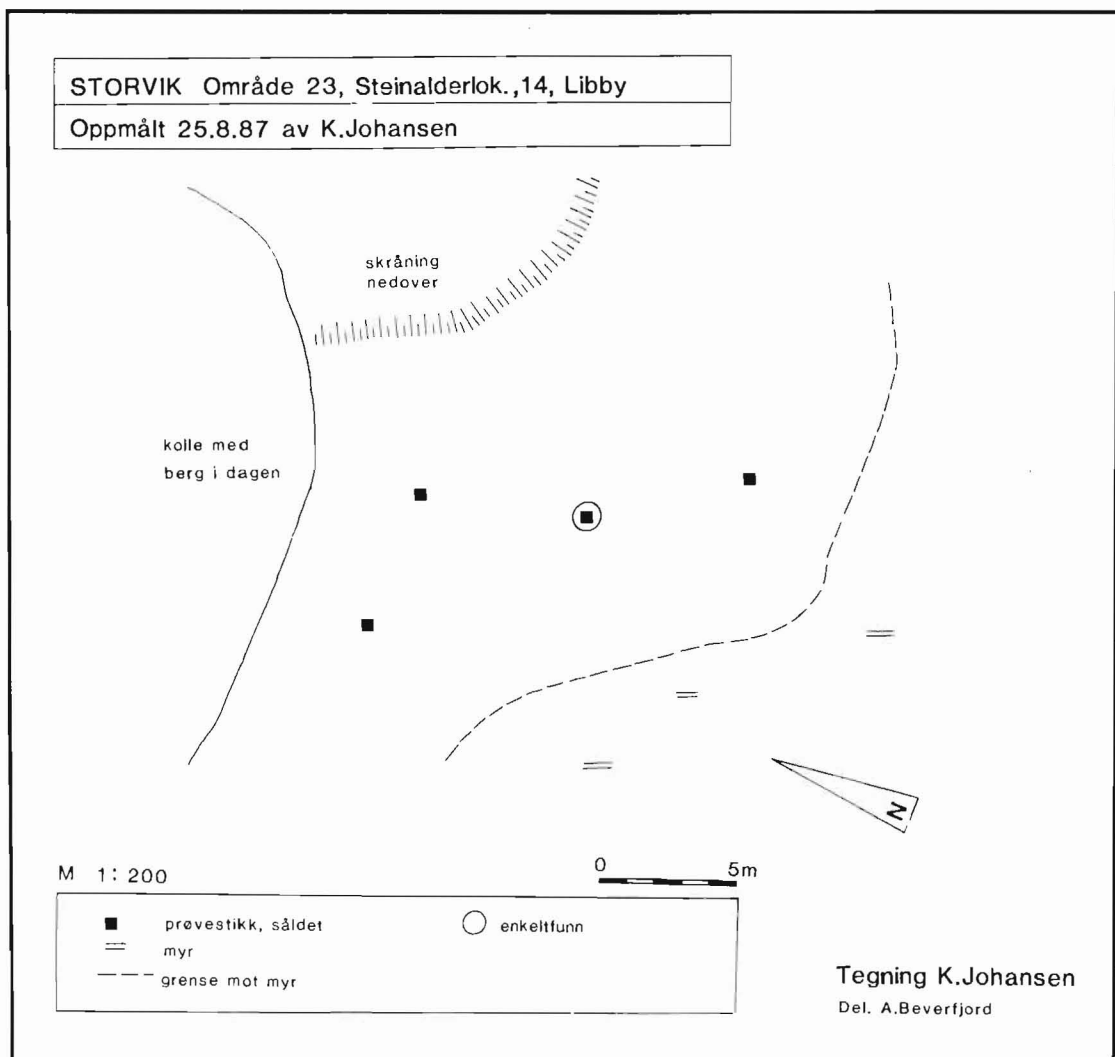
Ca 8 cm torv/humus over ca 3 cm silt. Derunder ca 15 cm sand over aur. Funn ble gjort i sandlaget.

Funn: T 21203

Type/ antall	Med bruksspor/ retusi
1 flekke	1
1 usikker	

Det er vanskelig å sannsynliggjøre noen tolking av stedet da så lite er gravd. Det er en viss mulighet for at lokaliteten kan være liten.

Med sin relativt karakteristiske beliggenhet er det sannsynlig at funnet av flintflekken avspeiler aktivitet i nærheten av strand. Aktiviteten kan da sees i relasjon til et havnivå rundt 20 moh. Etter strandforskyvingskurven tilsvarer dette ca 9500 B.P. (Fosna-tradisjonen).

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Hoem Ytre

32/7

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Ole Hoem

Adresse

6408 Aureosen

STEINALDERLOKALITET (enkeltfunn, noe usikkert)

Reg nr 15, ØK-kart: AV 112-5-2. Område 24

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristine Johansen 25.08.1987

Lokalitetsnavn:

Flata

Lokalisering:

Ca 50 m NNV for høyspentstolpe. Ca 140 m Ø for høyde 44,5 moh. Ca 25 moh.

Se kart s 136.

Terrengets art:

Meget svakt skrånende, jevn, vid myrlendt flate ned mot NNV. Bevokst av spredt furu og lyng. Bergrygg i SSØ.

Lokaliteten ligger inntil bergryggen øverst på flaten.

Ustrekning:

Ustrekning ukjent. Prøvestikk tatt over et område ca 20 m ØNØ-VSV, inntil ca 17 m NNV-SSØ.

Beskrivelse:

Forventninger til området:

Stor og relativt jevn aktivitetsflate (1). Bra ly mot S og V noe åpent mot N (2). En må påregne at stranda nedenfor lokaliteten har ligget minst 50-60 m mot N fra stedet på grunn av den svake hellingen. Her er det meget gode landingsforhold i ei godt skjermet bukt inn fra NV (1).

Undersøkelse:

Det ble tatt 4 prøvestikk i påvisningsøyemed, hvorav 3 ble såldet. Stikkene søker over et areal av ca 210 m². Gjennomsnittlig dybde av stikkene var 34 cm. Det ble gjort ett funn i et av stikkene (noe usikkert, men klassifisert som funn).

Data for lokaliteten:

Usynlig fornminne (noe usikkert), kun mulig å erkjenne ved graving. Synes urørt.

Omfang:
Ukjent.

Stratigrafi:

Ca 20 cm torv/humus over grus og sand ned til kompakt steindekke fra ca 30 cm dybde. Spredt trekull i grus-/sandlaget, hvor forøvrig også funnet ble gjort.

Funn: T 21204

Type

1 splint

+ 34 usikre og råflint fra hele prøvestikkområdet,
herav 5 kvartsstykker

Det er ikke mulig å sannsynliggjøre noen tolkning av stedet, da så lite er gravd. Dersom lokaliteten har ligget i nærheten av strand, vil den trolig ha ligget i relasjon til et havnivå rundt 19-20 moh. Etter strandforskyvingskurven tilsvarer 19 moh ca 9500 B.P. (Fosna-tradisjonen). Det må imidlertid understrekes at en strandtilknytting her synes usikker.

OMRÅDE I-VIII. RUNDT STORDIKENE

I-V, undersøkelse ved Kristine Johansen, 10.8.1987. Se kart s 137.

Område I

ØK-kart: AV 112-5-2

Terrengets art:

Høyderugg med høyeste punkt 18 moh, tørrområde midt i Stordikene. Veien til fellesetra går tvers gjennom området.

Undersøkelse:

13 prøvestikk. Relativt grunt område med torv over litt sand blandet med forvittringsgrus/-sand. Rett ned på berg nær toppunktet. Brunjordprofil vanligst. Ingen relevante funn. Det ble funnet ett råflintstykk i prøvestikk.

Område II

ØK-kart: AV 112-5-2

Terrengets art:

Tørr del av Stordikene, SV for veien til fellesetra, med bare liten høyning over flata rundt.

Undersøkelse:

3 prøvestikk, ca 1 m dype. Svært dypt jordsmonn av torv/myr med stein i bunnen. Ingen relevante funn ble gjort.

Område III

ØK-kart: AV 112-5-2

Undersøkelse:

23 prøvestikk, 5 rotvelt undersøkt. I område V for felleseter fram til hogstfelt. Profilene viste torv med usortert morene under, samt noe forvittringsgrus og sand. Noe trekull i de fleste stikk i overgangen mellom torv og grus/stein. Ingen relevante funn. Det ble funnet 2 råflintstykker samt 1 usikkert avslag i to prøvestikk.

Område IV

ØK-kart: AV 112-5-2

Terrengets art:

Jevn, slak flate uten dominante terrenglementer.

Undersøkelse:

17 prøvestikk i området V for hogstfelt, fram til NV-SØ-gående tømmerveg. Profilene var omtrent som i område III. Ingen relevante funn.

Område V

ØK-kart: AV 112-5-2

Undersøkelse:

12 prøvestikk i området V-over fra tømmervei. Stedet viste noe dypere myr enn på andre siden av veien. I torvlaget vistes ett sted et kraftig innslag av trekull. Ingen relevante funn.

3 råflintstykker funnet, 2 i grøfta SV for veien og 1 i prøvestikk.

VI-VIII, undersøkelse ved Kristian Pettersen 20.-22.8. 1987. Se kart s 137.

Område VI

ØK-kart: AV 112-5-2

Terrengets art:

Oppstikkende bergknatt rett SØ for og inntil veien.

Undersøkelse:

5 prøvestikk. Torv/humus over grus og stein. Ingen relevante funn.

Område VII

ØK-kart: AV 112-5-2

Terrengets art:

Tørrlendt morenerygg med oppstikkende bergknatt i SØ. Lyng- og gressgrodd. Horisontal flate på to terrasser liggende inntil hverandre. Fra disse skråning nedover mot VSV.

Undersøkelse:

4 prøvestikk på flata. Torv/humus over grusig sand med spredt trekull. Forøvrig gravd noe i blotninger. Ingen relevante funn.

Område VIII

ØK-kart: AV 112-5-2

Terrengets art:

Lett skrånende lyngvokst flate ned mot SV. Uregelmessig bunn med steiner og blokker over alt under torv/humus og tynt sandlag.

Undersøkelse:

3 prøvestikk. Trekull i samtlige spredt i sandlaget. Ingen relevante funn.

OMRÅDE IX - XIX, PÅ LANGØYA

Undersøkelser 24.8.1987 ved Kristine Johansen. Se kart s 138.

Terrengets art:

Langstrakt øy med mye bart fjell og noe strandmateriale akkumulert på forskjellige steder rundt på øya i tilknytting til strandsonen. Vegetasjon i det vesentlige lyng, samt busker og trær på steder med ly. Ø-lige del av øya ligger lavere enn V-lige del som på det høyeste når opp til 30 moh.

Område IX

ØK-kart: AV 112-5-2

Undersøkelse:

2 prøvestikk. Torv over stein med forvittringsgrus og -sand. Ingen relevante funn.

Område X

ØK-kart: AV 112-5-2

Undersøkelse:

2 prøvestikk. Torv over til dels stor stein. Ingen relevante funn.

Område XI

ØK-kart: AV 112-5-2

Undersøkelse:

2 prøvestikk. Torv over stein av varierende størrelse og forvittringsgrus. Ingen relevante funn.

Område XII

ØK-kart: AV 112-5-2

Undersøkelse:

6 prøvestikk, fra oppunder bergvegg nedover svak skråning. Torv over stein av varierende størrelse. Sand, trolig fra forvitring mellom steiner i noen stikk. Undergrunnen svært ujevn. Ingen relevante funn.

Område XIII

ØK-kart: AV 112-5-2

Undersøkelse:

4 prøvestikk. 2 tatt ved stor blokk. I ett var det torv over stein av varierende størrelse med påsittende forvitringssand. Det andre viste ca 10 cm torv over berg.

Det ble videre stukket med jordbor mellom overflatesteinene i flatt parti under to steiner som danner lav heller i nedkant for stor blokk. Her var det opptil 20 cm med jord/sand, gjennomsnittlig 6-8 cm.

Videre ble det tatt to prøvestikk på ei ca. 5 x 10 m stor hylle ovenfor blokka. Her var det under torva fin sand og grus mellom steiner.

Område XIV

ØK-kart: AV 112-5-2

Undersøkelse:

2 prøvestikk. Torv over stein, til dels stor, med ca. 0,5-1 cm forvittringssand over. Stikk med jordbor flere steder viste torv over stein, enkelte steder med noe forvittringssand. Ingen relevante funn.

Område XV

ØK-kart: AV 112-5-2

Undersøkelse:

2 prøvestikk på ei hylle rett nedenfor høyeste punkt lengst V på Langøya. Trolig over transgresjonstoppen. Stikkene viste torv/humus over fin sand, deretter grov grus på stein/berg. Ingen relevante funn ble gjort.

Kommentar:

Jordsmonnets stratigrafi på stedet var tydelig forskjellig fra de lavereliggende områder på Langøya.

Område XVI

ØK-kart: AV 112-5-2

Undersøkelse:

4 prøvestikk. Torv over stein av varierende størrelse og forvittringsgrus. Ett av stikkene, lengst i S, viste forvittringsgrus og fin sand. Ingen relevante funn.

Område XVII

ØK-kart: AV 112-5-2

Undersøkelse:

3 prøvestikk. Svært ujevn overflate. Fra store steiner i dagen til 60 cm torv over stein. Ett av stikkene tatt mellom to store blokker i V-enden av området. Dette viste ca 30 cm torv over berg. Ett stikk midt i området viste torv over forvittringsgrus. Lengst Ø i området var det mye torv over stein/berg. Ingen relevante funn.

Område XVIII

ØK-kart: AV 112-5-2

Forventninger:

Ut fra forhåndsstudier av flybilde ansett som et mulig steinalderområde.

Undersøkelse:

3 prøvestikk i passet mellom de to høyeste punkter på Langøya. Her var det fin sand i grunnen under torva, over et område som dekker ca 8 x 12 m. Ingen relevante funn.

Område XIX

ØK-kart: AV 112-5-2

Undersøkelse:

2 prøvestikk. Torv over stein/berg. Ingen relevante funn.

OMRÅDE XX, PÅ STORVIKNESET. Se kart s 136.

Undersøkelse av Kristine Johansen 11.9.1987

Område XX

ØK-kart: AV 112-5-3

Terrengets art:

Smal flate ØNØ-VSV mellom berggrygger. I bratt og berglendt terreng.

Forventninger:

Dette området var det noe spesielle forventninger til i og med beliggenheten ca 15 m fra kvartsåre med mulige merker etter "prøveslagning" i SV. Noe ly av oppstikkende berggrygg i V.

Undersøkelse:

4 prøvestikk. Torv over grus/sand. Ingen relevante funn.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn Gnr./bnr.

Storvik av Hoem Ytre 32/2

Kommune	Fylke
Fræna	Møre og Romsdal

Eier(e)
Erling Storvik

Adresse
6408 Aureosen

HELLER

Reg nr 16, ØK-kart: AV 112-5-2
Flyfoto 8577 N22
Reg v/Kristian Pettersen 12.06.1987

Lokalitetsnavn:
"Mariannehulen"

Lokalisering:
Ca 100 m NØ for våningshuset på Storvik. I NNV-lige utkant av den gamle frukthagen, inntil VSV-ØNØ-gående bergrygg. Se kart s 136. og tegning s 29.

Terrengets art:
VSV-ØNØ-gående bergrygg med flatt drag langsetter på S-siden, svakt skrånende oppover mot NØ og nærmere horisontalt mot SV. Tett vegetasjon av lauvtrær og einstape samt gress og lyng.

Beskrivelse:
Helleren ligger inntil og noe inn i bergryggen og mesteparten av takpartiet utgjøres av ei stor blokk i NØ. Åpningen er mot SSØ og foran denne ligger ei blokk med største tverrmål ca 2 m. En kan gå inn i helleren fra begge sider av blokka, i SV og SØ.

Inne i helleren er det en horisontal bunnflate på ca 1,3 m SØ-NV, og ca 1 m perpendikulært på dette. Totalt utnyttbart areal også oppå nedraste blokker og et lite areal i Ø er omtrent det tredobbelte av dette. Åpningspartiet, innafor blokka, er trekantet med spiss øverst og høyde her er ca 1,7 m. Dybden innover er ca 3 m.

Rommet er uregelmessig med flatt tak, lett skrånende i NØ. I SV består taket av nedraste blokker.

Bunnen består av brun sand, forvittringsgrus og -stein i overflaten og kan virke kunstig laget. Helleren synes tørr og på tross av dårlig plass, er dette et brukbart oppholdssted. Flere hull i taket kan ha gitt god røykavtrekk fra bål.

Det ble tatt et prøvestikk, ca 40x40 cm, inni hula, gravd ned til 28 cm's dybde. Under et tynt torvlag kom vesentlig grus og stein med kull konsentrert nedi dette laget.

Det ble videre tatt et prøvestikk ca 1 m utenfor huleåpningen mot SV. Dette viste ca 5 cm torv/humus over stein, grus og sand. I det minerogene laget ble det funnet 2 flintavslag med mulige bruksspor på begge, ca 10-14 cm nede i stikket (T 21139). Det var her ingen klar jordprofil og området utenfor hula syntes steinrikt.

Grunneier Erling Storvik ble spurt om det hadde skjedd tilførsel av jord til området i forbindelse med frukthagen som ligger inntil. Han kunne ikke huske noe slikt og mente at så ikke hadde skjedd.

Det er da trolig at flinten kan ha med bosetning i hula å gjøre og med basis i dette samt kullkonsentrasjonen inni gis hula status som fornminne.

Det må imidlertid også tilføyes at flintavslagene kan være fra en åpen boplass på stedet som ikke har noe med hula å gjøre.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Vågøy Søndre

33/2

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Marin L. Gjendem

Adresse

6408 Aureosen

HELLER

Reg nr 17, ØK-kart: AV 112-5-2

Flyfoto 8577 N22.

Reg v/Kristine Johansen 24.06.1987

Lokalisering:

Ca 350 m SØ for veien Gjendem-Hoem, NV for Søre Aksla. I overgangen mellom slakere og bratt terreng (i SØ). Ca 75 moh. Se kart s 140.

Terrengets art:

Helleren ligger på en flate i terrenget under en bratt skrent med storsteinet ur. Ligger i et ospebelte mellom furusoner.

Fornminnets utstrekning:

Ca 20 x 25 m i utstrekning. Dannet av to nedraste kjempeblokker.

Beskrivelse:

Heller med 2-3 små hellere omkring. Hovedhelleren med 2 rom med flate gulv, trolig ryddet.

Mål: 2,70 x 2,70 m i ytre rom. Høyde under taket ca 2,10 m. Indre rom beliggende ca 0,75 m høyere enn ytre rom, med flate på ca 2 x 1,50 m. Sotet tak og skjørbrent stein i bunnen, sammen med trekullholdig jordlag. Lett adgang til hovedhelleren.

Det er mulig at noen store blokker har rast ned i helleren i bak- og forkant.

Det ble tatt prøvestikk i hellerens gulv. Dette viste et tynt humuslag over svart, trekullholdig jord med skjørbrent stein ned til ca 35 cm under overflaten (bunnen). Nederst i dette laget kom en meget tynn, sterkt trekullholdig horisont ovenpå steinrik rødaktig jord med spredte trekullstykker ned til bunnen som besto av rund stein.

Prøver av skjørbrent stein, trekull og jord ble tatt fra stikket.

Stratigrafien levner ingen tvil om at stedet er brukt som tilholdssted, hvilket det burde være godt egnet til. Med det relativt tykke lag influert med skjørbrent stein og trekull (ca 30 cm), er det sterk sannsynlighet for at helleren har vært i bruk langt tilbake i tid (middelalder - jernalder?), men det får en evt. ¹⁴C-datering være med å avgjøre. Helleren er på grunn av de ovennevnte stratigrafiske forhold klassifisert som fornminne.

Heller, nr. 17, sett inn i rommet fra V. Foto: K. Johansen.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn
Vågøy Søndre

Gnr./bnr.
33/2

Kommune
Fræna

Fylke
Møre og Romsdal

Eier(e)
Martin L. Gjendem

Adresse
6408 Aureosen

SAMLING GRAVRØYSER

Reg nr 18, ØK-kart: AV 112-5-2
Flyfoto 8577 N22
Reg v/Kristine Johansen 25.06.1987

Lokalisering:

Ca 110 m SSØ for sydspissen på Store Kjeholm. Ca 110 m NØ for vestspissen på Langøya. Ca 15 m fra flomålet. Ca 7-8 moh. Se kart s 138.

Terrengets art:

Samlingen ligger på en bergrygg som går ØNØ-VSV. Småknausete landskap. Lyngvegetasjon.

Utstrekning:

Samling bestående av 2 ovale gravrøyser, 12 m ØNØ-VSV og 5 m NNV-SSØ.

Beskrivelse:

Lengst mot V:

1. Oval røys, orientert ØNØ-VSV. Trolig opprinnelig rund. Bygd av forholdsvis små rullestein (diam. ca 0,2 m). Synlig i terrenget fra S. Dårlig markert. Avflatet profil. Overvokst av lyng og mose.
Mål: L. ca 5 m, br. ca 3,5 m, h. ca 0,3 m.

Ca 2 m V for 1:

2. Oval røys, orientert ØNØ-VSV. Lagt på berg. Bygd av rundet stein. Ingen stein synlig i dagen. Lite synlig i terrenget. Uklart markert. Svakt avrundet profil. Overvokst av lyng og mose.
Mål: L. ca 5 m, br. ca 3,5 m, h. ca 0,3 m.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Bakken av Hoem Ytre

32/4

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Knut Hoem

Adresse

6408 Aureosen

I

FLINTFUNN

Reg nr 19, ØK-kart: AV 112-5-2

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristian Pettersen 22.08.1987

T 21205 a

Lokalisering:

Ca 175 m NV for veien Gjendem - Hoem, ca 5 m Ø for elveleie. Se kart s 137.

Terrengets art:

Nærmere horisontal flate hvor elva skjærer seg gjennom med bratte kanter.

Beskrivelse:

Det ble funnet et flintavslag i overflaten av et kutrákk i utkant av dyrkamark, helt ute på kanten av flaten før den skråner ned mot elva. Funnet ble gjort Ø for og inntil flat stein merket med et kryss av rød spraymaling. Stikk med jordbor i området rundt funnet viste et vanlig dyrkingsprofil. Det er lite trolig at det skulle være noen steinalderlokalitet i nærheten.

II

FLINTFUNN

Reg nr 20, ØK-kart: AV 112-5-2

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristian Pettersen 22.08.1987

T 21205 b

Beliggenhet:

Ca 25 m NNV for høyspentstolpe på NØ-SV-gående kraftlinje. Midt uti elvløp. Trolig i overkant av flomålet. Se kart s 137.

Terrengets art:

Elveleie med bratte sider opp til en omgivende vid flate.

Beskrivelse:

Flintavslag, trolig lett vannrullet. Funnet midt uti elva på grusbunnen (med ca. 10 cm vannstand).

Avslaget må trolig være tilført via elveløpet. Området rundt synes å ligge for lavt over havet (under 5 moh) til å være aktuelt som tilholdssted i steinalderen.

III

FLINTFUNN

Reg nr 21, ØK-kart: AV 112-5-2
 Flyfoto 8577 N22
 Reg v/Kristian Pettersen 22.08.1987
 T 21205 c

Lokalisering

Ca 175 m NV for vegen Gjendem-Hoem. I elveleie. Se kart s 137.

Terrengets art:

Elveleie med bratte sidekanter gjennom flatt dyrkingsområde.

Beskrivelse:

Funnet består av en flintknoll med 6 avspaltninger. Det kan være en mulig påbegynt kjerne.

Funnet er gjort i overflaten av ei rydningsrøys av helt ny dato. Røysa skråner ned mot V, mellom jordbruksvei og elva, der elva gjør en skarp sving mot S.

Funnet ved en stein merket med rødt kryss av spraymaling.

Funnet er åpenbart tilført, og da trolig i forbindelse med nydyrkingen i området de siste årene. En besnærende tanke om funnet er at det rett og slett kan være en flintknoll som er "prøveslått" i et tidligere strandområde i nærheten.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Hoem Ytre

32/7

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Ole Hoem

Adresse

6408 Aureosen

FLINTFUNN (usikkert)

Reg nr 22, ØK-kart: AV 112-5-2

Flyfoto 8577 N24

Reg v/Kristian Pettersen 23.08.1987

T 21205 d

Lokalisering:

I V-hellingen av ei NNØ-SSV-gående grøft. Ca 275 m fra stedet der grøfta begynner i N. (Noe unøyaktighet i inntegningen må påregnes her.) Se kart s 137.

Terrengets art:

Slak skråning ned mot N med dyrkamark Ø for grøfta, lave skogvokste forhøyninger V for grøfta.

Beskrivelse:

I dagen, i skråningen ned mot grøftas bunn ble det funnet et flintavslag, noe usikkert om det er tilslått av mennesker.

Omgivelsene her er tuet og steinet og synes lite egnet som tilholdssted for mennesker. Det ble derfor ikke gjort ytterligere undersøkelser her.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Vågøy Søndre

33/2

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Martin L. Gjendem

Adresse

6408 Aureosen

FLINTFUNN (usikkert) Reg nr 23, ØK-kart: AV 112-5-2

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristian Pettersen 26.08.1987

T 21205 e

Lokalisering:

På grusstrand inntil Hesteholmleira i NV, ca 40 m NØ for sjøhus. Se kart s 136.

Terrengets art:

Horisontal strandsone med skrånende og bratte torvvokste bergpartier oppover mot SØ.

Beskrivelse:

I overflaten av oppskylt strandgrus ble det funnet et vannrullet flintavslag, usikkert om tilslått av mennesker. Det ble lett i stranda på begge sider av funnstedet uten at andre relevante funn ble gjort.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Storvik av Hoem Ytre

32/2

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Erling Storvik

Adresse

6408 Aureosen

KVARTSÅRE MED MULIGE AVSPALTNINGER (usikkert fornminne)

Reg nr 24, ØK-kart: AV 112-5-2

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristian Pettersen 11.09.1987

Lokalisering:

På Storvikneset, ca 190 m NV for våningshuset på Storvik. Ca 25 m SSV for liten oppstikkende bergknatt. Se kart s 136.

Terrengets art:

Bratte, delvis overgrodde bergpartier med små langstrakte hyller med jordsmonn. Bevokst av furuskog og undervegetasjon lyng. Kvartsåra ligger i bratt bergskråning ned mot NV.

Beskrivelse:

Kvartsåra strekker seg i opptil ca. 1,5 m's synlig bredde på skrå oppover bergskråningen i retning SSV-NNØ. Lengde av synlig felt er ca. 7 m, med et overgrodd midtparti. I øvre del er det uttatt kvarts i ny tid av far til grunneier Erling Storvik. Kvartsen som ble brutt ut da, ble sendt til analyse, men funnet ble ikke ansett som drivverdig. (Oppllysn. v/E. Storvik.)

I nedre del av kvartsåra er overflaten delvis forvitret/avrundet. På flere steder fins det spor etter at en har slått ut kvartsstykker i vanlig slagteknikk kjent fra steinalderen, samt negative avspaltingsarr etter avslagene. Noen steder er slagflatenes kant noe forvitret og overgrodd av lav. Også i nedre del er det kløyvd ut noen større kvartsstykker i moderne teknikk.

På ett sted i dette nedre området er slagsporene spesielt tydelige. Fra en avlang plattform har en slått ut avslag over ca 30 cm's lengde. Over ca 11 cm av denne er det en kontinuerlig knusekant som går i bølgelinje, og hvor de negative avspaltingsarr til fire avslag vises tydelig.

Kvartsen på stedet er relativt grov, men trolig egnet til redskapsformål. Det er da mulig at knusningssporene her kan dreie seg om "prøveknusing" for å undersøke materialet. Når dette har skjedd, er vanskelig å bedømme, men det er ikke umulig at det kan ha blitt gjort allerede i steinalderen. Denne kvartsåren er den absolutt største og mest markante i terrenget av alle kvartsforekomstene innen terminalområdet.

Det ble gravd et prøvestikk inntil bergfoten der kvartsåra endte (ca 30x30 cm).

Stikket viste et opptil 35 cm tykt torvlag over opptil 5 cm grusig og sandig silt. Det var mye trekull nederst i torvlaget og i siltlaget. Rutas bunn besto delvis av den skrånende bergveggen nedenfor kvartsåra samt forvittrings-stein og -grus i bunnen nederst. Noen få kvartsbiter ble funnet nede i bunnlaget under torva, ingen hadde tydelige merker etter tilslagning.

Ca 2 m fra nedre kant av kvartsåra ble det tatt ut ei sjakt parallelt med bergsiden, ca 40 x 110 cm. Denne ble gravd til bunns. Jordsmonnet viste torv/humus over et ca 1 cm tykt sandig siltlag på uregelmessig fast fjell. Største dybde var ca 70 cm. Øverst i torvlaget lå en kvartsklump, ellers fant en ikke spor av kvarts i sjakta.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Bakken av Hoem Ytre

32/4

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Knut Hoem

Adresse

6408 Aureosen

KULLRESTER MED HOGGESPOR UNDER TORV (usikkert fornminne)

Reg nr 25, ØK-kart: AV 112-5-2

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristian Pettersen 22.08.1987

Lokalisering:

I Ø-kanten av elvemel. Ca 2 m VSV for elva fra Stordikene hvor denne går nærmest inntil jordbruksveien mot Langøya. Se kart s 137.

Terrengets art:

Gress- og lynggrodd mark i horisontal flate hvor elva bukter seg gjennom ca. 1,5 m under flatas nivå.

Beskrivelse:

I en blottet elveskråning med leire ble det observert trekull og halvbrent tre som hadde rast ned fra under torva over en avstand av ca 4 m. Det ble her funnet store trekullstykker hvorav ett vises å ha hogge- eller skjærespor. En del av dette trekullet ble oppsamlet. Det ble renskåret et vertikalt snitt i kanten av flata. Dette viste følgende stratigrafi:

- Øverst:
- 1 Ca 20 cm torv, hvor det ca 10 cm under overflata lå sterk iblanding av trekull i et opptil 4 cm tykt lag. Under dette fantes iblandet kullstøv i torva i opptil 2 cm's tykkelse.
 - 2 Opptil 4 cm grått siltlag (utvaskingshorisont med iblanding av spredt trekull).
 - 3 Ca 15 cm gråbrunt siltlag med iblanding av spredt trekull.
 4. Hardpakket leire.

Torva så fast og urørt ut.

Det ble stukket med jordbor bak det kullførende området langs skrenten. Det vistes iblanding av trekull til mellom 1 og 2 m i området bak denne, men svakere enn langs skrenten.

Det ble tatt ut en kullprøve for evt ^{14}C -datering fra midt i det renskårete snittet. Stratigrafisk er da denne prøven uttatt i kullaget, mens det under dette synes å være noe utvasket kullstøv i torva.

Det er usikkert hva dette kan ha vært, og evt. hvor gammelt dette er. ^{14}C -datering er trolig påkrevd for å gå videre med noen tolkning. Trekullets dybde i torva kvalifiserer for gjetning om en datering til nyere tid evt middelalder.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Bakken av Hoem Ytre

32/4

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Knut Hoem

Adresse

6408 Aureosen

RØYS/STEINANSAMLING (usikkert fornminne)

Reg nr 26, ØK-kart; AV 112-5-3

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristian Pettersen 22.08.1987

Lokalisering:

Ved begynnelsen av lav, langstrakt tange ut mot Langøya. På ei gressvokst slette, ca 1 m over flomålet. Ca 22 m til stranda/sjøen i SSV, ca 32 m til stranda/sjøen i NV. Se kart s 137.

Terrengets art:

Gress- og lynggrodd delta i sjøkanten.

Beskrivelse:

Samling av skarpkantet og kantrundet stein, godt synlig. Bevokst av gress, mose, lyng og einer. Rundaktig til firkantet i periferien, NV-lige del skjult av einer.

Mål: NV-SØ ca 2,5 m (største synlige tverrmål)

SV-NØ ca 1,5 m (noe antatt skjult av einer)

Høyde ca 0,3 m

Virker jevn og urørt i overflaten. Tydelig opplagt av mennesker. En av de ytterste steiner mot SV ble merket med rødt kryss med spraylakk.

Usikkert fornminne pga svært lav beliggenhet over havet. Form og utseende som det en til vanlig finner ved gravrøyser langs kysten. Kan være opplagt stein i forbindelse med tidligere grøfting i området.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Jendemsvorpa

34/2

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Sigvart Gjendem og Magnus Gjendem

Adresse

6408 Aureosen

MULIG GRAVHAUG, TUFT ELLER BÅTSTØ? (usikkert fornminne)

Reg nr 27, ØK-kart: AV 112-5-3

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristian Pettersen 10.08.1987

Lokalitetsnavn:

Vorpneset

Lokalisering:

Ca 10 m SSØ for naust på Vorpeberget. Ca 12 m fra flomålet i VSV. Se kart s 139.

Terrengets art:

Gress- og lynggrodd nes med oppstikkende bergknauser langs sjøen. Tufta ligger på ei svakt hellende flate ned mot NV. Ca 1,5 m over flomålet.

Beskrivelse:

Vises som to tydelige, overgrodde steinvoller i hovedretning SV-NØ. Vollene buer mot hverandre i endene. S-ligste voll mest markert. Partiet mellom vollene er nærmere horisontalt med noen større stein liggende her (tverrmål opptil ca 0,5 m). Største volls bredde opptil ca 1,5 m, høyde opptil 0,4 m, lengde ca 7 m. Den andre vollen, lengst mot SØ, er noe lavere og mindre utviklet med omtrent samme lengde. Denne vollen synes å være laget i tørrmur. Innvendig rom er ca 2 x 5 m med største bredde på midten og smalnende mot endene.

Det er vanskelig å si hva dette kan ha vært. Nils Gjendem, som bor på stedet, visste ikke hva dette var. Han hadde ikke tidligere hørt om konstruksjoner her.

Anlegget ligner mest på en spissoval tuft, men ligner også på en avlang gravhaug ødelagt i midtpartiet.

Kan dette være ei båtstø, hvor de store steinene i midten kan ha vært støttestein for stolper som skulle holde en oppsatt båt på plass?

Gravhaug eller tuft? Usikkert fornminne, nr. 27, på Vorpneset, Gjendemsvorpa. Sett fra NV. Foto: K. Pettersen.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Jendemsjøen

35/1

Kommune
Fræna

Fylke
Møre og Romsdal

Eier(e)
Kåre P. Gjendemsjø

Adresse
6400 Molde

HULE, (usikkert fornminne)

Reg nr 28, ØK-kart: AV 112-5-4

Flyfoto 8577 N22

Reg v/Kristian Pettersen 10.09.1987

Lokalitetsnavn:

Pehjellhola

Lokalisering:

Ca 100 m Ø for veien Gjendem-Hoem ved Kleivarøra. Ca 40 m SV for høyde 110 moh, Pehjellen. Se kart s 139.

Terrengets art:

Berglendt, bratt ned mot V og med tett vegetasjon av lauvskog. Undervegetasjon av mose og einstape. Hula ligger innerst i ei trang kløft som går omtrent Ø-V og ender opp i Ø.

Beskrivelse:

Øverst i fjellkløfta mot Ø er det nedrast en del store skarpkantede blokker. Dette har i det minste vært medvirkende årsak til dannelsen av hula. Nå ligger disse som en uregelmessig dunge i hulas åpning.

Åpning mot VNV. Dersom en regner at huleåpningen starter i forkant av de nedraste steinene, er åpningen ca 4 m bred nederst. Oppover skråner veggene på begge sider noe mot S og taket får en buet hvelving som i S ender i en nesten loddrett sprekk som fortsetter oppover i spiss vinkel.

Innover fra åpningen ligger på bunnen først blokkene i et belte på ca 7 m's bredde, og deretter en plan flate, skrånende meget svakt ned mot VNV. Denne flata er omtrent likebeint trekantet med spissen mot ØSØ, med vinkelbein hhv ca 1,2 m ytterst og 2,5 m langs sidene. Hele bunnarealet i hula kan sies å være trekantet.

I det innerste parti av hula fortsetter det en smal sprekk innover, opptil 0,5 m bred.

Veggen på S-siden er nesten vertikal med svak helling oppover mot S, mens N-veggen nederst og ytterst er vertikal, men ellers skråner oppover mot S og går over i taket.

Total dybde ca 10 m. Største høyde i åpningen ca 6 m. Største høyde over kulturlag innerst, ca 3 m.

Det ble gravd et stikk ca 0,5 m fra ytterkant av den indre flata, ca 30x30 cm i øvre mål. Øverst fantes det tørr, brun jord, skarpkantet stein og sauelort. Ca 15 cm under overflaten kom en markert konsentrasjon av trekull opptil ca 2 cm tykk og derunder lys brun, steril sand de neste 4 cm overalt hvor en grov. Fra dette trekullaget ble det tatt en kullprøve for evt ^{14}C -datering.

Også før nedrasingen må bunnflaten i hula ha vært relativt liten og ha skrådd ganske sterkt ned mot V. Det er da neppe sannsynlig at dette stedet kan ha vært brukt til annet enn evt et tilfeldig oppholdssted og ikke til bosted.

Adkomsten til hula er bratt og til dels vanskelig.

REGISTRERINGER 1975 I FORBINDELSE MED UTARBEIDING AV ØKONOMISK KARTVERK

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Vågen søndre av Vågøy

33/2

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Magnar M. Gjendem

Adresse

6408 Aureosen

GRAVRØYS

Reg nr R2, flyfoto 1811 K2

Reg v/Geir Tilseth 28.07.1975

ØK-kart: AV 112-5-2

Kontroll v/Anne Stalsberg Alsvik 28.07.1975

Lokalitetsnavn:

Langøya

Beliggenhet:

Ca 30 m NV for flomålet.

Terrengets art.Utsikt:

På svakt nes på S-siden av langstrakt, ØNØ-VSV-gående øy av svaberg. Mye stein rundt røysa. Lyngmark med noen små bjørketrær.

Beskrivelse:

Røys, klart markert, svært tydelig i terrenget. Svakt oval N-S. Avflatet profil og ujevn overflate. 2 groper i N og S. Bygget av kuppelstein med størstemål ca 0,2-0,5 m. Noe mosebevokst.

Mål: 14 m N-S, 12 m Ø-V, h. ca 1 m.

Litteratur:

N.Parelius i Romsdal Sogelags Årsskrift 1963, s.29 (nr. 2).

Foto: 1050:20.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn Gnr./bnr.
Vågen Søndre av Vågøy 33/2

Kommune	Fylke
Fræna	Møre og Romsdal

Eier(e)
Magnar M. Gjendem

Adresse
6408 Aureosen

GRAVRØYS

Reg nr R3, flyfoto 1811 K2.
Reg v/Geir Tilseth 28.07.1975
ØK-kart: AV 112-5-2
Kontroll v/Anne Stalsberg Alsvik 28.07.1975

Lokalitetsnavn:
Langøya

Beliggenhet:
Ca 20 m SØ for flomålet.

Terrengets art.Utsikt:
På rund knaus på N-siden av øya, S for lavere knaus som stuper i sjøen. V for høyeste punkt på denne delen av øya. Lyngmark. Vidt utsyn.

Beskrivelse:
Røys, klart markert og svært tydelig i terrenget. Avrundet profil med nokså bratte sider og grop i toppen (tvm ca 3 m, dy ca 1 m). Bygget av kuppel og kantet stein med størstemål ca 0,2-0,5 m. Mosegrodd med noen einebusker.
Mål: Tvm 15 m, h 1,5 m.

Parelius var i 1967 på ny befaring på stedet og anfører at det er noen steiner på en knaus SV for røysa. Her kunne intet finnes. Parelius kan muligens ha anført feil himmelretning og mener Ø, som er reg nr R4, 1811 K2.

Litteratur:
N.Parelius i Romsdal Sogelag Årsskrift 1963, s.29.

Foto: Leicamappe 1050:22.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn
Kringvoll av Hoem ytre
Gnr./bnr.
32/6, 32/3,6,8

Kommune Fræna	Fylke Møre og Romsdal
------------------	--------------------------

Eier(e) Gunnar H. Hoem

Adresse 6408 Aureosen

SAMLING GRAVRØYSER

Reg nr R4, flyfoto 1811 K2
Reg v/Geir Tilseth 28.07.1975
ØK-kart: AV 112-5-2
Kontroll: v/Anne Stalsberg Alsvik 28.07.1975

Lokalitetsnavn:
Langøya

Beliggenhet:
Ca 30 m NV for flomålet. Ca 60 m Ø for gravrøysa reg nr R3, 1811 K2, på 33/2.

Terrengets art. Utsikt:
På rund bergkolle mot S-siden av øya, der den er landfast ved fjære, Ø for høyden med røys reg nr R3, 1811 K2, på 33/2.

Fornminnets art og Utstrekning:
Samling med 2 gravrøysar i et område orientert 45 x 10 m.

Beskrivelse:
I VSV:

- 1 Røys, nedgrodd av lyng og einer. Uklart markert og ikke synlig i terrenget. Stein merkes med boret under fugletue, over et område med tverrmål ca 3 m, høyde anslagsvis 0,3 m.

- På rund bergkolle ca 40 m ØNØ for 1 ligger:
- 2 Lignende steinsamling, men meget uklarere.

Nr 1 kan være den Parelius omtaler i sin rapport november 1967, "SØ for den store røysa reg nr R3, 1811 K2, på 33/2."

Litteratur:
Muligens reg v/N.Parelius nov 1967, cfr Oldtidsminner i Fræna prestegjeld 1966-67, s 19.

Foto: Leicamappe 1050:23.

Kommentar 1987:
Røys 2 har følgende mål: Tverrmål ca 3 m, høyde ca 0,3 m.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn Gnr./bnr.
Vågen Søndre av Vågøy 33/2

Kommune	Fylke
Fræna	Møre og Romsdal

Eier(e) Magnar M. Gjendem

Adresse 6408 Aureosen

GRAVRØYS

Reg nr R5, flyfoto 1811 K2
Reg v/Geir Tilseth 27.07.1975
ØK-kart: AV 112-5-2
Kontroll: v/Anne Stalsberg Alsvik 27.07.1975.

Lokalitetsnavn:
Langøya

Beliggenhet:
Ca 30 m NV for flomålet.

Terrengets art.Utsikt:
På svak forhøyning i steinmorene i S-kant av myrlendt, lavereliggende flate mot S-siden av øya. Lyngmark og myrlendt terreng.

Beskrivelse:
Røys, uklart markert, nokså tydelig i terrenget. Rundaktig med svakt avmerket profil med noe ujevn overflate. Bygd av kuppelstein og kantet stein med størstemål 0,1-0,3 m. Noen få større steiner. Delvis bevokst med lyng og einer.
Mål: Tvm ca 7 m, h ca 0,3 m.

Parelius regnet røysa som naturdannelse. Det kan muligens være et usikkert fornminne.
I terrenget S for røysa er det mye stein under lyngen, dvs morene.

Litteratur:
N. Parelius i Oldtidsminner i Fræna prestegjeld 1966-1967, s 19.

Foto: Leicamappe 1050-21.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Ytre Hoem

32/felles

Kommune
Fræna

Fylke
Møre og Romsdal

Eier(e)

Felleseie v/Erling Storvik, Knut Hoem, Inga Rødal og Alma Vestaad, Gunner Hoem og Ole Hoem

Adresse
6408 Aureosen

For denne samlingen av fornminner er det skrevet ny registreringsrapport 1987.

SAMLING GRAVRØYSER OG "HUSTUFT", sistnevnte trolig ikke fornminne

Reg nr R6 (1975), flyfoto 1811 K2 (1975)

Reg v/Aud Beverfjord, Elizabeth Peacock og Kristine Johansen 25.08.1987

ØK-kart: AV 112-5-2

Lokalisering:

På toppen av øya Store Kjeholmen

Terrengets art:

Høyt platå på øya. Utsikt over Frænafjorden.

Fornminnets art. Utstrekning:

Samling fornminner bestående av 2 rundrøys, 1 mulig røysrest og 1 "hustuft". Utstrekning ca 50 x 15 m, orientert ØNØ-VSV.

Beskrivelse:

Lengst i SV:

1. Rundrøys. Uklart markert, synlig i terrenget. Flat profil. Bygd av rundet stein (største tvn. 0,2-0,3 m). Lyngbevokst.
Mål: Diam ca 7 m, h 0,4 m.

Ca 7 m Ø for 1:

2. Rundrøys, sannsynlig røysrest. Klart markert. Tydelig i terrenget. Toppet profil. Bygd av runde stein (diam ca 0,3 m). En god del stein fjernet. Bevokst med lyng.
Mål: Diam ca 1,5 m, h 0,5 m.

Ca 2 m Ø for 2:

3. "Hustuft" (steinoppbygging) i en kløft som går VSV-ØNØ. Oppbyggingen er V-formet med åpning mot ØNØ. SØ-veggen dannes av en loddrett bergvegg hvorpå det er lagt 1-2 rader stein (største diam ca 0,5 m). Mot NV en steinvegg bygd opp fra grunnen. En god del stein ligger på utsiden og inntil denne veggen, helt overvokst. Mulig stein fra røys 2. I bunnen finnes enkelte store steiner som kan ha rast ut fra muren.
Mål: Bredde ved inngangen ca 3,7 m, lengde 4,4 m.

Opplysning fra ØK-rapport 1975: "Parelius antar at det kan ha vært uværsskur for sau. Etter det Kristoffer Tornes fortalte, har det ikke vært saubeite på Store Kjeholmen. Tornes hadde snakket med en eldre mann på stedet, han mente det kunne være et skur bygd opp av notkarer. Han kunne ikke huske det hadde sett annerledes ut."

Litteratur: Reg v/N.Parelius. Oldtidsminner i Fræna prestegjeld. Nye registrer
inger i 1966 og 1967, s 5-6.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn	Gnr./bnr.
Storvik av Hoem Ytre	32/2

Kommune	Fylke
Færna	Møre og Romsdal

Eier(e)
Erling A. Storvik

Adresse
6408 Aureosen

RUND RØYS

Reg nr R7, flyfoto 1811 K2
Reg v/Geir Tilseth 04.08.1975
ØK-kart: AV 112-5-2
Kontroll v/Anne Stalsberg Alsvik 04.08.1975

Lokalitetsnavn:
Storhaugen

Beliggenhet:
Ca 170 m NV (340^g) for SV-veggen av driftsbygningen på gården 32/2. Ca 32 moh.

Terrengets art. Utsikt:
På brinken av høyere parti, ca 150 m V for høyeste punkt på dette, rett Ø opp for Storvikneset. Storvika i SV. Terrenget skråner bratt i N-V-S. Lyng, mose og mindre furu. Taket på driftsbygningen på gården, 32/2, skimtes såvidt i SØ. Langholmen i N. Gossa i N-V. Godt utsyn over Julsundet i SV-N.

Beskrivelse:
Rund røys. Noe uklart markert. Godt synlig. Svakt avrundet profil med slake sider. Kantstein synlig i midtpartiet (tvm ca 0,20-0,40 m). I midten to lengre stein reist på høykant (l ca 1-1,20 m). Eierne skal ha bygget varde her. Lyng og mose.
Mål: Tvm ca 4,5, h 0,4-0,5 m.

Litteratur:
N. Parelius i Romsdal Sogelags Årsskrift 1974, s 110-111.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Jendemsvorpa av Jendem

34/3

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Bjørn Gjendem

Adresse

6408 Aureosen

GRAVRØYS - rest

Reg nr R8, flyfoto 1811 K2

Reg v/Geir Tilseth 04.08.1975

ØK-kart: AV 112-5-3

Kontroll v/Anne Stalsberg Alsvik 04.08.1975

Lokalitetsnavn:

Simagardshaugen

Beliggenhet:

I luftlinje ca 15 m SØ for flomålet, ca 45 m N for Simondalsgrova.

Terrengets art. Utsikt:

På S-ende av toppen av rund, bratt knaus som stikker ut i sjøen mot NV. Bevokst med lyng og småfuru. Vidt utsyn, unntatt mot SØ.

Beskrivelse:

Røys, uklart markert og utydelig i terrenget. Langstrakt, orientert Ø-V. Ujevn overflate. I Ø en grop ca 3x4 m, orientert Ø-V. V-lige grop ca 2x4 m, dy. ca 0,5 m, orientert N-S. N-langside særlig uklart markert, mot S, V og Ø står skalker igjen. Ingen stein synlig i overflata, men merkes med jordbor. Dette og at den er så tett nedgrodd av lyng, gjør det vanskelig å få oversikt over den. Det må åpenbart være en sterkt utkastet røys.

Mål: L Ø-V ca 12 m, br N-S ca 7 m, h opptil 0,6 m.

N for røysa merkes med jordbor enkelte spredte steiner. Påvist av Kasper Gjendem.

Kommentar 1987:

Dette er trolig en sterkt utkastet røys.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Jendemsvorpa av Jendem

34/2

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Kasper Gjendem, Magnus A. Gjendem

Inga Marie Magerøy

Adresse

6408 Aureosen

FORNMINNEFELT

Dette området er gått nøyere over i 1987 og nye fornminner er føyd til de tidligere kjente. Se kart s 139.

Reg nr R9, flyfoto 1811 K2

Reg v/Geir Tilseth og Anne Stalsberg Alsvik 04.08.1975

ØK-kart: AV 112-5-3

Lokalitetsnavn:

Simagarden

Beliggenhet:

I luftlinje ca 300 m NNØ for husene på gården. Tuftene ca 11 m SØ for flo-målet.

Terrengets art. Utsikt:

På svak avsats i NV-li og på strandflate. Bærlyng, einer og furuskog. Foran strandlinjen rullesteinstrand.

Fornminnets art. Utstrekning:

Fornminnefelt med 4 røyser og 2 nausttufter i et område ca 130 x 35 m, orientert NØ-SV. (+ 2 gravrøyser og andre strukturer funnet 1987, se Nyregistreringer samt rapport om fosfatanalyse ved T.Herje og J.Fastner.)

Beskrivelse:

I SØ:

- 1 Gravrøys, nokså klart markert og tydelig i terrenget. Rund med avrundet profil. Forsenket midtparti. Stein merkes overalt med jordbor, men ingen synlige. Nedgrodd av bærlyng og einer.

Mål: Tvm ca 5 m, h ca 0,6 m.

Ca 20 m S for 1, på svak avsats, 3 m SØ for NØ-SV-gående sti:

- 2 Lignende røys, men uklarere markert.

Mål: Tvm 5-6 m, h ca 0,8 m. Virker høyere i NV.

Ca 20 m VSV for 2:

- 3 Lignende røys, med mer markert grop (tvm ca 2 m, dy ca 0,3 m).

Mål: Tvm ca 8 m, h ca 0,5 m. Virker høyere i NV.

Ca 55 m SSV for 3:

4 Lignende røys. Litt V for sentrum en grop med tvn ca 0,7 m, dy ca 1 m. I gropa sees stein.

Mål: Tvm ca 9 m, h ca 1 m.

Gropa ble kastet opp av eierne da de var gutter. Intet funnet.

Ca 8 m NV for 1:

Nausttuft a): Tegner seg som en forsenkning mellom 2 parallelle NV-SØ-gående voller. Mot SØ lukkes den ved at forsenkningen er gravd inn i bakken. Åpen mot NV og sjøen. De indre veggene er temmelig bratte. Hjørnene er rette, men avrundede. Bunnen er vannrett. Det indre rommet - forsenkningen måler 7x 3 m. Veggvollenes innvendige høyde er ca 1 m. Vollenes ytre markering er uklar, og vollen er lav. Vollenes bredde 1,5-2 m, 0,1-0,2 m høy. Endene av vollene skrår i NV slakt av mot bakkenivå. Vollene er bygget av jord og stein.

Omtrent kant i kant med og SSV for a)

Nausttuft b): Ligger orientert VNV-ØSØ, vollene er meget lavere og tufta nesten ikke gravet ned i bakken. SSV-lige voll er 8 m lang, 2 m bred og 0,5 m høy. NNØ-lige volls ytterside er uklarere markert og er i VNV-ende "fortykket", slik at den er ca 4 m bred, ellers ca 1,5 m, lengde ca 8 m. Naustets indre er ca 11x3 m. Vollene er bygd av jord og stein. 1 m SSV for SSV-voll ligger en lignende, parallell voll, ca 8 m lang.

Tuftene er i og for seg vanskelige å datere på grunnlag av utseende, men lignende tufter er kjent fra forhistorisk tid.

Parelius' røys nr. 3 må være den fortykkede enden av nausttuft b), som iflg. ham ligger "kloss opptil tuftene av et gammelt naust (eller annen bygning)." Han har ikke med vår nr. 3.

Kasper Gjendem fortalte at ut i Simagarden skal det ha bodd en mann, Simon, visstnok rømt fange e.l., i alle fall en underlig en. Det kan ha vært på 1700-tallet. De hadde gjetten på at tuftene hadde sammenheng med ham. Ca 50 m ØNØ for fornminneområdet er bakken jevn og kan være tidligere dyrket. Husene til Simon skal ha stått lengre opp, fortalte Gjendem.

Magnus Gjendem fortalte til Parelius at det hadde vært stein synlig i alle røysene før, men de var grodd til ettersom det ble slutt med beiting her.

Litteratur:

N. Parelius i Oldtidsminner i Fræna prestegjeld, nye registreringer 1968, s 12-13 (nr 2-5), herværende nr 3 og nausttuftene ikke registrert av ham.

Kommentar 1987:

Dette området ble gått nøyere over ved registreringene i 1987. Det ble da funnet to nye gravrøyser samt en jordvoll og ei steinrekke som begge må være konstruert av mennesker. Jfr. Nyregistreringer.

Ad Nausttuft a: Diskrepans mellom beskrivelse og de faktiske forhold. Denne går på at de beskrevne voller rundt tufta er uklare. Stedet kan tolkes som ei båstø og er usikkert som fornminne.

Nyregistreringer:

- 1 GRAVRØYS (nr 5). Del av fornminnefelt reg nr R9, 1811 K2 (1975).
(Oppdaget under fosfatundersøkelsen)

Registrert ved Kristian Pettersen 28.08.1987

Lokalisering:

Ca 22 m S for røys nr 2, på svakt skrånende flate ned mot NV.

Beskrivelse:

Tydelig i terrenget, overvokst av lyng og einer. Rund i periferien. Noen overgrodde steiner ligger inntil periferien i NV og SSØ. Trolig søkk i midtpartiet, vanskelig å se på grunn av tilgroing. Stikk med jordbor viste steiner over alt i haugfyllen.

Mål: Diam ca 3 m, h ca 0,7 m.

Se separat rapport "Fosfatundersøkelser" ved Torunn Herje og Jørgen Fastner.

- 2 GRAVRØYS (nr 6). Del av fornminnefelt reg nr R9, 1811 K2 (1975).

Registrert ved Kristian Pettersen 28.08.1987.

Lokalisering:

Ca 16 m Ø for røys 1. Ca 2,5 m SØ for kjerreveg. På svakt skrånende flate ned mot veien.

Beskrivelse:

Synes sirkulær i periferien, hvelvet i profil. Stort krater i midten og delvis i utkanten inn mot kjerrevegen. I kraterkanten sees steiner i haugfyllen. Overgrodd av gress, lyng og einer, og med to furutrær i utkanten.

Mål: Diam ca 3,5 m, h ca 0,3 m. Krateret i midten er opptil ca 1,5 m i tverrmål, ca 0,4 m dypt.

Trolig fullstendig plyndret, da krateret i midten går ned i undergrunnen under røysa.

- 3 JORDVOLLER, STEINREKKE. (usikre fornminner)

(Den ene jordvollen oppdaget og undersøkt under fosfat-undersøkelsen. Steinrekken og jordvollen lengst mot NV ble også observert ved hovedundersøkelsen.)

Lokalisering:

På ei plan, torvvokst grusflate som skråner svakt ned mot NV. Inntil bakkehelling opp mot SØ. Ca 60 m fra elva ned gjennom Simondalsgrova i NNØ. Ca 110 m fra sjøen i NV.

Terrengets art:

Grusslette bevokst med furuskog. Opptil 1 m høy undervegetasjon av urter og einer. Bak sletta, i SØ, skråner terrenget kraftig oppover.

Fornminnets art:

Mulige strukturer som kan indikere gårdsanlegg.

Beskrivelse:

Voll 1: Strekker seg i omtrentlig retning NV-SØ-over en synlig lengde av ca 7 m. Bredde opptil ca 2 m, høyde opptil ca 0,20 m. Lav, avrundet profil og noenlunde jevn i bredden. Det ble tatt et ca 0,5 m bredt snitt tvers gjennom vollen i SØ-lige halvdel. Se rapport ved Torunn Herje og Jørgen Fastner.

Ca 8 m ØSØ for voll 1:

Voll 2: Vises tydelig i en lengde av ca 8 m, som en langstrukket forhøyning, opptil ca 1,5 m bred og med høyde opptil ca 0,5 m. Sterkt overgrodd. Noe samband mellom voll 1 og 2 er vanskelig å se, men området her har flere lave tuer.

Voll 2 strekker seg oppover mot foten av bakken.

Steinrekke, trolig steingjerde. Vises som en overgrodd rekke av stein som starter inntil voll 2, ca 1,70 m fra dennes NV-lige ende, og går mot NØ i en lengde av 6,4 m. Med jordbor kjennes minst 12 større stein som synes å være lagt enkeltvis etter hverandre, muligens med småstein innimellom. Bredde opptil ca 0,7 m, høyde opptil ca 0,4 m.

Hele anlegget er vanskelig å tolke. En aktuell mulighet er at dette er strukturer i forbindelse med et eldre gårdsanlegg. Ved fosfatundersøkelsen fikk en størst fosfatutslag i området ved de nevnte vollene. Dette kan være et hint om at vi befinner oss på innmark i nærheten av gårdshusa.

Beliggenheten er svært god, med tørrlendt grusbunn under torva over en vid flate. På denne store grusflata som strekker seg ned til sjøen, er det en rekke forhøyninger som ved avdekking vil kunne vise seg å være fornminne-strukturer. Det er derfor trolig at alle fornminnene i området bør sees under ett, og at området ved en evt. undersøkelse bør underkastes en intensiv gransking over store areal t eks med avdekking av torv.

Det bør i tillegg her også tilføyes at traseen til det veifaret som går mellom Jendemsvorpa og Simagarden, og som går gjennom gravfeltet kan være meget gammel.

Se skisse over fornminnefeltet s 116.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Jendemsvorpa av Jendem

34/2

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Kasper Gjendem, Magnus A. Gjendem,
Inga Marie Magerøy

Adresse

6408 Aureosen

GRAVRØYS

Reg nr R10, flyfoto 1811 K2

Reg v/Geir Tilseth og Anne Stalsberg Alsvik 05.08.1975

ØK-kart: AV 112-5-3.

Lokalitetsnavn:

Vorpneset

Beliggenhet:

150 m NV for V-enden av våningshuset på gården. Ca 45 m SØ for båthus, 9 moh.

Terrengets art.Utsikt:

På SV-ende av lav, NØ-SV-gående knaus på bredt nes som stikker ut i sjøen mot NV. Lav, grasgrodd brem mot sjøen. Dyrket mark i SØ.

Beskrivelse:

Røys, nokså uklart markert, men tydelig i terrenget. Rund, med lav profil og ujevn overflate. Hele røysa er utkastet. En mindre steingard SSV-NNØ tvers over røysa. VNV for steingarden er en grop, ca 4x1,5 m, SSV-NNØ, avgrenset av steingarden og en knaus i V. I S og NØ er det også tydelige groper, den NØ-lige ca 1 m dyp. Steingarden fortsetter ikke bortenfor røysa, og er antageligvis bygd av stein fra røysa. Bevokest med einer langs kanten, ellers bare mosegrodd.

Mål: Tvm 16-17 m, h 1-1,5 m.

Nåværende eier kastet opp NØ-lige grop da de var barn. Kalles "Røysa".

Tradisjon:

Parelius forteller etter gårdens eiere, at oldefaren, lærer Nils Hoem, også kalt Skul-Nils, hadde sagt at denne røysa måtte ingen røre, noe flere visstnok hadde lyst til.

Litteratur:

N. Parelius i Oldtidsminner i Fræna prestegjeld, nye registreringer 1968, s 11 (nr 1).

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Ytre Hoem

32/7

Kommune
Fræna

Fylke
Møre og Romsdal

Eier(e)
Ole Hoem

Adresse
6408 Aureosen

STEINSAMLING, neppe fornminne

Reg nr X1, flyfoto 1811 K2

Reg v/Geir Tilseth 28.07.1975

ØK-kart: AV 112-5-2

Kontroll v/Anne Stalsberg Alsvik 28.07.1975

Lokalitetsnavn:

Hestholmen

Beliggenhet:

Ca 10 m NV for flomålet.

Terrengets art.Utsikt:

På avsats under bergvegg i N, på SØ-enden av øya. Berget er oppstikkende og terrenget faller i terrasser.

Beskrivelse:

Parelius beskriver fenomenet slik:

"På en liten avsats i retning omtrent Ø-V med en lav bergrygg på nordsiden, ligger en ganske stor samling stein, som tydeligvis må være lagt opp av mennesker. Det er for mye til å kunne være rast ut av den lave bergryggen i nord. Den opplagte steinen ligger i lengderetningen ØV, er ca 6 m i denne retning, såes tett lag av stein under. Stedet ligger 10-12 m opp fra fjæra så rester av nausttomt er utelukket, noe som også utelukkes av formasjonens utseende. Det er stor grunn til å tro at det dreier seg om en deformert gravrøys, selv om det nok kunne ha syntes mer naturlig å plassere den litt høyere opp i terrenget, som der kunne synes mer laglig."

Det er vanskelig å forklare steinsamlingen som gravrøys. Den ligger i et område med mye stein under lyngen, slik at en opproting kan gi merkelige formasjoner. Tvilstomt fornminne.

Litteratur:

Reg v/N. Parelius, Oldtidsminner i Fræna kommune. Registreringer i 1966 og 1967, s 3-4.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn

Gnr./bnr.

Ytre Hoem

32/7

Kommune

Fylke

Fræna

Møre og Romsdal

Eier(e)

Ole Hoem

Adresse

6408 Aureosen

ANTATT HELLERISTNING, naturdannelse

(I 1987 ER DENNE VURDERT SOM DELVIS NATURDANNELSE, MEN IKKE HELLERISTNING.)

Reg nr X2, flyfoto 1811 K2

Reg v/Geir Tilseth og Anne Stalsberg Alsvik 18.06.1976.

ØK-kart: AV 112-5-2

Lokalitetsnavn:

Langøya

Beliggenhet:

På bergflate mot SØ, SSV for den store vika på Langøya. Ca 20 m V for flo-målet.

Terrengets art.Utsikt:

På SØ-vendt bergflate på NV-siden av en liten, lun dalsenkning, NØ-SV orientert. Mot NØ en grunn, vid vik i Langøya. Bergfylt øy som er landfast ved fjære sjø. Utsyn over Vågøya.

Beskrivelse:

Helleristningen består av en båtlignende figur og 4 groper. Den ligger 5-7 moh.

Båten er orientert SV-NØ, og danner en uregelmessig båtform sett ovenfra, bredest mot SV. På tvers går det 10 streker som slutter til nedre del, men ikke øvre strek.

Mål: L 1,05 m, br 0,18 m, strekene er 1,5-2 cm brede og ca 0,5 m dype.

Gropene ligger på rekke ØSØ-VNV prependiculart på båtens SV-ende. Ingen huggespor sees, men berget er grovt.

Mål: Tvm ca 5 cm, dy ca 0,5 cm.

Det kan med stor sikkerhet sies at det er naturdannelse. Det er ikke mulig å se huggespor noe sted. Båtfigurens indre har annen, mer homogen bergart enn berget rundt, som har striper med kvartsitt. Det indre ligger dessuten noe lavere.

Tverrstrekene synes å være slitasje rundt sprekker i berget. En slik, ikke nedslitt, sprekk sees. Tverrsnittet er V-format. Lengdestrekene har V-format tverrsnitt.

Gropene er det en lettest kunne anse som ekte helleristninger. Det er imid-

Iertid flere lignende groper å se. I en av dem sees en nedslitt? kvartsittfleck. Figurene ble funnet da adjunkt Moe hadde en skoleklasse med på ekskursjon. En av elevene oppdaget dem. Funnet ble straks meldt Videnskabselskabets Museum.

Litteratur:

Topografisk arkiv: Brev fra adjunkt Konrad Moe 13.10.1975.
Romdals Budstikke 18.09.1975.

Foto: Leicamappe 1050:11-19.

Kommentar 1987:

Rammen som danner båtfigurens ytterkontur er utvilsomt naturdannet evt. kan mennesker ha hjulpet til for å få den "klarere". Flere lignende slike fins på berg i området. Tverrstrekene derimot kan neppe være naturdannet og må antas innhogd.

UNIVERSITETET I
TRONDHEIM
VITENSKAPSMUSEET
ARKEOLOGISK AVDELING

Gårdsnavn Gnr./bnr.

Bakken av Hoem Ytre 32/4

Kommune Fræna	Fylke Møre og Romsdal
------------------	--------------------------

Eier(e) Knut Hoem

Adresse 6408 Aureosen

*NATURDANNELSE - tidligere registrert som gravrøys
(I 1987 VURDERT SOM USIKKER GRAVRØYS.)*

Reg nr X4, flyfoto 1811 J4
Reg v/Geir Tilseth 04.08.1975
ØK-kart: AV 112-5-2
Kontroll v/Anne Stalsberg Alsvik 04.08.1975

Lokalitetsnavn:
Reithaugane

Beliggenhet:
Ca 35 m S for røys 1 i samling fornminne, reg nr R14, 1811 J4, på samme bruk. Ca 25 m Ø for flomålet.

Terrengets art. Utsikt:
I myrlendt terreng som skråner slakt mot V og sundet over mot Langøya. I Ø et knauset bergdrag. Vidt utsyn. Lyngmark.

Beskrivelse:
Parelius registrerte her en lav, utkastet røys med tvn ca 7 m, h ca 0,5 m. Det er tvilsomt om det dreier seg om et fornminne. Hele terrenget består av rullestein av varierende størrelse dekket av lyng. Det er en meget svak forhøyning på stedet, og hvis det skulle være flyttet stein, slik at stein ble lagt bar, ville lignende dannelser bli til.

Tegner seg nå som en rund, lav steinflekk i lyngområdet. Det er en meget svak forhøyning, men midten av røysa ligger lavere enn markoverflaten. Steiner av varierende størrelse med størstemål fra 0,5-0,4 m.
Mål: Forsenkningens tv.m. 5 m, forhøyningens tv.m. anslagsvis 7 m.

Litteratur:
Reg v/N.Parelius, Oldtidsminner i Fræna prestegjeld. Nye registreringer i 1966 og 1967, s 8 (nr 4).

Kommentar 1987:
Røysa bør trolig oppfattes som ei gravrøys inntil det er foretatt undersøkelser som kan si noe mer.

FORNMINNER UTENFOR, MEN I UMIDDELBAR NÆRHET AV TERMINALOMRÅDET

Det synes riktig her å gjøre oppmerksom på at det også ligger registrerte fornminner (gravrøyser) i umiddelbar nærhet utenfor terminalområdets grenser i N og S i nærheten av sjøen, se inntegning på kart s 137 og 139 henholdsvis reg nr 1811 J4, R14 og 1811 K2, R11.

Det er videre sannsynlig at det tilstøtende areal til grensen for terminalområdet ved Reithaugane i N kan inneholde steinalderlokaliteter.

ØVRIGE OPPLYSNINGER

På Jendemsvorpa skulle det, ifølge Kasper Jendem, være funnet tildannet flint flere steder på gården. Noe kan være de funna som er innsendt herfra til Vitenskapsmuseet tidligere, mens noe kan være fra andre lokaliteter.

En fikk ved undersøkelsene også opplysninger om at det tidligere skulle være observert "runer" på ei bergflate ved et naust SV for der Hesteholmleira begynner S for Hestholmen. Det ble lett etter disse ved undersøkelsen med negativt resultat.

TILLEGG

Ved undersøkelsene har en også observert en del kulturminner fra nyere tid som ikke er automatisk fredet etter loven.

Disse er:

Rydningsrøyser, særlig rundt Storkvika.

Veifar, t eks fra Simagarden til Jendemsvorpa (traseen kan være meget gammel).

Steinbru, på Simagarden.

2 demninger for vannforsyning, på Storkvik.

Steingjerder, mange rundt Storkvik, ved Jendemsvorpa mv.

Naustmur, i Storkvika.

Båttø, i Storkvika, nedenfor naustmuren.

Torvløe-tuft, S for Reithaugane.

Steinsamling (rester etter kvernhus-fundament ifølge Mathias Hoem) nedenfor veien ved innerste del av Hesteholmleira.

Disse er ikke kartfestet.

Ved vegkrysset, hvor vegen til Vågøy tar av fra veien Gjendem - Aureosen, skal det ifølge Ole Hoem, tidligere ha ligget en tjærehjell (tjæremile). Stedet heter Hjellen i dag. Ole Hoem fortalte også om funn han hadde gjort av en svær tømmerstokk, tilspisset i ene enden. Denne ble funnet under oppdyrking av myra S for veien mot Aureosen, like utenfor terminalområdets NØ-lige utkant.

7.2 FOSFATUNDERSØKELSER

ved Torunn Herje og Jørgen Fastner

FORANLEDNINGEN TIL UNDERSØKELSEN

- Behovet for å komme nærmere spørsmål knyttet til forholdet mellom gravfelt fra jernalder og bosteder.
- Finne letemetoder som kan være velegnet i jakten på bosteder som ikke har etterlatt synlige strukturer på overflaten.

For midtalternativet sto opprinnelig Vågøya i Fræna sentralt. Vågøya ble ansett som et velegnet område for våre undersøkelser. Relativt sentralt på øya ligger et gravfelt. Med utgangspunktet i dette ønsket vi - ved hjelp av fosfatanalyser (spottest) å finne indikasjoner på bosteder. Med sjø på alle kanter, representerte øya et naturlig avgrenset leteområde.

Planene ble forandret, og vi måtte inn med de samme problemstillingene på fastlandssiden, - alternativ Storvik. Innenfor dette område pekte et fornminnefelt på Jendemsvorpa av Jendem, gnr. 34/2, (reg ref R9, 1811 K2) seg naturlig ut. Mellom sjøen i NV og et relativt bratt høydedrag i SØ var her registrert 4 gravminner og 2 nausttuffer. (Under vår registrering ble nok en røys registrert (røys 5)). Gjennom gravfeltet går en sti, - mulig et gammelt veifar mellom gårdene Hoem og Jendem.

PRAKTISKE OPPLYSNINGER

Feltarbeidet foregikk i perioden 3.-7. august (hvorav 3. og 7. august var reisedager). Følgende personer deltok: Torunn Herje og Jørgen Fastner.

REFERANSER

Kart: ØK AV 112-5-3, AV 112-5-4
 Flybilde: R9, 1811 K2
 Tegninger: Oversiktsskisse - fosfatkartlagt område (vedlegg 1)
 Oversiktsskisse - strukturer, sjakt, prøvestikk (vedlegg 2)
 Profiltegninger (vedlegg 3)

UNDERSØKELSEN

Metodisk og praktisk opplegg

Jordsmonnet i undersøkelsesområdet var grunt, og besto av et ca 10-30 cm tykt moldjordlag over et kompakt steinlag. Med jordboret kunne vi ikke komme dypere ned enn til overgangen mellom disse lagene. Av den grunn ble det tatt kun en prøve i hvert prøvestikk, alle i overgangen mellom moldjord/steinlag. 4 prøvestriper ble lagt ut (se vedlegg 1):

- A: Fra nausttuff b, i SV-lig retning, parallelt med - og ca 15 m NV for stien. Lengde 50 m. Prøve hver femte meter.
 B: Fra et punkt på stien, ca 15 m SSV for skjæring mellom stien og bekken, i SØ-lig retning. Lengde 70 m. Prøve hver femte meter.

C: Fra et punkt på stien, ca 15 m SSV for B, i SØ-lig retning.

Lengde 70 m. Prøve hver 5.m.

D: Fra B-55, gjennom C-55, i SV-lig retning. Lengde 35 m. Prøve hver 5.m.

I tillegg ble det tatt prøver innenfor vollene i nausttuftene (alle negative), og ellers enkelte spredte prøver.

Spot-test fosfatanalyse

Til analysering av jordprøvene for fosfat ble anvendt spot-test som beskrevet av Bakkevik, Stavanger Museum. Gradering av resultatene med en skala fra 0 til V var påtenkt, men som følge av prøvenes lave fosfatinnhold kom bare verdiene 0, I og II til anvendelse. Ingen reaksjon ble vurdert til 0, antydning til blåfarge I og blåfarging med antydning til radiale stråler til II. Vurderingen ble foretatt etter sammenligning med blindprøve (test uten jordprøve), og graderingen notert etter vurdering av både den kjemiske reaksjons forløp og det endelige resultat. Fikseringen av resultatet ble foretatt ved først å fjerne jordprøvene med destillert vann fra sprøyteflaske og deretter trekke papiret gjennom en oppløsning av 10% natriumcitrat. Denne fiksering fjernet en del av blåfarging, og dette hadde sammenheng med de på forhånd dårlige utslag på fosfat.

Problemet med det kompakte steinlaget i området gjorde det umulig å bedømme dybdevariasjonene i fosfatinnholdet for hvert enkelt stikk. De gravde prøveruter med dybder inntil 55 cm viste dog at det største utslag kom i overgangen til steinlaget, og at prøvene herfra dermed ville kunne gi et noenlunde korrekt bilde av eventuell fosfat i området. Ytterligere fosfat må antas å være vasket gjennom steinlaget og dermed utenfor rekkevidde til test.

Resultat

Resultatene av prøvene framkommer av oversiktsskisse, vedlegg 1. Det naturlige fosfatinnhold i jorda var svært lavt. De fleste prøvene ga overhode ingen resultat. Verdien II ble derfor tolket som indikasjon. Ut fra skissen, vedlegg 1, ser en at området rundt B og C 55 markerer seg med hensyn til fosfatinnhold. I C-45, 50, 55, 60 ble det av den grunn gravd prøveruter på 30 x 30 cm. Profilene, -rute C 50 og 55 framgår av profiltegning, vedlegg 3. I rute C-55 ble påvist kull. Rutene C-45 og 60 hadde samme lagfølge som rute C-50, og ble ikke tegnet. Fra profilene i hver rute ble det så tatt ut 5 fosfatprøver, med 10 cm avstand. I rutene C-45 og 60 var alle negative.

Rute C-50: 10 cm under overflaten: I. De øvrige negative

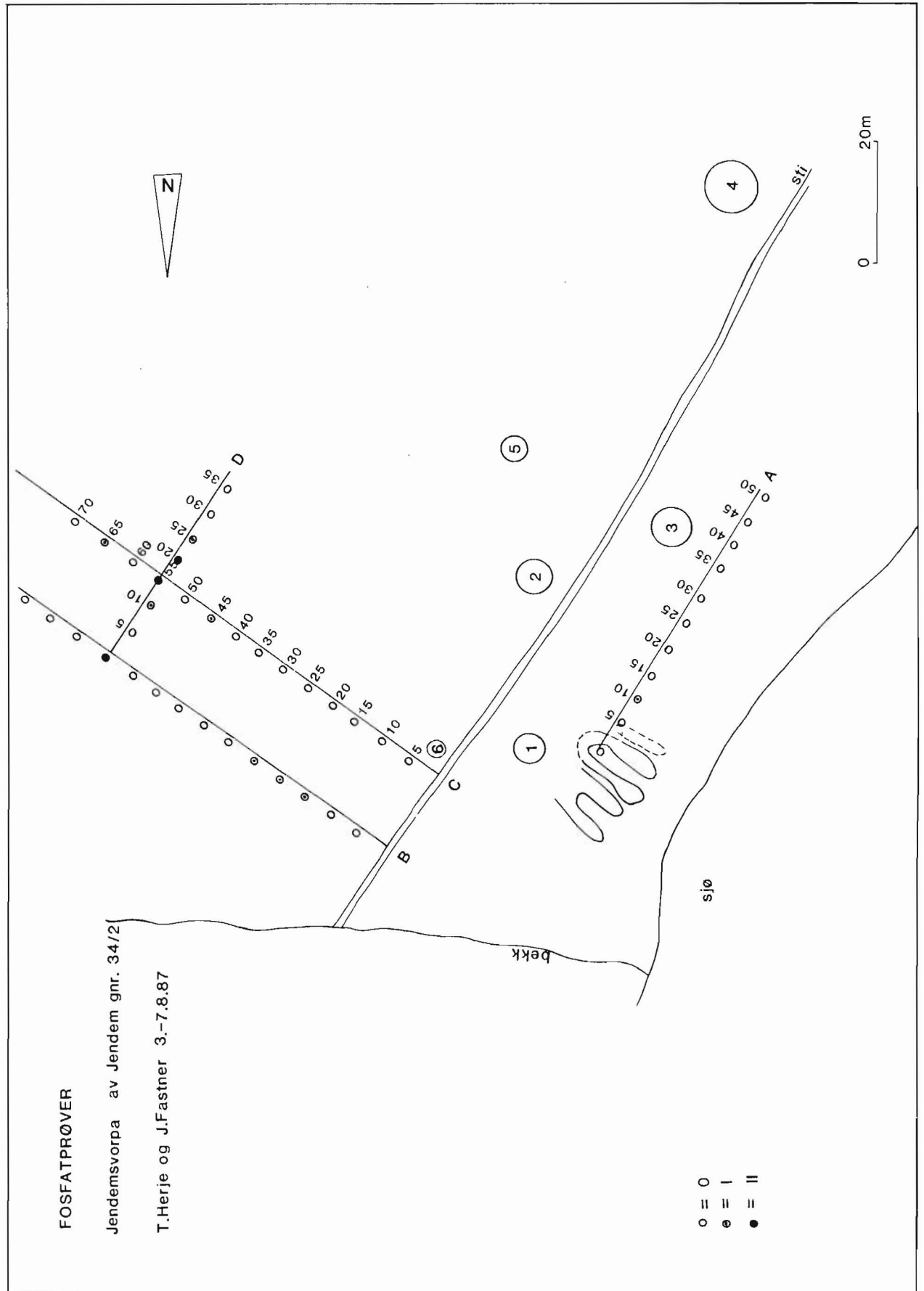
Rute C-55: 10 cm under overflaten: I.

20 cm under overflaten: II. De øvrige negative

Linje D ble lagt fra punkt B-55, gjennom C-55, i SV-lig retning i en lengde av 35 m, for å få en avgrensning i denne retningen. Bildet ble ikke endret.

Videre ble det tatt 5 prøver innenfor ca 1 m radius rundt C-55, alle ga verdien II.

Fosfatinnhold som kan gi indikasjon på aktivitet synes å være svært konsentrert til området rundt C-55. Fosfatutslaget her var utslagsgivende for at vi valgte å grave prøveruter i dette området. Som det framgår av profiltegningen (vedlegg 3) ble det da også påvist et tydelig kullag i rute C-55.

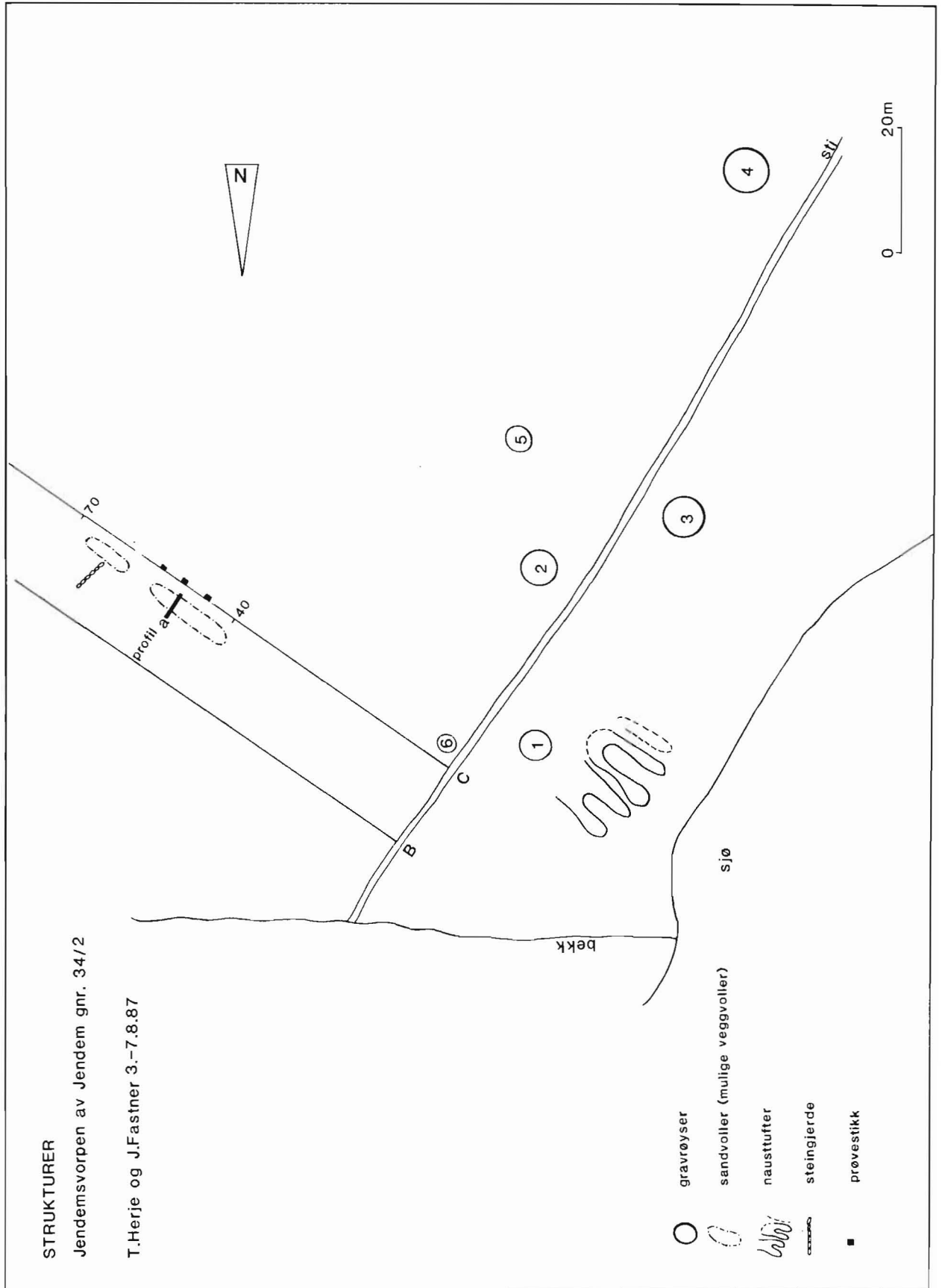
Veggvoller/steingjerde

Innenfor undersøkelsesområdet, mellom linjene B og C - ca 60-65 m ØSØ for stien, kunne sees en 6-7 m lang steinrekke, orientert NØ-SV. Steinrekken syntes å gå ut fra noe som kunne være en jordvoll, orientert NV-SØ. Prøvestikking med jordbor bekreftet teorien. Under torva kom vi her ned på et lag lys-gul sand, ca 20-30 cm tykt. Da vollen var svært vanskelig å følge på overflaten, forsøkte vi å få en avgrensning av denne sandforekomsten ved hjelp av jordbor. Det er trolig to adskilte sandvoller, begge orientert NV-SØ, bredde ca 1-2 m. Den NV-lige er trolig ca 15 m lang, den SØ-lige (som steinrekken synes å gå ut fra) ca 8 m lang. Avstanden mellom dem er ca 4 m. En 0,5 m bred og ca 2 m lang sjakt ble gravd gjennom den NV-ligste vollen, og profilen tegnet (se vedlegg 3). På grunn av problemer med røtter, fikk vi ikke fullført hele sjakta. Fosfatprøver fra ulike lag i profilen ga kun utslag i øvre del av steinlaget under jordvollen (ca 40 cm under overflaten). Da disse vollene kunne representere veggvoller i hus, forsøkte vi å påvise tilsvarende i områdene SV og NØ for disse, uten resultat.

KONKLUSJON

Formålet med undersøkelsen var å få indikasjoner på bosted i tilknytning til gravfeltet/nausttuftene. Vi mener å ha fått det. Ved hjelp av fosfatprøverprøvestikk og -sjakt, mener vi å ha sirklet inn et aktuelt område for videre undersøkelser. Tilsammen tyder høyt fosfatinnhold, kull i prøvestikk, opplagte sandvoller og steinrekken på en aktivitet på stedet som bør undersøkes nærmere. Hvorvidt det er jernaldergården, eller spor etter yngre aktivitet er foreløpig umulig å si noe sikkert om. (Navnet Simagarden tyder på at det kan ha ligget en husmannsplass her i nyere tid.)

For å komme nærmere svaret, bør et større område - minimum 40 x 40 m flategraves. Kun på denne måten vil en få vurdert eventuelle strukturer i sammenheng. Da området er tildels kraftig tilvokst av tildels større trær, vil dette bli et ganske tidkrevende og komplisert arbeid.

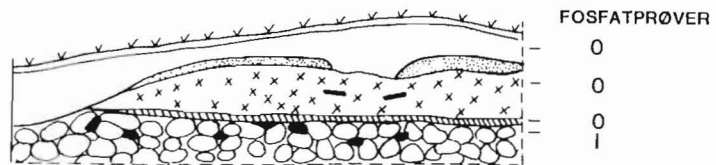

Jendemsvorpa av Jendem gnr. 34/2

T.Herje og J.Fastner 3.-7.8.87

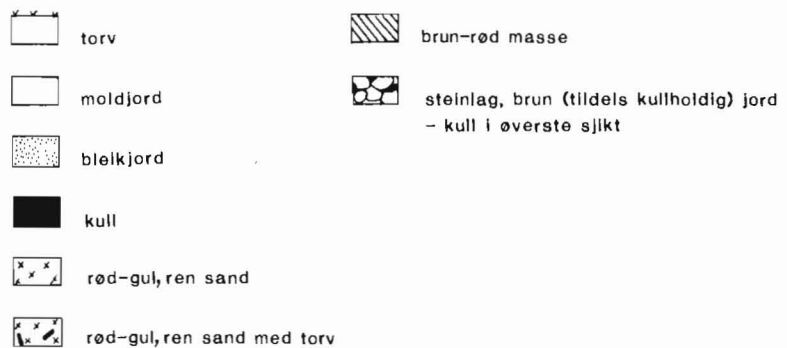
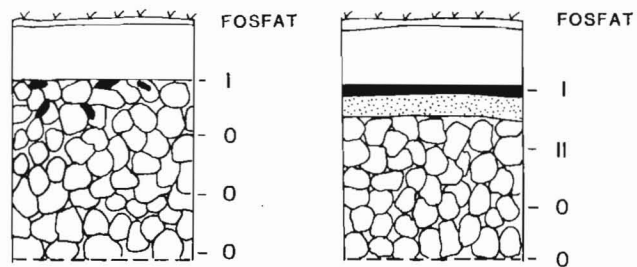
PROFIL, SJAKT GJENNOM SANDVOLL

M 1:20

PROFIL, PRØVESTIKK PÅ C, 50, 55

M 1:10

7.3. GARDSHAUGREGISTRERING

ved Birgitta Wik

Registreringene ble utført av Aud Beverfjord og Birgitta Wik 1.-3. juni 1987

Innenfor utbyggingsområdet var det helst på tunet på Storvik, gnr 32/2, en kunne vente å finne en gardshaug. Det ble imidlertid ikke funnet noen gardshaug her. Da vi vet lite om utbredelsen av gardshauger i Møre og Romsdal, ble det som en sammenligning også lett etter gardshauger på tunene på gnr 32/1, 32/4 og 32/7. På garden mente man at de eldste husene hadde stått rundt bolighuset på gnr 32/1. I området var det også spor etter tufter, men noen gardshaug kunne ikke påvises. Det ble heller ikke påvist gardshaug på bnr 4 eller 7.

På gnr 32/7 fikk vi opplysninger om at det skulle være tykke jordlag. Disse viste seg ved undersøkelse å være en åkerrein. Denne kan være en del av en jernaldergard på Ytre Hoem, og da være med på å belyse utbyggingsområdet i jernalderen.

Åkerrein

På gnr 32/7 var det observert et over 1 m tykt jordlag ved grøfting tidligere i år. Dette var i åker nedenfor og SØ for bolighuset. Området lå akkurat der hvor åkerflaten begynte å skråne nedover. Jordborstikk viste også at det var tykt jordlag i området. Det var ikke mulig å komme ned med jordbor utenfor det grøftete området. Mathias Hoem ble derfor engasjert til å grave en grøft i området med maskin, slik at vi kunne undersøke hva jordlaget representerte.

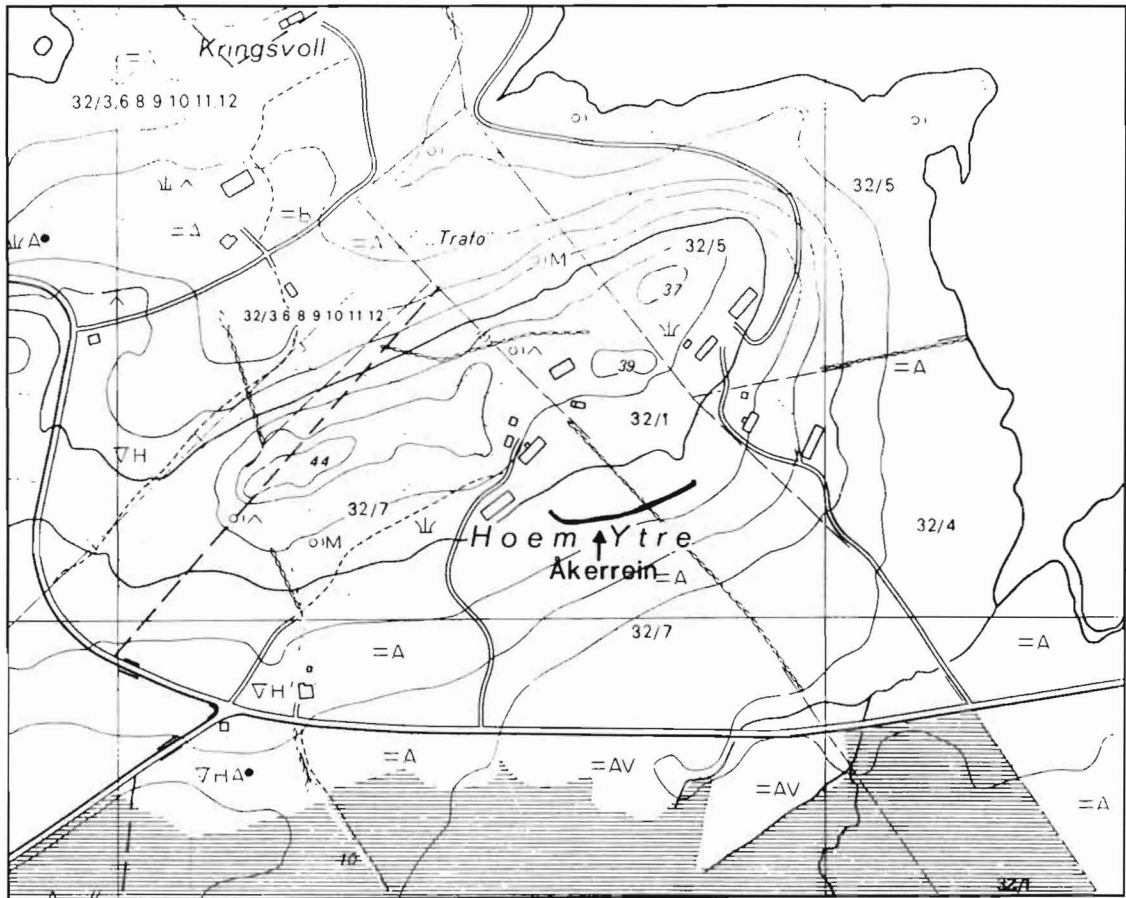
En 1,5 x 5 m stor sjakt ble lagt i NNV-SSØ-lige retning der hvor grunneieren, Ole Hoem, mente at jordlaget var tykkest. Sjakta måtte imidlertid legges ovenfor grøfta. Sjakta ble lagt vel 50 m SØ for bolighuset på garden.

Øverst var et ca 0,1 m tykt lag med grastorv og matjord. Under var et 0,8 m tykt homogent matjordlag. I dette var det kun få små steiner. Det kunne ikke observeres noen lagdeling. Under matjordlaget var et ca 0,1 m tykt lag av tung, leirholdig, mørk jord (gammel markoverflate). Det var blandet med noe finkornet sand. Laget gikk ned i bølger i undergrunnen. Dette må være pløyespor. Undergrunnen besto av en blandet masse av grus og småstein (aur).

Det ble tatt jord- og kullprøver (T 21091) fra pløyespor, den gamle markoverflata og fra det tykke matjordlaget.

Jordlaget var således en åkerrein. Den fortsatte videre inn på gnr 32/1. I terrenget kunne også flere åkerreiner sees, bl.a. nedenfor låven på gnr 32/4. Her viste jordborstikk at jordlaget var ca 0,4 m tykt.

Opplysninger ved Knut Hoem og Ole Hoem.

Utsnitt av ØK AV 112-5-2 med inntegnet åkerrein. Gjengitt med tillatelse av NGO.

7.4 MARINARKEOLOGISK BEFARING AV TO MULIGE TERMINALOMRÅDER VED STORVIK OG VÅGØY, FRÆNA KOMMUNE, MØRE OG ROMSDAL

Utført av Molde Dykkeklubb og Jarle Sanden, Romsdalsmuseet.

Rapport ved Jarle Sanden

BEFARING

På bakgrunn av tildelte kart med klar geografisk avgrensing av undersøkelsesområdet, ble det 1. september 1987 foretatt ei befaring til det aktuelle området. Deltagere var: Hans Fjørtoft, Molde Dykkeklubb og Jarle Sanden, Romsdalsmuseet. Hele det aktuelle området: Jendemsvorpa med Geitholmen, Storkvika, Langøyvågen/Langøya og Vågøya, ble befart til fots.

Hensikten med befaringen var følgende:

- 1 Bli kjent med farvann, strandsonen, natur- og kulturlandskapet i området.
- 2 På denne bakgrunn å bestemme prioriterte områder for dykking.

Foruten observasjoner i felten, bygger rapporten på lokalhistorisk litteratur og delrapport fra Molde Dykkeklubb ved formann Hans Fjørtoft, datert Molde 6.10. 1987.

Arbeidshypotese - historiske forhold

De første spørsmålene det var naturlig å stille med tanke på muligheten av å gjøre marinarkeologiske funn, var disse:

- Hvilke land- eller sjøbaserte næringer/aktiviteter kan ha etterlatt seg spor i sjøen?
- Hvor er det naturlig at slik virksomhet kan ha vært lokalisert?

Med utgangspunkt i generell lokalhistorie var det naturlig å undersøke området med tanke på disse aktivitetene:

- 1 Trelasthandel på 15- og 1600-tallet med Holland og England som viktigste eksportland.
- 2 Ankerplasser - naturlige havner i seilskutetida, 15-1800-tallet.
- 3 Fiskeriene fra forhistorisk tid til ca 1900.

Vurdering av disse aktivitetene i forhold til Storvik-Vågøy området.

1 Trelasthandel

Fra 1590 åra er det registrert sager i området, nærmere bestemt på Åndal. Utover på 1600-tallet øker antall sager litt, på Jendem og Helset. Det interessante i vår sammenheng er hvor utskipningsplassene kan ha vært. Dette er det dessverre ingen sikker kunnskap om i dag. Tar vi utgangspunkt i landskapet gir det to sannsynlige svar. For det første: området i og ved Jendembukta. For det andre: på motsatt side av halvøya, i eller ved Aureosen. Ut fra seilings- og farvannene ved disse stedene tror jeg Jendemsvorpa er det mest sannsynlige. Men i disse vurderingene behøver det ikke være snakk om enten eller.

Både geografi og stedsnavn lokalt kan gi holdepunkter for at andre steder var bedre egnet som utskipningssteder for trelast, men de ligger utenfor det aktuelle undersøkelsesområdet her.

De marinarkeologiske undersøkelser i Jendemsvorpa ga ingen klargjørende svar. Molde Dykkeklubb foretok undersøkelser her over to dager, 9. og 12. september. Det ble gjort funn av tallerkener, flaskeskår, sko, taurester, trerester og krukkeskår, men alt ser ut til å være fra 1900-tallet.

Tidligere og uavhengig av denne undersøkelsen, er Museet kjent med at det er foretatt sportsdykking i området. Da ble det funnet rester av et stokkanker, flaskeskår, flasker og krukkefragmenter fra før 1900. Dette gir visse konkrete indisier på eldre skipsfart og handel i området.

Konklusjon:

Innenfor det avgrensa undersøkelsesområdet er det ikke gjort så mange funn at de med sikkerhet gir oss kunnskap om den gamle trelasthandelen i Julsundet.

2 Ankerplasser

Med ankerplass menes naturlige havner som seilskuter langs norskekysten kunne oppsøke, dels som nødhavner i dårlig vær, dels som naturlige havner for ulike former for handelsvirksomhet. I slike havner var det som regel fortøyningsbolter i land. Ut fra de dominerende vindforholdene i dette området i sommerhalvåret, med S-SV og S-SØ-retninger, er det naturlig, også historisk sett, å tenke seg å finne de beste havnene på sørsiden av Julsundet, på øya Gossen i Aukra kommune. Tar vi for oss Norges Sjøkartverks publikasjon "Den Norske Los" blir denne teorien bekreftet. Umiddelbart utenfor det aktuelle undersøkelsesområdet, ved Vågøykirka, anviser DNL en ankerplass ... "I bukta N for kirken på E-siden av Vågøy er god ankerplass for mindre fartøyer, dybde 10-14 m, sandbunn."

På bakgrunn av lokale tradisjonsopplysninger ble det likevel bestemt å foreta en dykkeundersøkelse ut fra ankerplassmuligheten i Kongsholmbukta på nordøstsiden av Vågøya. Det ble dykket der 13. og 26. september uten å gjøre funn av interesse. I dykkeklubbens rapport går det fram at undersøkelsen ble noe begrenset på grunn av et flytende skjellanlegg i bukta, og fordi bunnen er dekket av et slamlag.

På sørvestsida av Vågøya, mot Julsundet, ble det dykket 20. og 27. september, samt 3. oktober, nærmere bestemt ved Øyastøin, Vågøyskjæret, Svartskjæret, Steinskjæret og Notskjæret. Dykkingen ble foretatt på dybder fra 1,5-18 m uten å finne marinarkeologisk materiale. Ved Øyastøin ble det funnet rester fra nyere ro- og seilbåter, fordi dette var stoa for bjørnsundingene når de skulle til Vågøykirka.

Konklusjon:

Innenfor undersøkelsesområdet er det med de nevnte forbehold ikke funnet marinarkeologisk materiale som bekrefter at det har vært viktige ankerplasser i området i seilskutetida.

3 Fiskeriene

Generelt for området har fiskeriene etter torsk og sild vært de økonomiske hjørnesteinene i sjøbruket. For Julsundet spesielt har særlig laksefiske og seifisket kommet i tillegg som viktige ressurser, både fra et sjøbergings- og et salgssynspunkt. Stedsnavnet Jendemsvorpa forteller konkret at det der har vært kasteplass for not (laksenot) tilbake i forhistorisk tid. Generelt kan det ikke forventes å finne særlig marinarkeologiske minner fra fiskeri- og fangstvirksomhet i sjøen i dette området i dag. Men i den grad norske eller utenlandske oppkjøperfartøy har vært i området, har de nok etterlatt seg keramikkskår, krittpipefragmenter, flasker etc. Jendemsvorpa og Vågøybukta er de naturligste plassene å forvente funn. Men med forbehold om hva som kan skjule seg i

havbunnen i Vågøybukta, ble det ikke gjort funn i Jendemsvorpa, eller i noen av de andre undersøkte områdene: Ved Langøya, Kjelholmen, Storvikneset og deler av Storvika. Området ved Langøyskjæra ble undersøkt ned mot 30 meters dybde for å se på sokkelen foran disse skjærene.

Konklusjon:

Innenfor det undersøkte området er det ikke gjort funn av marinarkeologisk kildemateriale som vitner om fiskerier, fiskehandel eller andre sjøbruksnæringer.

OPPSUMMERING

I undersøkelsesområdet: Jendemsvorpa, Storvik, Vågøy, har Molde Dykkeklubb og Romsdalsmuseet, ved de relativt overfladiske marinarkeologiske undersøkelserne, ikke gjort registreringer eller funn av historisk interesse, som beretter om tradisjonelle næringer som trelast, skipsfart/ankerplasser eller fiskerier. Det er heller ikke registrert skipsvrak som ved forlis eller på annen måte har forulykket i dette farvannet.

7.5 VEGETASJONSHISTORISKE UNDERSØKELSER I STORVIK-OMRÅDET, FRÆNA, MØRE OG ROMSDAL

ved Synøve Fjeldstad Selvik

7.5.1 Innledning

Undersøkelsen er en del av det arkeologiske registreringsprosjektet som utføres i Fræna i 1987 i forbindelse med planlagt ilandføring av gass fra Haltenbanken (se s 20). Arbeidet utføres ved Arkeologisk avdeling, Vitenskapsmuseet, Universitetet i Trondheim, (UNIT), og etter avtale har lokaler ved Botanisk Institutt, AVH, UNIT, vært daglig arbeidsplass. Det foreliggende arbeidet må oppfattes som et forprosjekt, og formålet har primært vært å kartlegge muligheten for å gjennomføre pollenanalytiske undersøkelser i Storvik-området.

7.5.1.1 Planlegging

Arbeidet skal utgjøre 38% av et 8 måneder langt engasjement der innsatsen fordeles på undersøkelser i tre områder langs kysten av Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal. Områdenes muligheter ved pollenanalytiske undersøkelser skal utredes ved:

- feltarbeid i form av befaringer og prøvetaking
- laboratoriearbeid i form av materialebeskrivelse, preparering og analyser i den utstrekning tidsrammene tillater
- tolkning av de samlede resultatene

Til sammen vil undersøkelsene danne grunnlag for vurdering av lokalitetenes muligheter og deres verdi som kilde til kulturhistorisk kunnskap, og av områdets totale datapotensiale.

Arbeidet er delt i to faser: en innledende fase til og med utarbeidelse av rapport, og en fase med utfyllende etterarbeid i laboratoriet. Første fase utgjør

ca 7 ukeverk og omfatter planlegging, feltarbeid, forberedende laboratoriearbeid, eventuelle analyser og rapportering. Andre fase vil utgjøre ca 6 ukeverk, og vil omfatte supplerende analysearbeid, grafisk framstilling av resultater og supplerende skriftlig framstilling. Så langt materialet tillater det i første fase, vil områdets forskningspotensiale bli vurdert i forhold til bestemte problemstillinger:

- omgivelsenes historie i lokal sammenheng
 - 1) i tilknytning til registrerte kulturspor
 - 2) gjennom påvisning av kulturspor som ikke er registrert gjennom arkeologiske undersøkelser
- omgivelsenes historie i regional sammenheng gjennom utredning av et totalt vegetasjonshistorisk bilde

Problemstillingene i tilknytning til kulturspor er utformet mer detaljert i samarbeid med prosjektleder.

7.5.1.2 Lokal vegetasjonshistorie

Undersøkelsene i Storsvika er konsentrert om eldste del av mesolitikum, fram til ca 9000 ¹⁴C-år før nåtid (se kapittel 5.). I tilknytning til kulturspor fra denne perioden vil pollenanalyse bli brukt til å undersøke to aspekter ved den lokale vegetasjonshistorien:

- Hvilke muligheter har omgivelsene gitt i form av ly og plantemateriale til forskjellige formål, f.eks. mat og brensel?
- Hvordan har bosetningen påvirket vegetasjonen på stedet?

Hittil uoppgagete kulturspor kan tenkes registrert i form av:

- nye spor etter tilholdssteder
- tegn på jordbruksaktivitet

Ved utredning av lokale forhold bør materialet hentes fra lokaliteter så nær kultursporene som mulig, eventuelt fra kultursporene selv. Slikt materiale kan ventes å reflektere de lokale forholdene, mer eller mindre bestemt av menneskelig aktivitet på stedet. Jordbruksaktivitet kan som regel registreres ved hjelp av indikerende pollentyper, men for undersøkelse av menneskelig tilhold uten jordbruk, må metodene utprøves. Registrering av kullstøv i pollenpreparatene har vist seg nyttig i påvisning av menneskelig aktivitet. I tillegg kan det tenkes at vegetasjonen på og ved et tilholdssted har hatt særpreg som kommer til uttrykk i pollendiagrammene. Spesielle typer vegetasjon kan ha vært foretrukket, og vegetasjonen ved f.eks. en boplass kan ha fått en spesiell utforming gjennom menneskelig påvirkning.

For at eventuelle typiske trekk i diagrammene skal kunne oppdages, bør resultatene fra et større antall lokaliteter, eventuelt også fra flere områder, sammenlignes. Materialet bør dessuten sammenlignes med resultater fra andre typer lokaliteter.

7.5.1.3 Regional vegetasjonshistorie

Andre typer lokaliteter til sammenligningsgrunnlag bør velges fra steder hvor vegetasjonen ikke har vært utsatt for intens menneskelig påvirkning i den perioden som undersøkes. Slike lokaliteter vil også egne seg for undersøkelse av den generelle vegetasjonshistorien i området. Den vegetasjonshistoriske forskningen ved Botanisk Institutt, UNIT, har blant annet omfattet treslagenes innvandring til Trøndelagsområdet (Hafsten 1987). Muligheten for å kunne påvise og datere innvandringen av hassel (*Corylus avellana*) er vurdert i det

foreliggende arbeidet.

Både i arkeologisk og naturhistorisk forskning i et kystområde er det viktig å kjenne landhevningens forløp. Under befaringene ble mulighetene for å utrede områdets strandforyvning vurdert.

Til sammen vil resultater fra flere typer lokaliteter bidra til et samlet bilde av områdets vegetasjonshistorie, inkludert utviklingen av vegetasjonstyper som er påvirket av menneskelig aktivitet.

7.5.2 Metoder

7.5.2.1 Feltarbeid

Det ble utført befaringer på myrområder som ble valgt ut fra aktuelle problemstillinger i samråd med prosjektleder. Lokalitetene ble vurdert med hensyn til beliggenhet og beskaffenhet, og dybdesonderinger ble utført ved hjelp av ei peilestang.

Fra to myrlokaliteter ble det samlet inn materiale til pollenanalyse. Prøvene ble samlet inn ved hjelp av plastrør med innvendig diameter ca 10 cm, etter metoden beskrevet av Hafsten (1985). Det ble tatt opp materiale i sammenhengende serier gjennom de organiske avsetningene og ned i de underliggende minerogene lagene. Metoden innebærer liten risiko for forurensning av materialet, og gir muligheter til å ta ut presise prøver til radiologisk datering.

Feltarbeidet ble utført 21.-23. august 1987 med hjelp fra Aud Beverfjord, Kristine Johansen og Kristian Pettersen.

7.5.2.2 Laboratoriearbeid

Det ble saget ut langsgående lokk i plastrørene slik at materialet kunne blottlegges for stratigrafisk beskrivelse og prøveuttak. Materialets humifiseringsgrad ble bestemt etter skalaen hos von Post & Granlund (1926). Enkeltp prøver til pollenanalyse ble tatt ut for hver 5. cm, eller tettere dersom materialet viste ekstraordinære stratigrafiske forhold.

Av utvalgte enkeltp prøver er ca 1,4 cm³ preparert med KOH-behandling og acetolyse etter metoden som er beskrevet hos Fægri & Iversen (1975). De volumbestemte prøvene ble tilsatt et kjent antall sporer av mjuk kråkefot (*Lycopodium clavatum*), slik at absolutt pollenfrekvens kan beregnes (Stockmarr 1971). Etter kalilutbehandlingen ble materialrester med minste mål 250 µm studert under lupe. Resultatene benyttes ved materialbeskrivelser og i tolkning av resultatene.

De mikroskopiske undersøkelsene er utført med 10 x okularer og 25, 40 eller 63 x objektiver og eventuelt med fasekontrast. For kvalitetsbedømmelse er materialet under ett 22 mm² dekkglass systematisk undersøkt. Ved kvantitative analyser er registreringer gjennomført til det er talt 400-500 pollenkorn fra treslag. Kullstøvpartikler er registrert parallelt med pollen og sporer.

Paula Utigard Sandvik har utført en del av prepareringsarbeidet. Hun har også kommentert deler av manuskriptet.

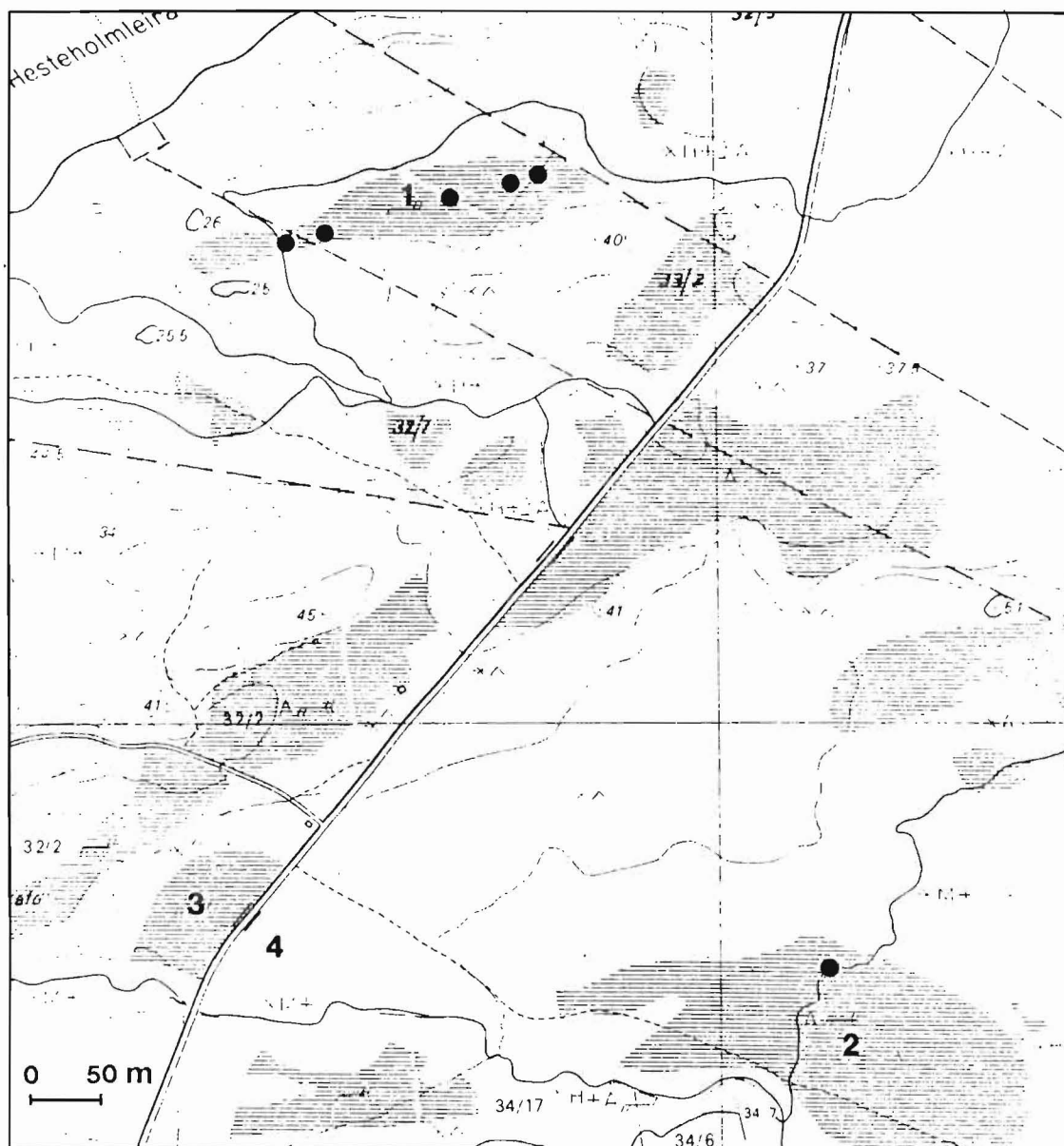
7.5.3 Undersøkte lokaliteter

Kartmateriale over utbyggingsområdet ga ingen indikasjoner på at det fantes egnede lokaliteter for utredning av standforyvningen. Slike lokaliteter ble

heller ikke registrert under feltarbeidet. De undersøkte lokalitetene er alle myrer med tuet overflate. De vanligste plantene i myrvegetasjonen var torvmoser (*Sphagnum* spp.), gråmose (*Racomitrium* sp.), bjønnskjegg (*Scirpus cespitosus*), torvull (*Eriophorum vaginatum*), røsslyng (*Calluna vulgaris*) og furu (*Pinus silvestris*). Enkelte steder forekom også klokkelyng (*Erica tetralix*) og rome (*Narthecium ossifragum*). Vegetasjonen i området forøvrig er beskrevet i kapittel 4. Av fire oppsøkte lokaliteter ble to nærmere undersøkt. Områdets plassering er vist på kart, s 135 og de lokalitetene som er undersøkt for vegetasjonshistorisk utredning er merket av på kart, s 126.

7.5.3.1 "Hesteholmmyra" SØ for Hesteholmleira, ca 25 moh, se fig s 127.

<u>Problemstilling:</u>	Beskrivelse av lokale naturforhold i tilknytning til boplassene Askr, Heidrun og Høyden, som er registrert i kontakt med eller i umiddelbar nærhet av myra.
<u>Beskrivelse:</u>	Langstrakt myr ca 275 m i SV-NØ-retning og ca 50 m bred, inntil liten bergvegg i SØ. Grunne partier med åpent vann langs NV-kanten.
<u>Omgivelser:</u>	Småkupert terreng med en del nakent fjell. Slake skråninger nedover fra myra mot NV, NØ og SV.
<u>Myrddybder:</u>	Ca 0,45 - ca 2,00 m.
<u>Undergrunn:</u>	Sand og grus, stein eller fjell i NV.
<u>Prøvetaking:</u>	En torvsøyle fra hvert av boplassområdene Askr og Heidrun, og tre søyler fordelt over myra i lengderetningen (se fig s 126). Materialet er beskrevet på fig s 127.
<u>Analysert materiale:</u>	Fire prøver fra bunnlagene i myra.

Utsnitt av ØK, kartblad AV 112-5-2 (gjengitt med tillatelse fra NGO).

Kart over de undersøkte lokalitetene.

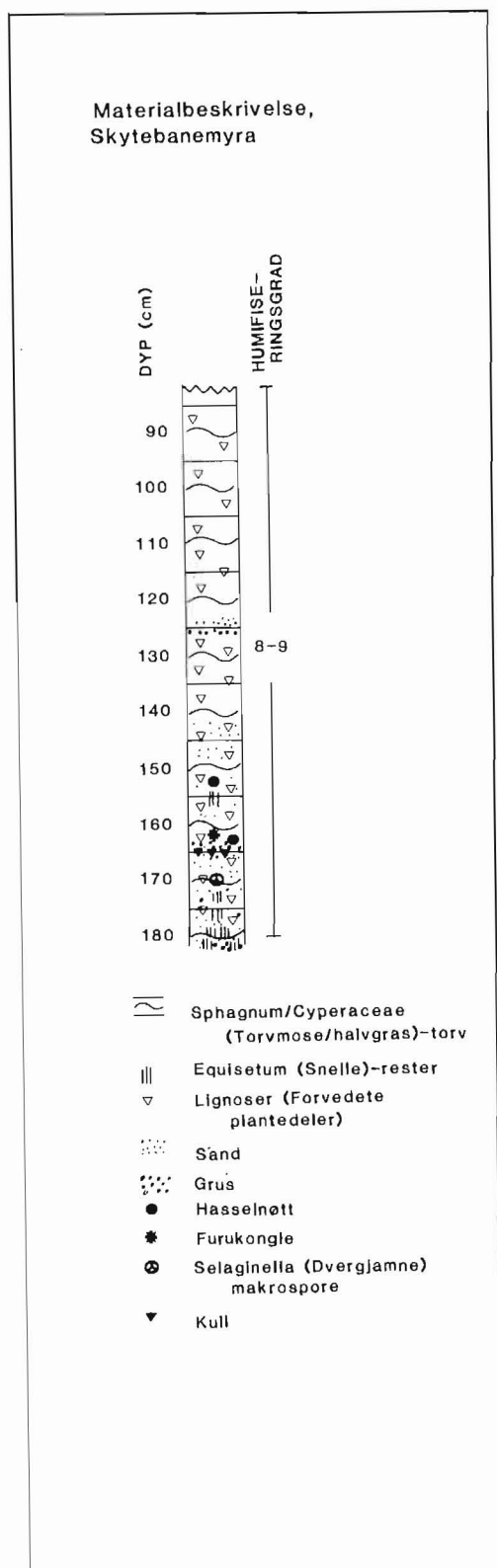
● Prøvetakningssteder for pollenanalyse

1 Hesteholmmyra med prøvene Askr, Hesteholmmyra V, Hesteholmmyra, Hesteholmmyra Ø og Heldrun i rekkefølge fra SV til NØ

2 Skytebanemyra

3 og 4 Øvrige lokaliteter

	Sphagnum /Cyperaceae (Torvmose/halvgras)-torv
B	Brunnmoser
	Equisetum (Snelle)-rester
▽	Lignoser (Forvedete plantedeler)
	Sand
	Grus
▼	Kull
	Uldentifisert lag
H	Humifløringsgrad

7.5.3.2 "Skytebanemyra" V for Jendemsfjellet, ca 50 moh.

Problemstilling: Generell vegetasjonshistorie.

Beskrivelse: Myr på ca 20 da i flatt terreng ved foten av Jendemsfjellets V-side og ca 600 m ØSØ for gården Storvik. Det er anlagt skytebane på myra.

Omgivelser: Bratte, skogkledde lier opp mot Jendemsfjellet i S og Ø, flate partier mot N og V.

Myrdybder: Ca 0,9 - ca 2,2 m.

Undergrunn: Grus, noe sand og stein.

Prøvetaking: En torvsøyle fra myras N-ende. De dypesete delene av materialet er beskrevet på fig t v.

Analysert materiale: Fem prøver fra bunnlagene i myra.

7.5.3.3 Øvrige lokaliteter, se fig s 126.

- Myr V for veien Jendem - Hoem ca 250 m ØSØ for Storvik gård, ca 40 moh, ble undersøkt i felt. Største målte myrdybde var ca 1,75 m, og undergrunnen var sand og stein. Myroverflaten var preget av mange bløte partier og store tuer. Forsøk på prøvetaking mislyktes, antakelig både fordi materialet var svært fuktig og fordi rørene var for dårlig preparert.
- I et myrparti rett Ø for det som er beskrevet ovenfor, på Ø-siden av veien Jendem - Hoem, ble det foretatt dybdesonderinger. Myrdybden var som regel ca 1 m eller mindre, det var mye stein/fjell under torvlagene.

7.5.3.4 Foreløpige resultater av pollenanalysen

Det analyserte materialet fra Hesteholmmyra og Skytebanemyra er av normalt god kvalitet. I begge myrene fantes indikasjoner på at de dypeste torvlagene er avsatt i vann. De foreløpige resultatene antyder at bunnlagene er avsatt noe tidligere enn 8000 ¹⁴C-år før nåtid, og at de dypeste lagene er noe eldre i Skytebanemyra enn i Hesteholmmyra. Materialet fra Skytebanemyra kan sannsynligvis benyttes til datering av innvandringen av or (*Alnus* spp.) og hassel (*Corylus avellana*) til området. Hasselnøttene som er funnet i materialet (se fig t v), indikerer at hassel har vært til stede i området da avsetningene i 160-165 cm dyp ble dannet. Nettopp i dette nivået reflekteres etableringen av hassel i pollenprøvene. Ved Skytebanemyra er det registrert hasselforekomster også i dagens vegetasjon (se kapittel 4).

7.5.4 Områdets muligheter

Mulighetene for å påvise menneskelig aktivitet som ikke er knyttet til jordbruk, er diskutert i kapittel. 7.5.1.2. Den gunstige plasseringen av Hesteholmmyra i forhold til registrerte boplasser, gir en sjelden anledning til å prøve ut de metodiske mulighetene i slik sammenheng. Dersom materialet reflekterer relevante tidsavsnitt, gir lokaliteten muligheter for detaljerte vegetasjonshistoriske undersøkelser i et område som har vært intenst utnyttet i en tidlig bosetningsfase. En pollenanalytisk undersøkelse vil gi informasjon om hvilke ressurser som fantes i vegetasjon og landskap, og tolkning av resultatene vil vise om det kan spores faktorer som kan ha hatt betydning for bosetningen. I materiale fra Vestlandet har in-context pollenanalyse vist seg å gi detaljerte opplysninger om hvordan og i hvilken grad et område er blitt utnyttet i overgangen mesolitikum-neolitikum (Bjerck 1987). Slike analyser kan utføres dersom boplassene viser seg å inneholde dertil egnede kulturlag. I Storvik-området er det foreløpig registrert et antatt nedbrutt kulturlag i en seinmesolitisk boplass (se s 55).

En undersøkelse i Rogaland har vist at "principal components analysis" (PCA) av pollenanalytiske data i kombinasjon med fosfat-kartlegging, kan gi detaljerte opplysninger om utnyttelsen av landskapet i bronsealder-jernalder (Prøsch-Danielsen & Simonsen 1987). Dersom det viser seg at det har eksistert gårdsanlegg i Storvik-området i jernalderen (se s 105), kan en slik undersøkelse bidra med viktig kulturhistorisk kunnskap.

Skytebanemyra må antas å være godt egnet som lokalitet for utredning av generell vegetasjonshistorie i området. Det fins neppe mesolitiske kulturspor i de nærmeste omgivelsene, og materialet skulle derfor også egne seg godt som sammenligningsgrunnlag for mer lokale studier (se kapitlene 7.5.1.2 og 7.5.1.3).

Resultater fra Vestlandet antyder muligheten for at hassel er spredt med mennesker til nye områder, og at hasselekspansjonen derfor fant sted tidligst i områder som var mest utnyttet i mesolitikum (Kaland & Krzywinski 1978). Muligheten for å datere hasselinnvandringen i materialet fra Skytebanemyra innebærer at denne teorien kan prøves på Storvik-området.

7.5.5 Konklusjoner

Det er mulig å finne lokaliteter til pollenanalyse i tilknytning til registrerte kulturspor, og til generell utredning av vegetasjonshistorien i Storvik-området. I undersøkelser i forbindelse med kulturspor er det ofte vanskelig å finne egnet materiale i nærheten av de registrerte lokalitetene (se 7.5.1.2) Hesteholmmyra innebærer en spesielt gunstig situasjon, med myr både over deler av boplassområder og i et sammenhengende område mellom to boplasser. Dersom materialet reflekterer relevante tidsavsnitt, gir det en sjelden anledning til å gjennomføre vegetasjonshistoriske undersøkelser i tilknytning til registrerte kulturspor fra mesolitikum.

Materialet fra Skytebanemyra kan antas å gi informasjon om generell vegetasjonshistorie i Storvik-området. De foreløpige resultatene har vist at det bl.a er muligheter til å belyse interessante aspekter ved hassel-innvandringen (se 7.5.4). Til sammen vil resultater fra de to myrene, eventuelt supplert med materiale fra andre lokaliteter, kunne gi et bilde av vegetasjonshistorien i Storvik-området. Det er ikke registrert lokaliteter som kan brukes i utredning av strandforykning.

7.5.6 Videre arbeid

Det vil bli utført supplerende analyser av materiale fra Hesteholmmyra og Skytebanemyra. Tidsrammene antas å tillate bearbeidelse av ca 20 nye prøver.

I et forsøk på å registrere menneskelig aktivitet vil det bli lagt vekt på pollendiagrammenes kullstøvkurver. Høy frekvens av kullstøvparkler har ofte vist seg å henge sammen med menneskelig aktivitet.

Forekomstene av kullfragmenter i Hesteholmmyras dypeste deler (se fig s 127) indikerer menneskelig tilhold i området da torvdannelsen startet og et stykke framover i tid. I det videre arbeidet vil det bli gjort forsøk på å finne ut om kullforekomstene

- 1 kan tenkes å ha sammenheng med registrerte kulturspor
- 2 kan være spor etter seinere menneskelig aktivitet
- 3 har andre årsaker enn menneskelig aktivitet

I fire av torvsøylene fra Hesteholmmyra er det observert et lyst, uidentifisert lag (se fig s 127) som i tre av seriene faller sammen med de øverste påviste kullfragmentene, og også dette vil bli studert nærmere.

Materialet fra Skytebanemyra vil bli bearbeidet for videre utredning av områdets generelle vegetasjonshistorie, med spesiell vekt på hasselens innvandringshistorie. Resultatene vil også fungere som sammenligningsgrunnlag i tolkningen av materialet fra Hesteholmmyra.

Det vil bli valgt ut materiale til radiologisk datering fra bunnavsetningene, fra den påviste hasseletableringen og fra eventuelle andre nivåer som måtte skille seg ut etter nærmere undersøkelser.

Pollenanalytiske data vil bli gjenstand for relative og absolutte beregninger, og det vil bli gjort forsøk på grafisk framstilling av resultatene ved hjelp av EDB. Det er planlagt en kort, skriftlig framstilling av resultatene fra det supplerende arbeidet.

APPENDIKS: RESULTATER AV ANALYSENE

Hesteholmmyra

Det er utarbeidet to pollendiagram (se nedenfor) fra den delen av lokaliteten som er kalt "Hesteholmmyra" på fig s 127. Dessuten er det analysert til sammen 11 prøver fra de andre delene av myra. De dypeste delene av torvsøylen "Hesteholmmyra" vil bli radiologisk datert. Pollenkurvene for hassel og or antyder at disse lagene er avsatt noe tidligere enn 8000 ^{14}C -år før nåtid, men ikke så tidlig som 9000 ^{14}C -år før nåtid. Dersom denne antakelsen viser seg å være holdbar, er avsetningene ikke egnet som materiale for undersøkelse av forholdene i tidligmesoliticum.

Det er analysert flere prøver fra det uidentifiserte torvlaget (se fig s 127) og fra noen av de nærmeste lagene omkring. Undersøkelser av makroskopiske torv-rester ga mistanke om at laget inneholdt bjørkebark. Pollendiagrammet og resultatene fra pollenanalysene i andre deler av myra viser at i flere tilfeller forekommer en nedgang i prosentandelen for bjørkepollen ved eller like under det uidentifiserte laget, samtidig som andelen furupollen øker. Resultatene antyder at dette spesielle torvlaget kan representere et brudd i lagfølgen.

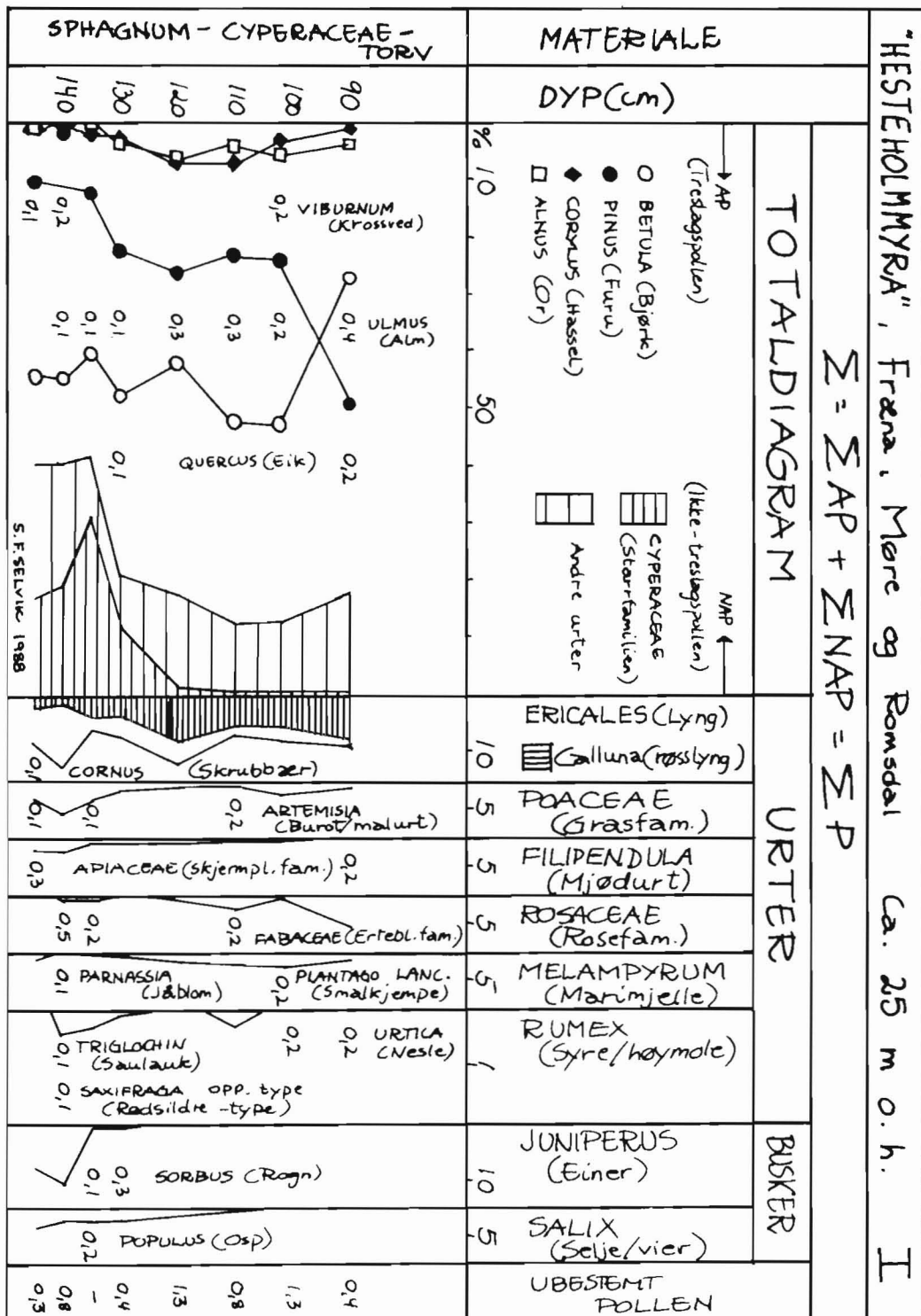
Forekomsten av pollenkorn fra bukkeblad, nøkkerose og tjønnaks, og av algen Botryococcus, indikerer at materialet under 130 cm nivå er avsatt i vann.

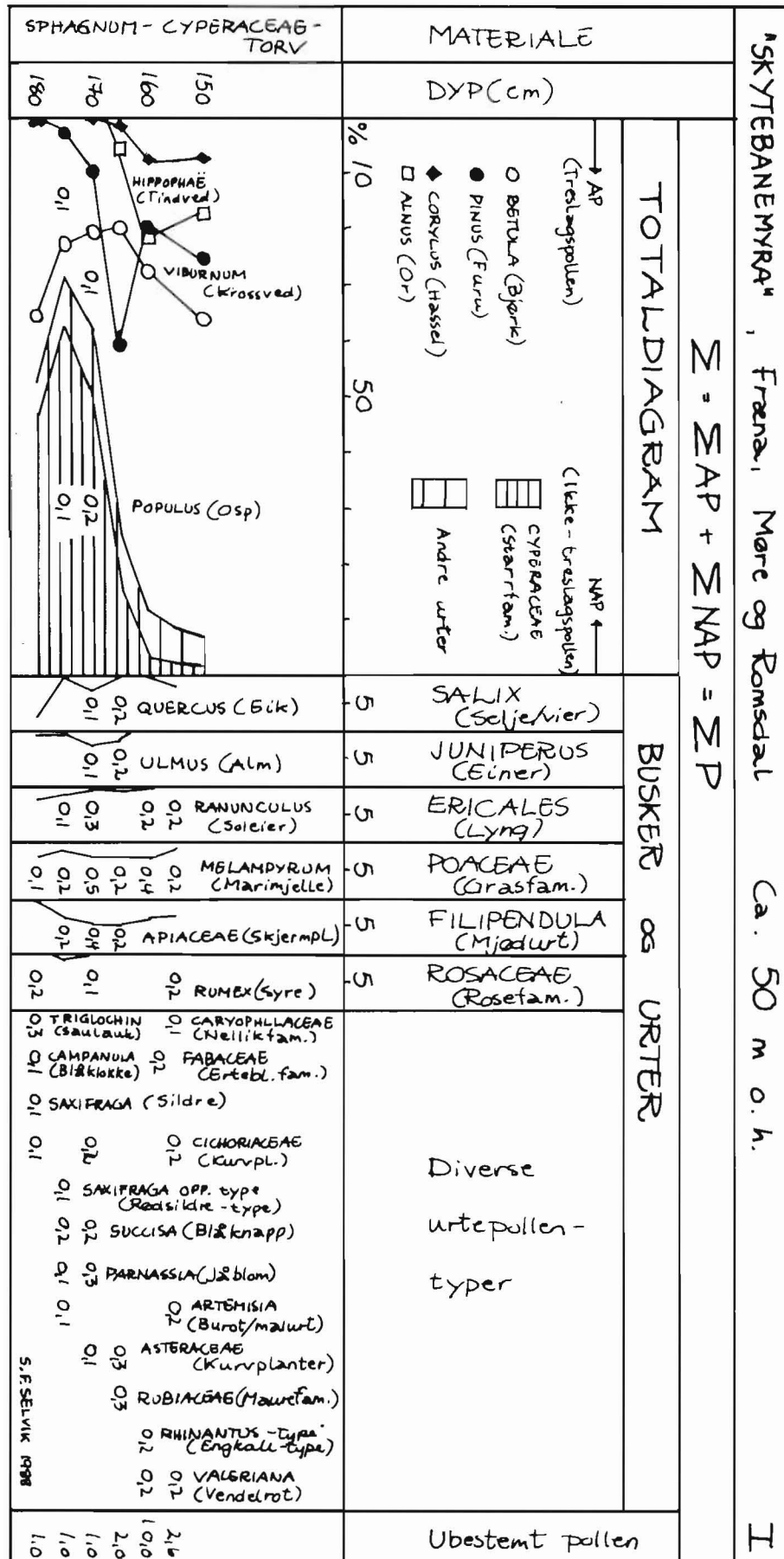
Kurvene for einer og selje/vier viser at lokaliteten på dette stadiet var omgitt av åpen vegetasjon.

Skytebanemyra

Det er analysert til sammen 6 prøver, og resultatene er framstilt i pollendia-grammene nedenfor. Diagram I viser tydelig start i kurvene for hassel og or. Tilsvarende lag for torvsøylen vil bli radiologisk datert for å få tidfestet de to treslagenes innvandring til området.

Forekomst av vannplantepollen (bukkeblad, tjønnaks og tusenblad) og av algen *Botryococcus* i bunnlagene, indikerer at materialet under 170 cm er avsatt i vann.

"SKYTEBANEMYRA", Fræna, Møre og Romsdal

Ca. 50 m o. h.

I

$$\Sigma = \Sigma AP + \Sigma NAP = \Sigma P$$

TOTALDIAGRAM

BUSKER og URTER

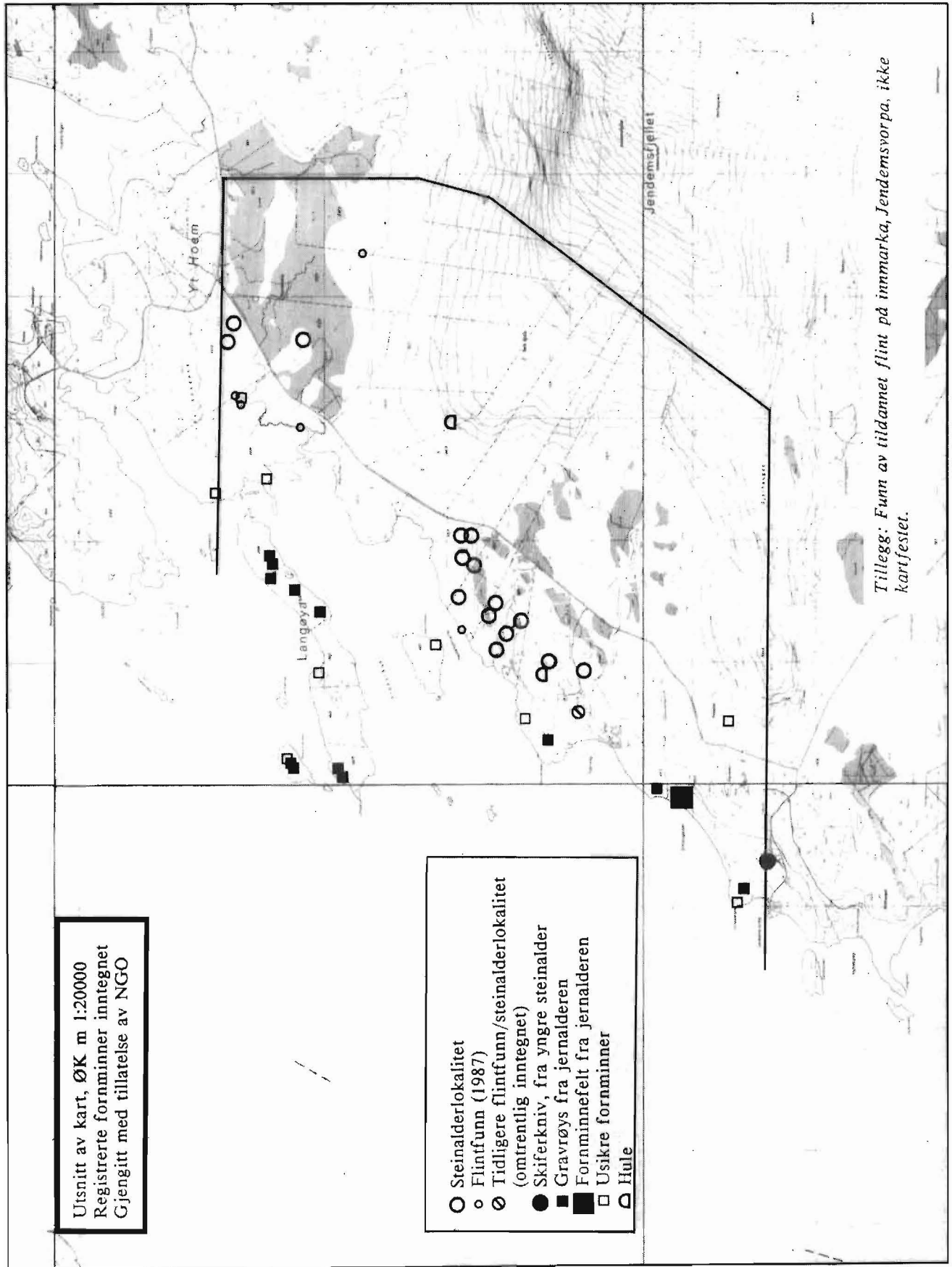
SPHAGNUM - CYPERACEAE - TORV		MATERIALE		Σ = Σ P + Σ KONSTITUENT		II		
		DYP (cm)						
140 130 120 110 100 90	0,4 0,2 0,1 0,1 0,1 0,1	POLLEN		VANNPLANTER	SPOR- PLANTER	KULLSTØV	Σ POLLEN	
	ALGER							
	MENYANTHES (Bulkeblad) NYMPHAEA (Nøkkerose) POTAMOGETON (Tjennaks) BOTRYOCOCCUS		10	5	10			50
		S. F. SELVAK 1958						
566 596 609 614 792 811 790 786								

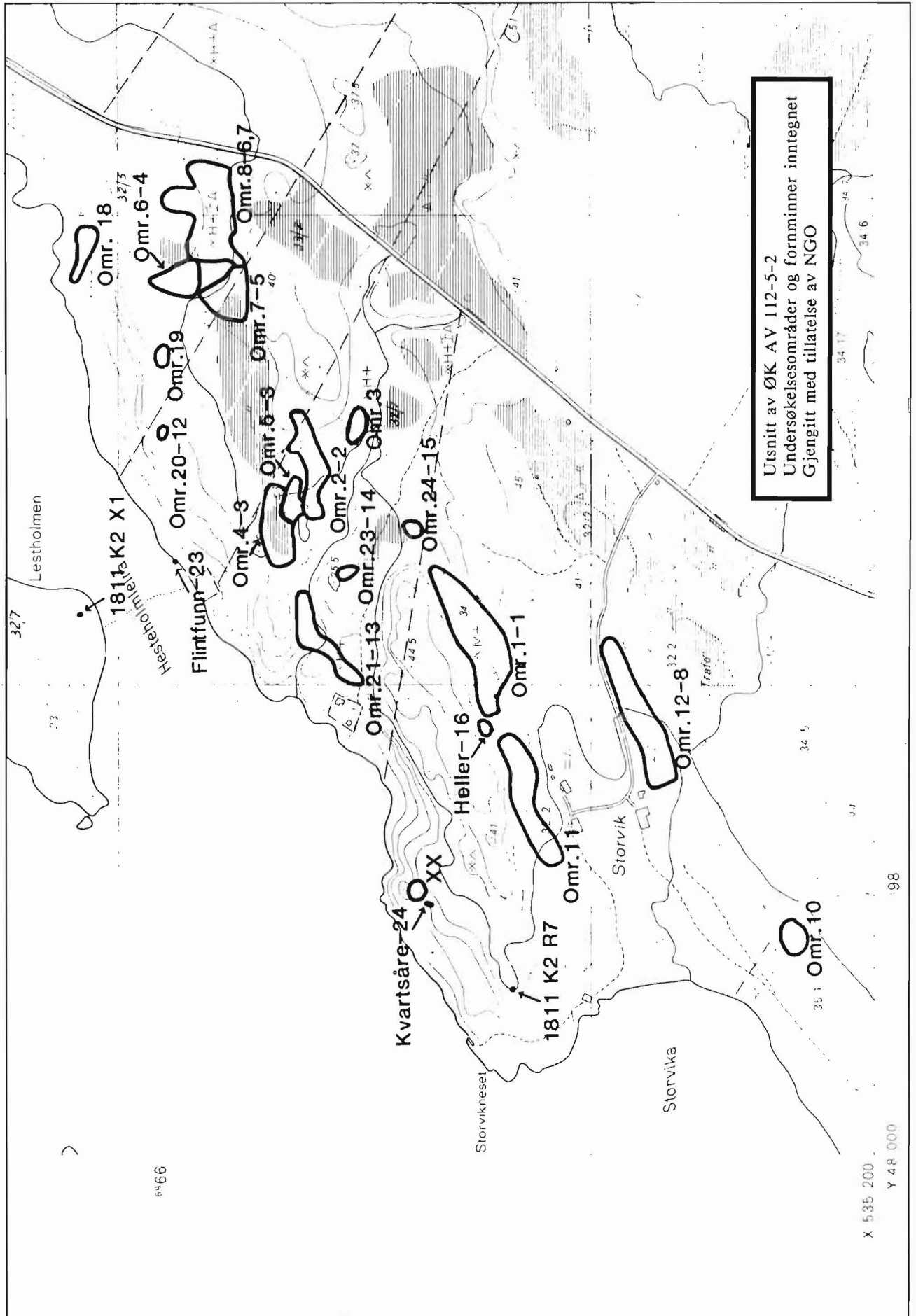
SPHAGNUM - CYPERACEAE - TORV				MATERIALE		Σ = Σ P + Σ KONSTITUENT
				DYP (cm)		
180 170 160 150	MENYANTHES (Bulkeblad)			POLLEN	VANN - PLANTER	
	POTAMOGETON (Tjønnaaks)					
	MYRIOPHYLLUM (Tusenblad)			ALGER		
	BOTRYOCOCCUS					
				EQUISETUM (Sneller)	SPOREPLANTER	
	SPHAGNUM (Torvmoser) LYCOPodium (Krekefot)			POLYPODIACEAE (Bregner)		
			KULLSTØV			
529 444 606 1076 1087 482				Σ POLLEN		

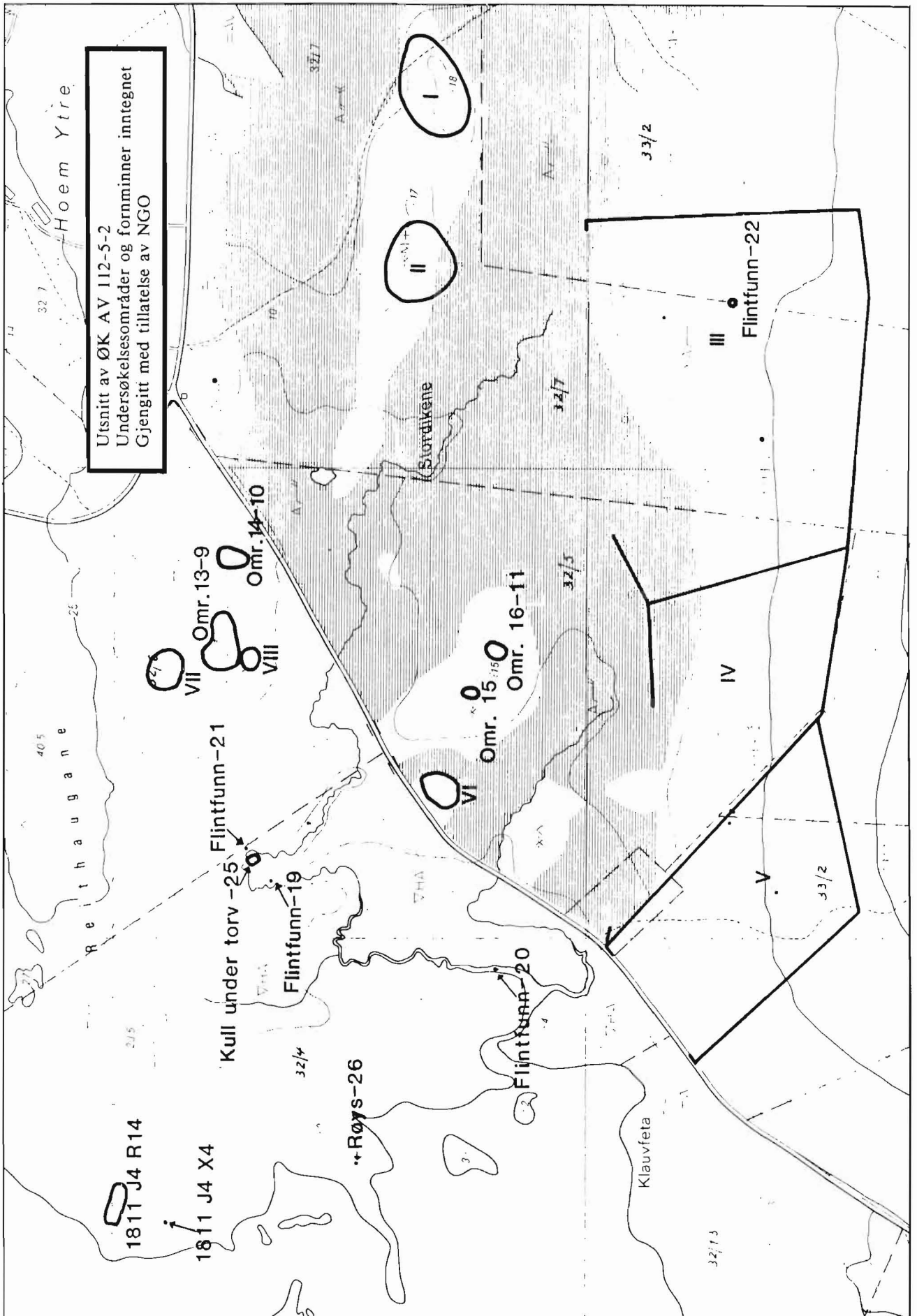
“SKYTEBANEMYRA”. Frøena, Nøre og Ramsdal Ca. 50 m.o.h. II

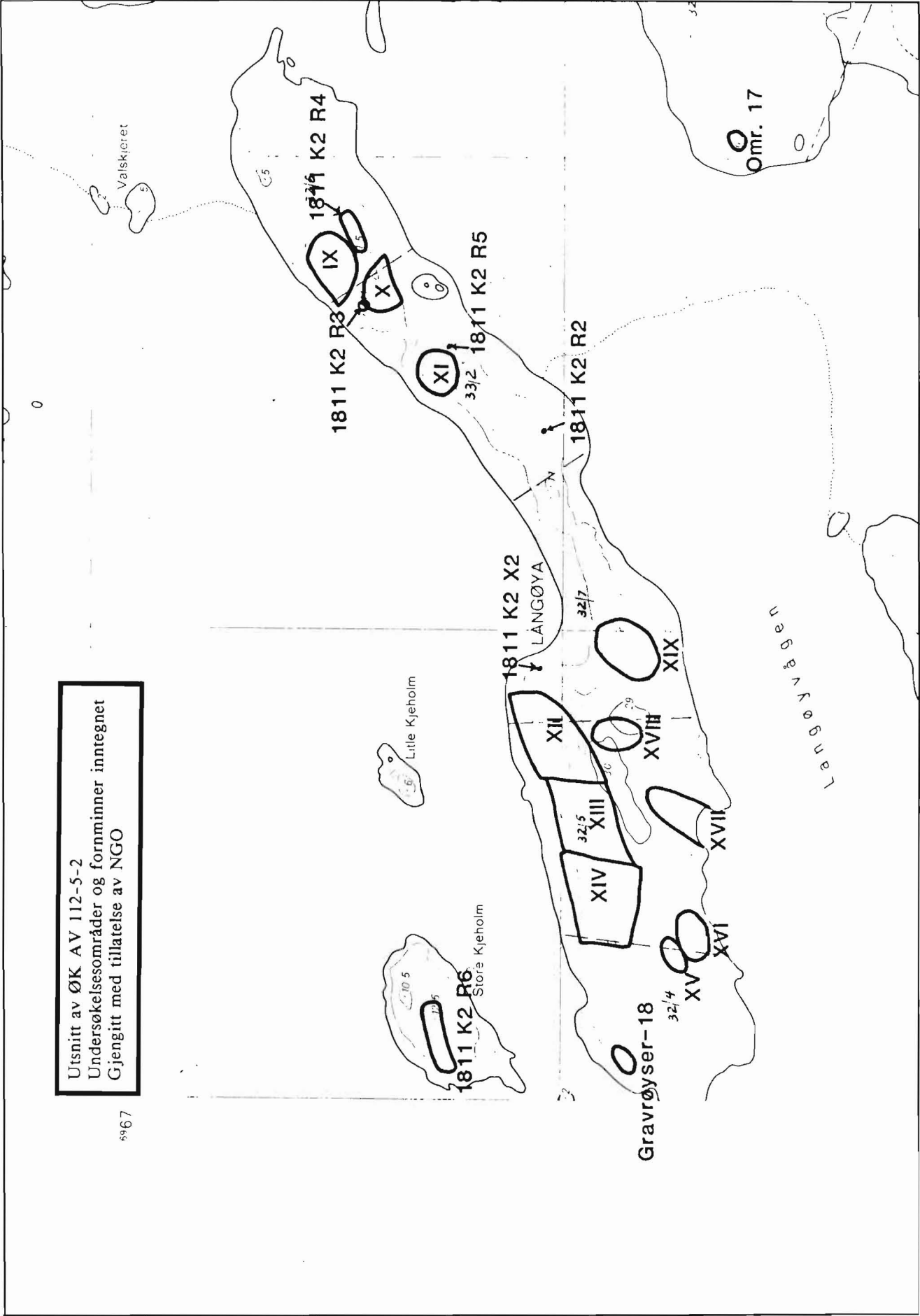
LITTERATUR

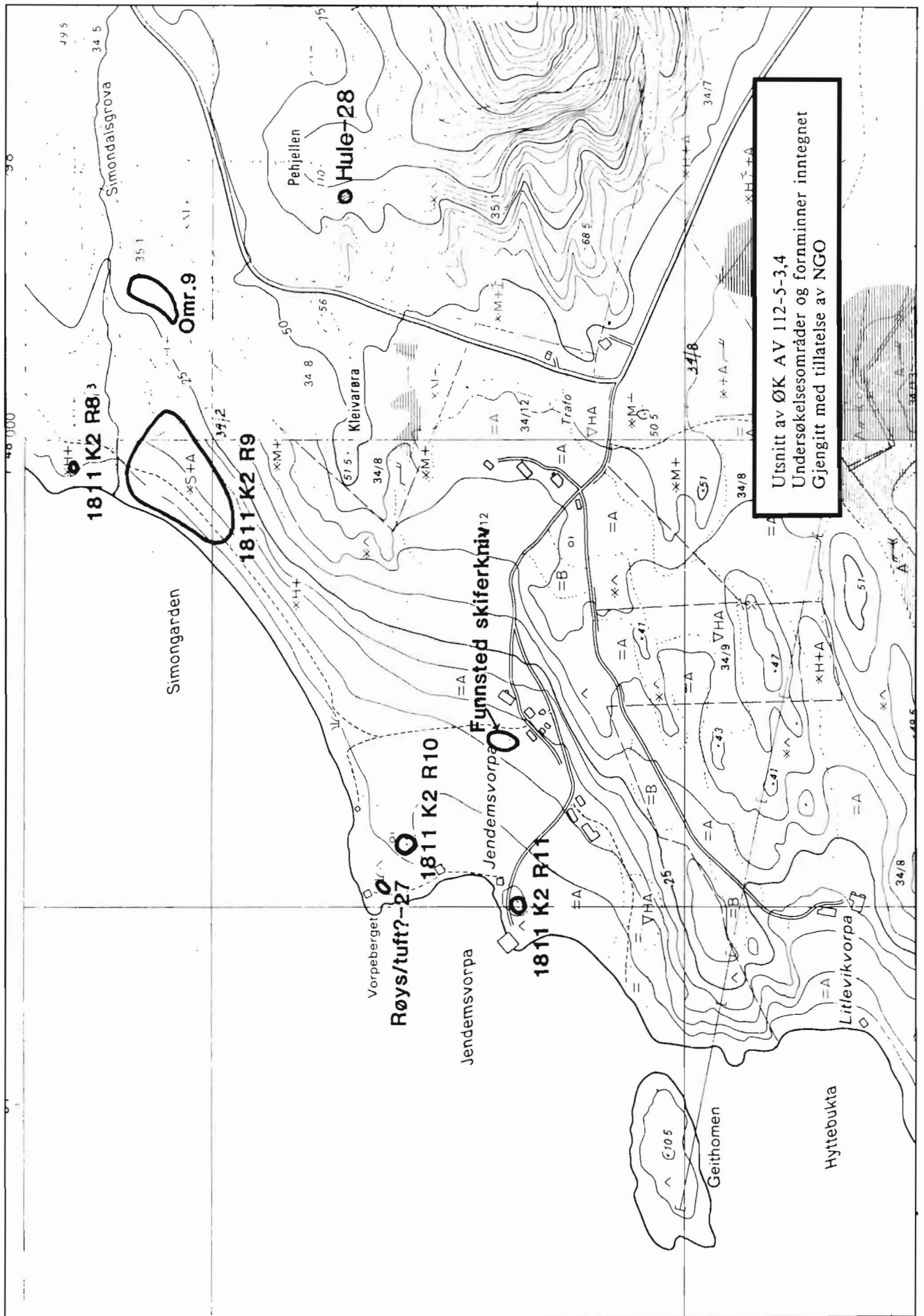
- Bjerck, L.G.B., 1987: *In-context pollen diagrams from 3 archaeological sites in western Norway: Towards a unified model of land use in the late mesolithic and neolithic I periods.* 168 s. Magistergradsavh., Univ. i Bergen.
- Fægri, K. & Iversen, J. 1975: *Textbook of pollen analysis.* 3. ed. 295 s. Munksgaard, København.
- Hafsten, U. 1985: Med torvbor og geigerteller på jakt etter granskogens historie i Norge. *Forskningsnytt* 4:5-10.
- Hafsten, U. 1987: Vegetasjon, klima og landskapsutvikling i Trøndelag etter siste istid. *Norsk geogr. Tidsskr.* 41:101-120.
- Kaland, P.E. & Krzywinski, K., 1978: Hasselens innvandring etter siste istid og den eldste kystbefolkning. *Arkeo* 1:11-14.
- von Post, L. & Granlund, E. 1926: Södra Sveriges torvtillgångar I. *Sveriges Geol. Unders. Ser. C. No. 335*:1-127.
- Prøsch-Danielsen, L. & Simonsen, A. 1987: Principal components analysis of pollen and soil phosphate data as a tool in prehistoric land use investigation at the Forsandmoen site, SW-Norway. *4th Nordic Conference on the Application of Scientific Methods in archaeology. Abstracts.* Arkeologisk Museum Stavanger.
- Stockmarr, I. 1971: Tablets with spores used in absolute pollen analysis. *Pollen et Spores* 13:615-621.

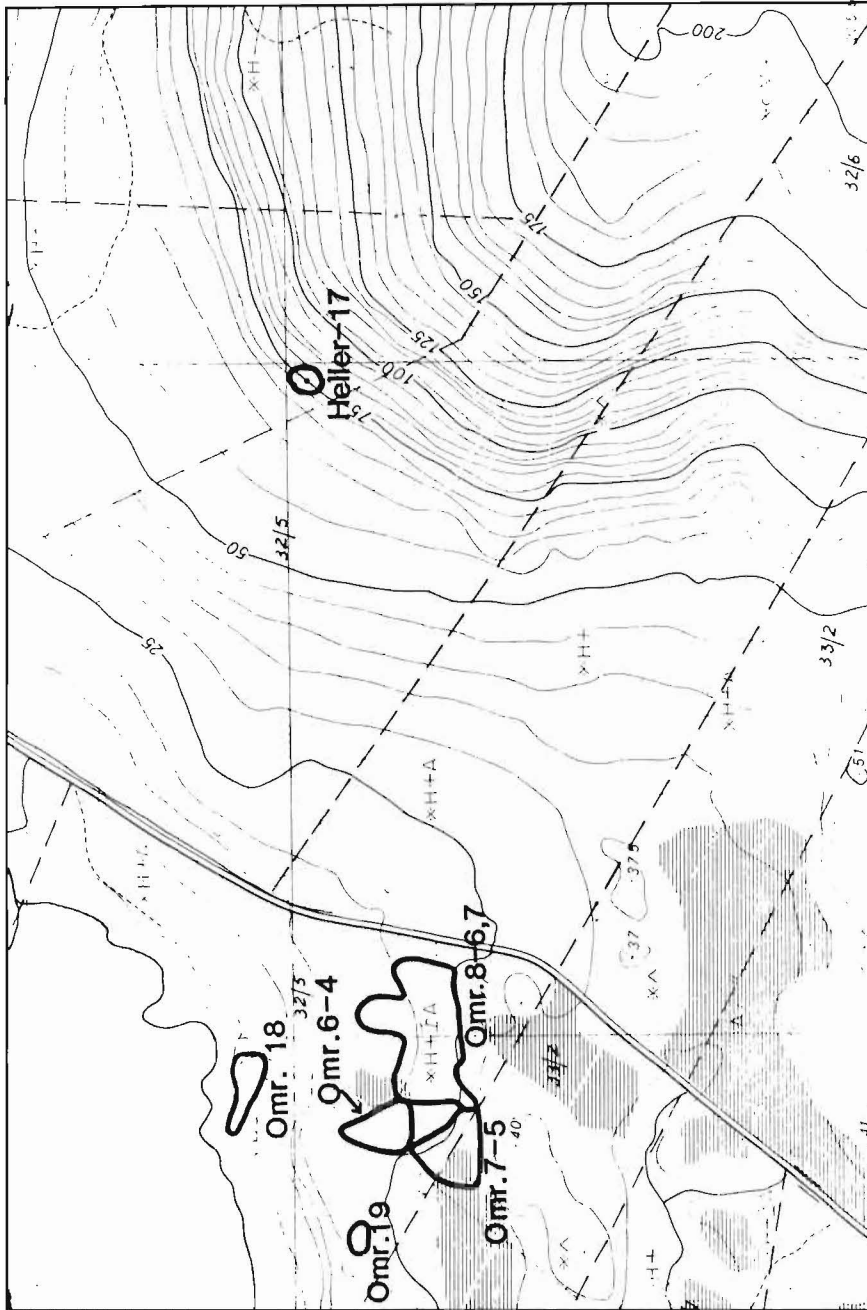

Utsnitt av ØK AV 112-5-2
Undersøkellesområder og forminner inntegnet
Gjengitt med tillatelse av NGO

8 RESULTATER

Generelt sett ga undersøkelsen mange og interessante arkeologiske data. En del av disse vil ikke kunne sammenstilles i denne rapporten på grunn av den korte tiden som sto til rådighet for rapportskrivningen. Det er derfor de mest umiddelbare resultater som kommer fram her. Andre resultater øyner en, men det trengs mer analysearbeid før disse kan framlegges. Dette kan gjelde t.eks en del detaljer ved de enkelte steinalderlokalitetene som ble registrert samt trekullinnslaget som forekom i torv-/humuslaget i mange prøvestikk både i og utenfor områder som ga funn av tilslåtte artefakter. Det kan videre gjelde lokaliseringsfaktorer for tilhold, og det kan også gjelde områdets fornminner sett i en videre geografisk sammenheng.

8.1 Vitenskapelig potensiale

8.1.1 Steinalder. Utførte undersøkelser - Funn

Ved undersøkelsene har en blinket ut aktuelle leteområder og undersøkt samtlige av de som en i første omgang festet seg ved. Det ble i forbindelse med steinalderundersøkelsene gravd 502 prøvestikk, hvorav 148 er såldet (29%). 389 av prøvestikkene er dokumenterte. I tillegg er det tatt noen prøvestikk som ikke er medregnet her i forbindelse med synlige fornminner, samt en lang rekke stikk med grøftebor for undersøkelse av stratigrafi i jordsmonnet.

En prøvestakk i mer omfattende grad i 14 områder. Delvis ut fra høye forventninger om tilhold (områdene 1-8, samt 11, 12, 13 og 21), delvis ut fra at en ønsket en brukbar dekning områdemessig innen terminalområdet (område 9 og 10) med lavere forventninger her. Områdene 14-20 samt 23 og 24 (i alt 9) ble vesentlig prøvestukket ut fra forventninger om tilhold basert på de vanlige lokaliseringsfaktorer, men her var forventningsbakgrunnen ofte mer diffus og en ønsket også ved denne metoden å gi en brukbar områdedekning med leting på noe mindre sannsynlige steder enn de fra første kategori. Områdene I-XX ble undersøkt etter den mer intuitive metoden som omtalt tidligere. (Område 22 ble omklassifisert til område XX og går ut.)

Resultatet ble følgende:

Av de 14 områder hvor letemetode nr 1 ble benyttet, fant en steinalderlokaliteter i 10 av disse. To områder av disse ga bare enkeltfunn, ett område ga to sammenhengende boplassarealer mens det i de øvrige ble funnet 6 boplassarealer. Av alle disse ble 6 testgravd.

Av de 9 områder hvor letemetode nr 2 ble benyttet, påviste en steinalderlokaliteter i 5. Disse ble ikke testgravd.

Av de 20 områdene som ble undersøkt ved letemetode nr 3, ble det ikke gjort sikre funn i noen. Et par av disse områdene peker seg trolig ut for en viss videre undersøkelse.

For letemetode 1 og 2 kan en skjematiskere resultatet slik:

(+ = Etterfølgende antall områder går over flere høydebelter)

Høydebelte, moh	Antall leteområder	Antall lokaliteter
ca 40-30	1 + 3	1 enkeltfunn
ca 30-20	9 + 5	8 herav 3 enkeltfunn
ca 20-10	5 + 3	6 herav 2 enkeltfunn
ca 10 →	2 + 1	0

I tillegg er det gjort flere flintfunn. Flintfunna (nr 19-23) består av sikre og usikre flintartefakter som er løsrevet fra opprinnelig kontekst. Det er vanskelig å gi disse noen nærmere vurdering enn å se dem som evt spredte indikasjoner på tilhold i steinalderen ett eller annet sted i et relativt stort område rundt finnestedene.

Det ble i det vesentlige påvist lokaliteter av mellomstørrelsen (kategori II, leir) ved siden av de spredte enkeltfunn. Et unntak utgjør trolig lok nr 13 "Vik" som mest sannsynlig har vært en stasjon, kategori I. Det ble ikke funnet lokaliteter av en slik størrelse at de kvalifiserer sikkert til betegnelsen "hovedboplass" (kategori III), men muligheten er som nevnt til stede på lok nr 9 "Rån".

Registrerte steinalderlokaliteter

					+ = tillegg indikert ved enkeltfunn ++ = tillegg indikert ved flere funn +? = trolig større
Lok. nr.	Hoh i m	Ca. størrelse m ²	Ant.arte-faktomfang	Forsøksvis tolkning	Trolig ca. datering B.P.
1	31-32	?	?	?	?
2	27-29 (testgravd)	180++	B	II	9600
3	23-26 (testgravd)	310++	D	II	9600
4	22-23 (testgravd)	520+	C	II	9500
5	27-28 (testgravd)	580++	C	II	9600
6	20-21 (testgravd)	230+	B	II	9400 6700
7	18-20 (testgravd)	450	C	II	9500? 7600?
8	25	2 enkeltfunn		Tilfeldig aktivitet	?
9	16-18	710++	C	II (III)	5700
10	13	1 enkeltfunn	?	?	?
11	12-13	max. 200?	?	?	4900
12	17	1 enkeltfunn	?	?	?
13	13	300?	B-A	I	4900?
14	23	liten?	?	?	9500?
15	25	?	?	?	?

En må her også nevne at begge hellerne, reg.nr 16 og 17, kan ha hatt tilhold i steinalderen. Utenfor åpningen av nr 16 ble det gjort funn av tilslått flint i prøvestikk.

Eventuelle inngrep og skader på de enkelte lokalitetene er vurdert i beskrivelsen. Utenom enkeltfunna er det kun snakk om små, til dels ubetydelige skader.

Etter hvert som undersøkelsen pågikk fikk en også øye for andre områder enn de først utblinkede med gunstige trekk mht steinalder-tilhold i tidligmesolitikum. En del av disse ble undersøkt, mens en liten rest av størrelsesorden 5 leteområder ble igjen. En vurderte det slik at disse var potensielle steinalder-tilholdssteder, men om de ble tatt med eller ikke, så ville ikke dette gi noe vesentlig avvik i våre vurderinger av områdets steinalder-potensiale som sådant. Det skal også tas med at noen områder hvor en kunne tenkt seg å prøvestikke var utilgjengelige på grunn av dyp myr, særlig i det høyestliggende nivå. Det er da trolig at enkelte lokaliteter kan ligge under myra.

Noen av lokalitetene er trolig så små at de vil unndra seg påvisning ved den metoden som er benyttet (prøvestikk ca hver 10. m). Særlig i den tidligste perioden (tidligmesolitikum) hvor regresjonen gikk hurtig, er det trolig at akkumulasjonene av påvisbare spor (=tilslått flint) er relativt små.

Til slutt gjenstår å nevne at dyrket mark trolig inneholder steinalderlokaliteter. Slike er kjent fra Storvik og Jendemsvorpa og ved vår undersøkelse av ett dyrket areal fant vi steinalderspor (lokalitet 8, Storvik).

I område 1 fant en ikke den boplassen en på forhånd hadde relativt store forventninger til. Det er mulig at dette kan ligge for høyt i relasjon til tidlig strandtilknyttet bosetning.

Vurdering:

Storvik-området inneholder sannsynligvis flere lokaliteter enn de registrerte. Det er imidlertid trolig at storparten av de gjenværende på grunn av liten størrelse og dårlig grad av bevaring (oppdyrket) er mindre interessante. Andre, trolig få, steinalderlokaliteter kan være utilgjengelige med en rimelig arbeidsinnsats (myrområder, områder under masseopplegg forårsaket av transgresjonen). På tross av dette må en hovedkonklusjon bli at vi trolig har fått registrert de steinalderlokalitetene som ut fra vanlige normer for tilhold synes mest interessante for oss. Det beregnede arealmessige og artefaktmessige omfang på de registrerte lokalitetene indikerer relativt stor datamengde relevant for problemstillingene i undersøkelsen. Jordsmonnet på flere av lokalitetene oppviste en stratigrafi som kan vise seg å bli interessant, med muligheter for kulturlag.

Av steinalderområder som synes spesielt lovende, er det trolig riktig nå å trekke fram de høyereliggende lokalitetene rundt "Hesteholmmyra", samt den store lokaliteten nr 9 som framviste et antatt kulturlag.

Ved et par anledninger var en borti stratigrafiske forhold som kan antyde en viss masseakkumulasjons-effekt fra transgresjonen, men dette er usikkert. Det er dermed ennå usikkert hvilken innvirkning transgresjonen kan ha hatt på boplasser mht omroting og overdekking av masse.

Lokaliseringsfaktorer

Av de 14 områder hvor vi forventet å finne steinalderspor, fant vi slike i 71% av områdene. Det vil igjen si at det er trolig at vi har truffet bra med de lokaliseringfaktorer som innledningsvis ble satt opp som forventningsskapende. Av de øvrige 9 områder hvor forventningene var mindre/lokaliseringsfaktorene mer diffuse fant vi steinalderspor i 56% av leteområdene. I den intuitive letingen ble det ikke funnet ett eneste sikkert spor på tross av at det ble tatt 116 prøvestikk og lett i alle relevante blotninger. Dette gir oss også et vitnesbyrd om den tette tilknytting til steder med spesielle kvaliteter (gode indre lokaliseringfaktorer) som steinaldermenneskene har hatt, og en test på brukbarheten i letemetoden: Mens en i begge leteområdene nr 6 og 7 fant tilslått flint i det første prøvestikket en tok, fant en altså intet i 116 prøvestikk, som en også fikk plassere fritt, men i områder som manglet vesentlige og viktige landskapsmessige trekk for steinalderens mennesker.

De områdene som vi hadde forventninger til, men som ikke slo til mht spor, må vi ta til etterretning om at mennesker er individualister og ikke har valgt sine tilholdssteder etter et helt slavisk mønster. Det kan også trolig ha med beskaffenheten til de tenkte lokaliseringfaktorer å gjøre og natur/vegetasjon som del av dette bildet kan ha forandret seg siden tilholdet, slik at vi ikke blir i stand til å bedømme dette riktig.

Et forhold som trer tydelig fram for oss i mange tilfeller er at aktivitetsflaten,

det området en brukte på oppholdsstedet, som regel er større enn selve det funnførende areal, og det synes naturlig. Men ettersom hardmaterialene stort sett er det eneste vi har å holde oss til, blir slutninger om reell størrelse av en slik flate usikre. Spredte funn gir oss hint om at arealene har vært brukt.

I noen tilfeller kan de undersøkte områdene også inneholde små lokaliteter som ikke har latt seg påvise. Dette er forhold som ikke vil bli nøyere behandlet her.

De ytre lokaliseringsfaktorer angår forhold utenfor selve tilholdsstedet. Det er spesielt to forhold som skal nevnes når det gjelder Storvik-området i relasjon til den aktuelle problemstilling omkring tidlige ervervsstrategier:

1. Råstoffforekomster (råflint)
2. Beliggenheten ved et skjermet havbasseng på ytterkysten (Julsundet)

Det er ved boplassundersøkelsene funnet en god del råflint i prøvestikk, og det er gjort overflatefunn av samme mange steder i undersøkelsesområdet. Som en relevant kuriositet kan nevnes at vi mens undersøkelsene pågikk, ble forevist en flintknoll som veide hele 7 kg, funnet i stranda i selve Storvika.

Storvik-området er del av et større område som trolig har vært rikt på råflint (strandflint) i steinalderen. Denne ressursen må da påregnes å ha vært benyttet i utstrakt grad (jfr Pettersen mfl 1988).

Vurdering:

Storvik-området må regnes å inneha et bra potensiale for studium av råstofftilgang og råstoffbruk i steinalderen.

Storvik-området ligger ut mot Julsundet i V. I dag skjermes dette innhavet av Gossen, og det har det gjort fra lang tid tilbake. Gossen ligger imidlertid lavt og ved en vannstand ca 40 moh i dag var Gossen nesten utelukkende skjærgård, bare med et par mindre øyer. Storhavet sto åpent inn mot Storvik-området. Trolig sto havet rundt 30 m over nåværende havnivå før Gossen ga noe skjerming til de indre strøk. Denne høyden viser bra sammenfall med de eldste steinalderlokalitetene i Storvik-området, som er relatert til et antatt havnivå på ca 25-26 moh, og det gir oss grunn til å anta at bosetningen i området har skjedd først når disse landskapsmessige muligheter forelå. På grunn av den sterke regresjonen tok denne store landskapsendringen trolig bare et par hundre år. Med Gossen som buffer ut mot Storhavet ble Julsundet et rolig havmiljø nær ytterkysten, med de gode muligheter dette innebar for fisk og havpattedyr. I nyere tid har Julsundet vært svært fiskerikt, og de mange vorpavnene her henspiller på et godt laksefiske, trolig tilbake til forhistorisk tid.

Vurdering:

Storvik-området er meget godt egnet til et studium av tidlige ervervsforhold ved den lokaliseringsfaktor for tilhold i nærheten som det skjermede havområdet Julsundet utgjør.

OPPSUMMERING

Storvik-området inneholder en rekke lokaliteter fra den tidligste bosetning på denne del av kysten. Også senere del av eldre steinalder er representert, men vårt kjennskap til denne perioden er noe dårligere.

Den tidligste bosetningen er representert ved oppholdssteder av vesentlig middels størrelse og funninnhold, med antatt relativt høy bevaringsgrad og tilknyttet forskjellige indre og ytre landskapselementer/lokaliseringsfaktorer. Totalt sett må området kunne antas å inneha et stort vitenskapelig potensiale

mht tidlig bosetning, samt et betydelig potensiale med hensyn til bosetningen senere i eldre steinalder.

8.1.2 Funn som kan belyse jernaldergården/jernalderbosetningen, samt øvrige fornminner

Fornminner fra etter steinalderen funnet i området er vanligvis synlige og tilhører trolig vesentlig jernalderen, noen kan evt være fra bronsealderen. Unntak herfra er to hellere som kan ha hatt bosetning i flere perioder av forhistorien.

Disse fornminnene kan i det vesentlige settes inn i relasjon til fastere bosetning.

Disse er:

Reg.nr.	Type fornminne	Størrelse/utstrekning Diameter x høyde (l. x, br.)	Bevaringstilstand/ mulig datapotensiale
1811 K2 R2	Gravrøys	(14 x 12) x 1 m	Middels
1811 K2 R3	Gravrøys	15 x 1,5 m	Middels ?
1811 K2 R4	<u>Samling</u>		
	1) Gravrøys	3 x 0,3 m	God ?
	2) Gravrøys	3 x 0,3 m	God ?
1811 K2 R5	Gravrøys	7 x 0,3 m	Middels ?
1811 K2 R6	<u>Samling</u>		
	1) Gravrøys	7 x 0,4 m	God?
	2) Gravrøys	1,5 x 0,5 m	Dårlig
1811 K2 R7	Gravrøys	4,5 x 0,4-0,5 m	Middels
1811 K2 R8	Gravrøys	(12 x 7) x 0,6	Dårlig
1811 K2 R9	<u>Fornminnefelt</u>		
	1) Gravrøys	5 x 0,6 m	Middels
	2) Gravrøys	5-6 x 0,8 m	Middels
	3) Gravrøys	8 x 0,5 m	Middels
	4) Gravrøys	9 x 1 m	Dårlig
	b) Nausttuft	8 x 6,5 m	God ?
Nyregistrert	5) Gravrøys	3 x 0,7 m	Middels
	6) Gravrøys	3,5 x 0,3 m	Dårlig
	<u>Div. sammenhengende strukturer (usikre):</u>		
	Steinrekke	(6,4 x 0,7) x 0,4 m	?
	Voll 1	(7 x 2) x 0,2 m	?
	Voll 2	(8 x 1,5) x 0,5 m	?
1811 K2 R10	Gravrøys	(16-17) x 1-1,5 m	Dårlig
Nyregistrert 18	<u>Samling</u>		
	1) Gravrøys	(5 x 3,5) x 0,3 m	God ?
	2) Gravrøys	(5 x 3,5) x 0,3 m	God ?

Øvrige fornminner

Nyregistrert

16	Heller	-	Middels
17	Heller	-	Middels

Usikre fornminner

(strukturene på Simagarden
er tatt med ovenfor under
reg.nr. 1811 K2 R9)

1811 K2 R6 Steinoppbygging
i kløft (4,4 x 3,7 m) ?

Reg.nr.	Type fornminne	Størrelse/utstrekning Diameter x høyde (l. x. br.)	Bevaringstilstand/ mulig datapotensiale
1811 K2 R9	b)Båtoppdrag? Nausttuft?	(7 x 3 m)	? ?
1811 J4 X4	Gravrøys?		?
1811 K2 X1	Steinsamling	(6 x ?m)	?
1811 K2 X2	Hugde spor i berg (tidl.an- tatt helleristning)	(1,05 x 0,18 m)	God

Nyregistrert

24	Kvartsåre med avspaltninger		?
25	Kullrester med hoggespor under torv		?
26	Røys/steinansamling		God
27	Mulig gravrøys el. tuft		?
28	Hule		Middels

For bevaringstilstand/mulig datapotensiale er det brukt skjønn. Denne rubrikken må betegnes som usikker da mange av fornminnene er så overvokste at det underliggende fornminne til dels kan være helt skjult. Bedømmelsen gir oss imidlertid et visst begrep om det antatt samlede potensiale ut fra erfaringer vi har fra utgravinger av slike fornminner.

Vurdering:

Det må antas at det foreligger et relativt stort potensiale når det gjelder data som kan belyse jernalderbosetningen. Storparten av potensialet består av gravrøysen med varierende bevaringstilstand, fra de som er meget skadet til mulig urørte. Når det gjelder en mulig jernaldergård, peker sporene først og fremst mot Simagarden med de usikre strukturer ved siden av gravfeltet og nausttufta. Det vitenskapelige potensiale i de to hellerne er noe vanskelig å vurdere. Ut fra prøvestikkene å dømme synes det ikke å være spesielt gode bevaringsforhold for organisk materiale i noen av dem.

8.2 Pedagogisk og allmennt potensiale**8.2.1 Steinalderlokalitetene**

Steinalderlokalitetene i Storvik-området utgjør en ressurs som med enkle midler (skilting, informasjon forøvrig) er relativt lett tilgjengelig for allmennheten.

Ved besøk her vil en kunne forestille seg forhold mellom land og hav, samt de relasjoner tilholdsstedene her ute har hatt til disse faktorene over tid. Nyere tids inngrep (dyrking, vei, kraftlinjer mv.) gjør at landskapet som lokalitetene er en del av er noe forstyrret, men lite i relasjon til hovedparten av steinalderlokalitetene og deres nære omgivelser. Det er lett adkomst til området.

Vurdering:

Steinalderlandskapet og mange av steinalderlokalitetene har høy opplevelsverdi for allmennheten, både når det gjelder pedagogiske kvaliteter og i en mer allmenn sammenheng.

8.2.2 Jernalderens spor

Minnene fra jernalderen evt noen også fra bronsealderen foreligger i varierende bevaringstilstand og delvis spredt utover området. For de fleste gjelder det at senere tiders skade og inngrep er mulig å rette på ved restaurering, slik at synsinntrykket av det mer opprinnelige fornminne blir riktig. Det vil trolig være riktig å plukke ut to områder som spesielle i denne sammenheng, fornminnefeltet på Simagarden og røysene på Langøya. Simagarden er en helhet som kan oppleves som det, med varierte typer fornminner innen et avgrenset og lite berørt område. Langøya er urørt av senere tiders inngrep og har en meget god pedagogisk virkning med sine bra bevarte gravrøysen med karakteristisk beliggenhet.

Vurdering:

Det må konkluderes med at deler av området inneholder minner fra jernalderen med middels til høy opplevelsverdi for allmennheten. Dette gjelder både de rent pedagogiske kvaliteter og i en mer allmenn sammenheng.

8.2.3 Øvrige fornminner

Her inngår de to hellerne. Begge har gode kvaliteter i pedagogisk og allmenn forstand, da de belyser et bosted fra fortiden på en karakteristisk måte uansett hvilken tid de måtte stamme fra.

8.3 Gardshaug-registreringen

Det ble ikke registrert gardshauger fra jernalder/middelalder innen terminalområdet. Jfr rapport s 118.

8.4 Fosfatanalyse

Fosfatanalysen ga en tydelig indikasjon på menneskelig aktivitet i nærheten av konstruksjoner (steinrekke, jordvoll). Det er gitt et viktig bidrag med positivt resultat for hvor en evt skal starte letingen etter tidligere gårdsanlegg i området.

8.5 Marinarkeologiske undersøkelser

De marinarkeologiske undersøkelser ga ingen funn av automatisk fredete kulturminner, se oppsummering s 122.

8.6 Pollenanalyse

Undersøkelsene viser at det er mulig å finne lokaliteter for pollenanalyse med ulike problemstillinger i området. Myravsetningene i kontakt med boplassene Askr, Heidrun og Høyden, gir en sjelden anledning til å forsøke vegetasjonshistoriske undersøkelser i tilknytning til mesolitiske kulturspor. Det finnes også lokaliteter som kan antas å gi informasjon om generell vegetasjonshistorie. Foreløpige resultater viser at materialet sannsynligvis gir grunnlag for å datere innvandringen av hassel (*Corylus avellana*) og or (*Alnus* spp.) til området. For undersøkelse av strandforskyvingen er det ikke registrert egnede lokaliteter.

9 KULTURHISTORISK SKISSE MED BAKGRUNN I FORELIGGENDE DATA

Storvik-området har ved undersøkelsene i 1987 vist seg å romme spor etter mennesker fra et meget langt tidsrom, trolig fra 10000 år tilbake. Fra de høystliggende boplassene som trolig er så gamle og til de som ligger lavest, er det et spenn i tid på rundt 5000 år, som omfatter hele eldre steinalder og såvidt inn i yngre steinalder. Vi aner en viss kontinuitet i bosetningen, men kan ikke si noe sikkert om dette da området her bare er en del av en større helhet som trolig har vært brukt av samme gruppe mennesker. Helheten i dette tidsrommet er området rundt Julsundet, på alle sidene av det bassenget som sundet utgjør.

Ut fra de tanker som er kommet fram omkring boplassenes størrelse, er det trolig at vi i området her kan se et utsnitt av menneskenes tilværelse, hvor små grupper av mennesker, opptil en noe utvidet kjernefamilie, oppholdt seg mens fiske og fangst pågikk i havområdet utenfor. Det er nesten utelukkende fangstkulturen vi kan si noe om, da boplassene i vesentlig grad må ha vært knyttet til sjøen. I løpet av denne 5000 års perioden har det trolig skjedd bare små forandringer i levestett, basert på nye teknologiske impulser utenfra og ved at naturbildet endret seg mot bedre plass for aktiviteter på land, samt utvikling av skog og annen vegetasjon som ga nye muligheter både for mat og råstoffer. Fra lokaliteten Heidrun i tidlig mesolitikum til Rån i sen mesolitikum blir forskjellene åpenbare, og vi kan ane en utvikling mot et høyere teknologisk nivå. Men fremdeles er det havet og nærheten til dette som har vært det sentrale.

Lokaliteten Ty er formodet å være fra tidlig i yngre steinalder, og her forsvinner fangstfolket for oss. Grunnene til dette er flere. Vi har trolig ikke lett nok i de lave nivåene hvor yngre steinalders boplasser kan finnes, men dette er neppe hovedårsaken. Trolig er vi igjen tilbake til forholdet med de naturmessige endringene. Etter den konstruerte strandforskyvingskurven for området, har havflaten ved begynnelsen av yngre steinalder stått ca. 11 moh, ved slutten ca. 7 moh. I et belte som tilsvarer dette omtrent 4 m's høydebeltet forskjøvet et par meter oppover, skulle vi forvente spor etter yngre steinalders fangstfolk. Dette beltet gir ikke mange muligheter for brukbare oppholdssteder innen terminalområdet. Terrenget er forandret helt fra tidligere tider, det er enten blitt bratt inne på land, eller områdene utenfor et evt. bosted er blitt langgrunne og derved ubekvemme. Området har således fra naturens side ikke favorisert bosetning i yngre steinalder i særlig grad. Det eneste sikre yngre steinalders funn vi kjenner herfra er skiferkniven fra Jendemsvorpa. Den kan muligens være mistet av steinalderens mennesker, da det ikke ble funnet andre sikre boplass-spor på stedet.

Med yngre steinalder kommer også jordbruk og fehold inn, og fangsten blir ikke lenger enerådende. Jordbruksboplassene er neppe vendt spesielt mot sjøen; de har tilknytning til dyrkbare, lettdegnede areal samt beiteområder. De trenger dermed heller ikke å være knyttet til strand slik som fangstlokalitetene ofte er. Fra en tid da jordbruket var innført stammer en flintdolke fra Ytre Hoem

utenfor terminalområdet.

Det neste kapitlet i områdets forhistorie blas opp for oss med gravhaugene fra jernalderen eller bronsealderen. Disse er udaterte og kan stamme fra et langt tidsrom innen epokene. De mange gravminnene både spredt rundt omkring, men også konsentrert i området rundt Simagarden, tyder på fastere bosetning på regulære gårder i nærheten. Gårdene Jendem og Hoem som ligger inntil Storvik-området i N og S, er trolig gamle -heim navn, som vanligvis har sin opprinnelse i eldre del av jernalderen. Jendemsvorpa kan også være et like gammelt navn for stedet der en tok laksen.

Det synes trolig at en mellom Hoem og Jendem kan ha hatt en jernaldergård ut fra gravhaugenes beliggenhet her, men også ut fra den avstand som ligger mellom disse gårdene: Det er plass for en gård imellom. Denne gården bør da ha ligget enten der Storvik-gården ligger i dag, eller på Simagarden, hvor det tidligere skal ha vært husmannsplass. Med det gravfeltet, den nausttufta og de øvrige strukturer som er funnet på Simagarden, peker alle indikasjoner mot at det er her vi skal begynne å se etter gårdshusa i jernalderen i området. Flaten her er trolig lettdrenert og må ha vært brukbart dyrkingsland og beite. Samtidig er dette et avgrenset areal som det trolig må ha vært enkelt å holde dyra innenfor ved hjelp av noen stengsler.

For perioden etter jernalderen har vi ingen sikre spor i området. Det er trolig at vi først og fremst skal søke disse på de mer sentrale gårder i nærheten som t.eks. Hoem, Vågøy eller Jendem. Dateringsresultater fra de stikkprøvene som ble tatt på Hoem i denne forbindelse, imøteses med stor interesse.

10 VIDERE UNDERSØKELSER

En fortsettelse av de arkeologiske undersøkelsene i Storvik-området bør skje etter tre linjer:

- 1 En begrenset, fortsatt registrering i noen områder som kan være aktuelle for steinalderbosetning.
- 2 Utgraving av fornminner som kan belyse aspekter innen de problemstillinger en har hatt spesielt for øye under registreringene (tidlige livbergingsstrategier og jernaldergården). I en slik undersøkelse kan pollenanalyse og en videreføring av fosfatanalysen vise seg å bli svært verdifulle.
- 3 Området synes tydelig å oppvise gode kvaliteter med hensyn til tilhold i steinalder senere enn den tidligste bosetningsfasen, og det er flere aspekter som kan være aktuelle å ta opp i forbindelse med utgravinger av lokalitetene.

Ad. 1. Ved registreringenes slutt gjensto noen få områder hvor en ville gått inn og prøvestykket dersom en hadde hatt mer ressurser til dette. Området inneholder trolig noen flere steinalderlokaliteter av interesse og for å fylle ut disse hullene bør aktuelle områder sjekkes. En vil imidlertid aldri kunne få til en fullstendig registrering av alle spor i dette området, blant annet fordi en del aktuelle leteområder er omrotet ved dyrking og annen aktivitet.

Ad. 2. For problemområdet tidlige ervervsstrategier vil de høytliggende lokaliteter rundt myrområdet SV for Hesteholmyra være spesielt verdifulle. En vil ved undersøkelse av disse kunne oppnå en grundig innsikt både i mer allmenne og spesielle forhold med hensyn til den tidlige steinalderbosetningen i Midt-Norges kyststrøk. Ved utgravinger vil en kunne få et nøyere begrep om dater-

ing av tilhold og tilholdets varighet de enkelte steder. Videre en analyse av de konkrete aktiviteter som kan ha foregått på de enkelte steder samtidig og til forskjellig tid, og sist, men ikke minst, vil en kunne nærme seg svar på spørsmålet om hvordan menneskenes tilknytting til landskapet endret seg over tid. Her er råstoffsituasjonen og tilknyttingen til havbassenget Julsundet spesielt interessante emner.

Det bør også foretas undersøkelser omkring de aller eldste lokalitetenes forhold. Ved registreringene fikk en undersøkt ett høytliggende område gunstig for bosetning med omfattende prøvestikking. Dette ga fullstendig negativt resultat på tross av brukbare til gode lokaliseringsfaktorer. En test på om vår konklusjon om at området kan ligge for høyt er riktig, bør foretas i et par andre høyereliggende områder, og det burde være visse muligheter for det selv om de indre lokaliseringsfaktorene ikke blir så gode andre steder. Problemet her blir at når en går opp i et nivå som skulle tilsvare tidlig preboreal evt. tidligere, så flater landskapet helt ut eller består av sterkere skråninger med uregelmessig blokkbunn, begge deler ugunstige for tilholdssteder.

Jernaldergården har vi ingen sikker antydning om etter registreringene, men sporene peker i retning av at det er området ved Simagården som vi bør satse på i denne sammenheng. Med sitt gravfelt og nausttufta samt de strukturer som kan lede tanken hen mot selve området for gårdshusa, bør dette området gis en grundig undersøkelse. Resultatene av en slik undersøkelse vil kunne få betydning for oppfatningen av jernaldergården i Midt-Norge generelt, da vi vet så lite om denne.

Området innehar også en rekke spredte gravminner som trolig har vært knyttet til gårdsbosetning, men her er det vanskeligere å peke ut hvor selve gården har ligget. Det kan for så vidt være flere steder mellom Jendemsvorpa og Hoem, de to steder inkludert. Med såvidt mange gravminner til stede er sjansene gode for opplysende funn og brukbare dateringsmuligheter via ^{14}C metoden.

Ad. 3. For Midt-Norge er mellom- og senmesolitikum dårlig opplyst både hva kronologi og kulturhistorisk tilknytting angår, og det samme kan sies om yngre steinalder. Vi synes i Storvik-området å ha flere lokaliteter som kan gi oss en god del viten om disse forhold og derved være med å etablere rammeverk omkring kronologi og kulturhistorie i midtre og senere faser av eldre steinalder.

Det spesielle problem som transgresjonen skaper har vi tidligere vært inne på og muligheten er fortsatt til stede for at steinalderlokaliteter kan være skjult under oppskylt grusmasse som transgresjonen har forårsaket. Området bør trolig vurderes kritisk med dette for øye for eventuelt å ta stikkprøver ved maskingraving av grøfter gjennom jordmassene. Etter registreringene i 1987 vurderes imidlertid situasjonen slik at det trolig er svært få områder som peker seg ut for en nærmere undersøkelse omkring disse forhold, dersom en skal ta i betraktning noenlunde normale lokaliseringsfaktorer for steinaldertilhold. Ett slikt aktuelt område kan være på innmarka nedenfor Storvik-gården, hvor det ved den kvartærgeologiske forundersøkelsen ble konstatert et strandhakk. Ved årets undersøkelser fant en det imidlertid for drastisk å gå i gang med gravemaskin på innmarka for evt. å få en bekreftelse på løsmasseakkumulasjon (strandvoll) her.

Til slutt må en nevne at også andre problemstillinger kan bli aktuelle etter videre analyse av det datatilfang en har fra undersøkelsen i 1987. Det har vært liten tid til analysearbeidene og en del tanker omkring problemstillinger for området trenger tid til å "modnes".

Pollenanalyse

I et videre arbeid vil det innsamlede materialet fra det pollenanalytiske feltarbeidet bli forsøkt utnyttet til å beskrive naturforholdene i mesolitikum. Utfyllende pollenanalyse kombinert med radiologiske dateringer vil vise hvilke tidsavsnitt materialet gjenspeiler. Myrmaterialet i kontakt med boplasser antas å reflektere vegetasjonshistorien på et sted som er influert av menneskelig aktivitet. Tidlig skogshistorie i området kan undersøkes, og innvandringstidspunkt for enkelte treslag kan antakelig bestemmes. Undersøkelsene er så langt konsentrert om mesolitikum, men det er stor sannsynlighet for at området inneholder materiale til å utrede vegetasjonshistorien også i yngre perioder.

LITTERATUR

Det er hentet noen opplysninger om berggrunnsgeologi fra: Statoil. Land terminal for Haltenbanken. Prefeasibility study - engineering geology and geotechnics. Storvik. Report no. 30907.03

- Bjerck, H. 1983: Kronologisk og geografisk fordeling av mesolitiske element i Vest- og Midt-Norge. Avhandling for magistergraden i nordisk arkeologi, Universitetet i Bergen.
- Bjerck, H. 1986a: Vega-prosjektet: Rapport fra feltarbeidet i 1985. Kartlegging og testundersøkelser av tilholdssteder i 60 m-nivået. Upubl. innberetning. UNIT Vitenskapsmuseet, Tr.heim.
- Bjerck, H. 1986b: The Fosna-Nøstvet Problem. A Consideration of Archaeological Units and Chronosones in the South Norwegian Mesolithic Period. Norwegian Archaeological Review Vol. 20, No.1.
- Follestad, B.A. og
Anda, E. 1988 in press: Hustad 12200I. Kvartærgeologisk kart m 1:50000. Norges Geologiske Undersøkelse.
- Helskog, K., Indrelid, S.
og Mikkelsen, E. 1976: Morfologisk klassifikasjon av slåtte steinartefakter. Universitetets Oldsaksamling, Årbok 1972-74, Oslo.
- Håland, L. 1978: Bidrag til beskrivelse av klimaet på kontinentalsokkelen. *Norsk Meteorologisk Inst., Scientific Reports* 18. Oslo.
- Larsen, E. og
Holtedahl, H. 1985: The Norwegian strandflat: A reconsideration of its age and origin. *Norsk Geologisk Tidsskrift* Vol. 65. Oslo.
- Marker, E. 1974: *Klimaet innen de forskjellige regioner.* (Stensil)
- Møllenus, Kr.R. 1977: Mesolitiske boplasser på Møre- og Trøndelagskysten. *Gunneria* 27. Trondheim.
- Parelius, N. 1971: Oldtidsminner i Fræna, Aukra, Midsund og Sandøy. Molde.
- Pettersen, K. m fl 1988: Arkeologiske undersøkelser 1987 i forbindelse med planlagt ilandføring av gass fra Haltenbanken. Alternativ: Grisvågøy. UNIT, Vitenskapsmuseet, Rapport 1988-5.

Pettersen, K. in prep: Arkeologiske registreringer i forbindelse med Økonomisk Kartverk i Averøy og Tustna kommuner. 1984-85.

Sollid, J.L. og
Kjenstad, K. 1980: Hovedflaten (yngre dryas' havnivå) som basis for kvartær kronologi i Midt-Norge. Et metodeforsøk. Norsk Geografisk Tidsskrift Vol. 34. Oslo.

Stalsberg Alsvik, A.
(red) 1976: Fræna. Topografisk-arkeologisk registrering 1975-76. Bind I. Funn og fornminner i Møre og Romsdal.

Svendsen, J.I. &
Mangerud, J. 1987 (in press): Late Weichselian and Holocene sea-level history for a cross Section of Western Norway. Journal of Quaternary Science 2.

11 APPENDIKS

11.1 Resultater fra ^{14}C -analysene

Etter at rapporten ble skrevet, er det kommet to dateringsresultater fra Laboratoriet fra radiologisk datering, NTH, Trondheim.

Den ene er fra steinalderlokaliteten "Rán", reg nr 9. Her ble det tatt ut en kullprøve for ^{14}C datering fra en nedskjæring med skjørbrønt stein og trekull. Dateringsresultatet ble 2240 ± 50 år før nåtid, kalibrert alder BC 390-210 (Stuiver & Reimer, 1986).

Denne dateringen faller innen tidsrommet førromersk jernalder og er trolig enda ett av de mange eksempler på denne periodens mange "kullgroper", som her har havnet i en steinalders kontekst.

Den andre dateringen er fra reg nr 25 som besto av kullrester med hoggespor under torv. Datering av en prøve herfra viste alderen 570 ± 60 år før nåtid, med kalibrert alder AD 1300-1420 (Stuiver & Reimer 1986). Disse trerestene stammer altså fra middelalderen, uten at dateringen i første omgang kan åpne for andre opplysninger. Skal en dømme ut fra kjente fornminnetyper, er det en viss sannsynlighet for at de brente trerestene kan stamme fra ei tjæremile evt ei kullmile.

RAPPORT ARKEOLOGISK SERIE

1985

1. Stenvik, Lars F.: Arkeologiske registreringer i forbindelse med konsesjonssøknad kraftutbygging i Meråker, Nord-Tr.lag.
2. Pareli, Leif: Registreringer av samiske kulturminner i Øvre Glomma.
3. Pareli, Leif: Registreringer av samiske kulturminner i Vefsna-vassdraget.
4. Pareli, Leif: Registreringer av samiske kulturminner i forbindelse med konsesjonssøknad kraftutbygging i Meråker, Nord-Tr.lag.
5. Pettersen, Kristian og Scheen, Rolf: Uransbrekka. Et mesolittisk fangststed.

1987

1. Paus, Aage/Jevne, Erik og Gustafson, Lil: Kulturhistoriske undersøkelser i Innerdalen, Kvikne, Hedmark.

1988

1. Hatleskog, Anne-Brith m.fl.: Arkeologiske undersøkingar 1987 i samband med planlagt ilandføring av gass frå Haltenbanken. Alternativ: Røstøya.
2. Hatleskog, Anne-Brith m.fl.: Arkeologiske undersøkingar 1987 i samband med planlagt ilandføring av gass frå Haltenbanken. Alternativ: Akset.
3. Søborg, Hans Christian m.fl.: Arkeologiske undersøkelser 1987 i forbindelse med planlagt ilandføring av gass fra Haltenbanken. Alternativ: Lauvøya.
4. Johansen, Kristine m.fl.: Arkeologiske undersøkelser 1987 i forbindelse med planlagt ilandføring av olje fra Haltenbanken. Alternativ: Vågøy.
5. Pettersen, Kristian m.fl.: Arkeologiske undersøkelser 1987 i forbindelse med planlagt ilandføring av gass fra Haltenbanken. Alternativ: Grisvågøy.
6. Pettersen, Kristian m.fl.: Arkeologiske undersøkelser 1987 i forbindelse med planlagt ilandføring av gass fra Haltenbanken. Alternativ: Storvik.

ISBN 82-7126-434-6

ISSN 0332-8546